

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekkszámia: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Csillagok.

A két héttel ezelőtt kiadott legénységi előléptési rendelkezések az előléptetés eddigi feltételeit megszigorítják: tovább kell várni, többet kell tanulni és mindenképpen derekabnak kell lenni, hogy a következő rendfokozatot elérhessük.

Ma minden hivatásban és életpályán s az élet minden vonatkozásában felfokozódtak a követelmények az egyénnel szemben s már ezért is természetesen kell találnunk, hogy ez alól mi sem lehetünk kivételek, de azonfelül az új előléptetési rendszerben kikristályosodott, végső állomását is üdvözljük annak a fejlődésnek, amin az összeomlás óta rendfokozati rendszerünk keresztülment.

Mivel maga a kérdés nem olyan egyszerű, amilyennek látszik s azon felül egészen új körülményekkel, feladatokkal is számolni kellett, eltelt bizonyos átmeneti időszak, amelynek a tapasztalatai aztán eljuttatták ezt a fejlődési folyamatot a mai csúcára, számot téve a szolgálat, az egyén és a kincstár anyagi érdekeivel, amint azt a célszerűség, méltányosság és józan mértéktartás megköveteli, de még mindig évek kellene hozzá, hogy a rendfokozatok új rendje teljes egészében kibontakozzék.

Ennek az új rendnek a csendőrség egészséges belső felépítésében rendkívüli jelentősége van. Szívesen hagyjuk a múltnak azokat az időket, amikor az őrmester-járőrvezető ritka volt, mint a fehér holló, de annál több volt a törzsőrmester-járőrtárs, amikor alig melegegett meg valaki a testületnél, máris varrta az őrmesteri rendfokozatot, rövidesen utána a törzsőrmesterit s aránylag gyorsan és könnyen juthatott el a magasabb legénységi rendfokozatokba is.

Minden józanul gondolkodó bajtársunk előtt világos, hogy ami könnyen jön, annak magunk sem tulajdonítunk igazi jelentőséget. A rendfokozat nem lehet muló örömet hozó karácsonyi ajándék s csupán az egymástól való megkülönböztetés külső kifejezője, hanem mindenkinek az élettől küzdelmesen kiharcolt eredménye, életértéke. A rendfokozat a munkás, küzdelmes, becsületes élet erkölcsi és anyagi javakkal járó jutalma, az ember előretörésének komoly sikere s ez a siker pontosan, hibátlanul aránylik mindig ahhoz a teljesítményhez, amely előfeltétele volt. Minél keményebben kell érte meg-

dolgozni, annál tiszteletreméltóbb és maradandóbb értékű. Nézzük meg a polgári pályákat, azoknak is megvannak a maguk láthatatlan rendfokozatai s bizony kemény harcokat kell küzdenie, aki az emberek tiszteletében és anyagi biztonságban csak a egyszerűbb lépcsővel is feljebb akar jutni, ha ugyan feljut. Ezzel szemben a mi zárt körünk még akkor is védett világ marad, ha az előhaladásunk útja kissé meg is nehezedik.

Ami rendjén is van, mert maga az arany sem volna érték, ha sok volna belőle s nem kellene érte verejtékezni. Ekörül kell keresnünk az okát annak a sokat hallott sóhajtozásnak, hogy másként volt régen, akkor az őrmesteri rendfokozatnak nagyobb volt a tekintélye, mint ma a tiszthelyettesinek. A lakosság nem igen érti, hogy a rendfokozati elnevezésekben bizonyos eltolódások történtek s csak a külsőségekből ítélve, arra a felfogásra is hajlamot szerzett, hogy talán nem is a rendfokozat volt régen értékeesebb, hanem egyéni kiválóságánál fogva maga a régi csendőr. Akármennyire tiszteljük és méltányoljuk is a múltat, a minőségi és mennyiségi teljesítmények területén hatalmasan nekilendült, példátlanul sokat szenvedett mai csendőrnemzedékre az ilyen összehasonlítás bántó és igaztalan. Tudja és csinálja a dolgát a ma csendőre is, csak ott a hiba, hogy a túlszaporán hulló csillagokat megszokták az emberek, a csillagok tehát kissé elhomályosodtak.

Mindannyiunk érdeke, hogy a csillagok visszakapják a régi fényüket. Amit majd így elérünk, arról jólesően elmondhatjuk, hogy nem adták olcsón s akkor elvárhatjuk, hogy a polgári lakosság körében is eszerint értékeljék a rendfokozatainkat. Aki különben élethivatásának tekinti a szolgálatot s nem ugródeszkanak a nyugdíjhoz, vagy más kényelmes elhelyezkedéshez, természetesnek tartja, hogy a rendfokozatokkal sietni nem lehet. Van is rájuk időnk bőven, hiszen a szolgálati élet hosszú, amelyet észszerű és arányos szakaszokra kell osztani, lépést tartva magának az életkornak a menetével. A magasabb rendfokozatokhoz ugyanis kell valami, amit sem tehetséggel, sem szorgalommal pótolni nem lehet: a lebiggadság, amit viszont csakis az idő hozhat meg. Aki nek pedig a csendőrség nem bensőleg is átértett hivatásuk, úgysem fognak nálunk megöregedni, célszerű tehát, hogy számukra ez a szegény ország minél kisebb nyugdíjat fizessen.

Mi meg, akik itt öregszünk, becsülettel kibarcoljuk ezentúl is a rendfokozatokat, higgadt ütemben haladunk a lépcsőn, de minek is rohannánk? Deresedő fejjel úgyis visszasóhajtunk a múltba: milyen szép volt, amikor még próbacsendőrök voltunk.

Múzeumunk gyarapítása.

Írta: TOLDI ARPAD százados.

Szombathelyen van egy bűnügyi gyűjteménytárunk. Aki járt az őrsparancsnokképző iskolában, ismeri azt a nagy, világos termet, melyben szép rendben sorakoznak az üvegtáblás kiállító szekrények, telve sok mindennel, amit az őrsök és a nyomozó alosztályok az aránylag rövid időn belül ide beszolgáltattak, a múzeum kezelésével megbízott első múzeumőrök nagy fáradsággal össze- gyűjtöttek és szakszerű, szorgos kézzel elrendeztek.

Ezt a kis bűnügyi múzeumot a Nyut. 50. §-a keltette életre. Ez megmondja, hogy miért létesült. Megmondja azt is, hogy anyagát honnan, hogyan gyűjti össze, ki szolgáltatassa azt be és ki hogyan kezelje a gyűjteményt. Azért létesült ez a múzeum, hogy ne menjen veszendőbe az a rengeteg tanulságos és érdekes bűnügyi anyag, amely a csendőrség működési területén az idők folyamán előfordul, hanem szakszerűen összegyűjtve és oktatási célra felhasználva, a közbiztonsági szolgálat javára legyen fordítható. Erre legjobb hely és alkalom az őrsparancsnokképző iskola: innen kerül ki az ország minden őrsparancsnoka. Az ő tudásukon, ismereteiken és az ő szemükön keresztül lép kapcsolatba múzeumunk a való élettel s válik segítőtársává a közbiztonsági szolgálatnak.

Ha eme intézményünk rendeltetését nézzük, a súly mindenesetre az oktatáson van; sőt csaknem kizáróan ezen. Nyilvános jellege nincsen s anyagának egy része eddig csupán a „szombathelyi hét” alkalmával szerepelt bemutató kiállításon. Kifejezetten belső ügyünk tehát a múzeum s nincs kifelé képviselő jellege. Ezért a bűnügyi szempontból ritka érdekességek, furcsaságok és rendkívüliségek gyűjtése is csak másodrendű feladat

lehet: mondjuk a sója az egésznek, hogy a szemlélőnek ne váljék szárazzá a sok rendszerezett tanulságos anyag.

Főtörekvésünk az legyen, hogy múzeumunk olyan anyagnak váljék mennél gazdagabb tárházává, amelynek segítségével taníthatunk s amelyből sokat tanulhatunk legmagasabb altszti iskolánk hallgatói. Megállapíthatjuk nyugodtan, hogy az a mi céljainknak legjobban megfelelő múzeum, amely egyúttal bűnügyi és közbiztonsági tanszertár is. A „múzeum” elnevezésen nekünk ilyen intézményt kell értenünk, amely különben sem tér el a fogalomtól, mert a múzeum fogalma alá tartozik minden tudományos célt szolgáló gyűjteménytár. Az meg kétségtelen, hogy a bűnügytan, a nyomozástan és a közbiztonsági rendészet ma már tekintélyes tudományágak.

Ha múzeumunk gyarapításáról beszélek, értem alatta az említett elvek követése melletti anyagkiválasztást és gyűjtőmunkát. Érvényre kell juttatni a gyarapításnál az intézmény rendeltetésének súlypontját: az oktatási célt. Az őrsparancsnokképző iskolaparancsnokságnak ez a törekvése s nekem, mint jelenlegi múzeumőrnek lenne a feladatom, hogy ezt megvalósítsam. E munkához azonban az őrsök és a nyomozó alosztályok segítségére van nagy és elengedhetetlen szükség.

Az őrsparancsnokképző iskola korszerű oktatási rendszere tekintetbe veszi a hallgatók különböző felfogó típusait is: az előadó beszél, megbeszél, bemutat, gyakoroltat, csak hogy valamennyi hallgató figyelmét felkeltse, ébrentartsa s valamennyivel megértesse az előadás anyagát. A szóbeli előadást célszerűen — mondhatnám, nálunk egyenesen nélkülözhetetlenül — egészíti ki a szemléltetés: bemutatása mindannak, amit csak módunkban van akár eredetiben, akár képben vagy rajz-

ÚJ MÁRCILIST VÁRUNK

Írta: MÓRA LÁSZLÓ.

Március nagy napja, de szép volt, de rég volt...
Boldog örömeben velünk sirt az égbolt.
Egy nap alatt tánt el szívünkben a rabság,
Szabadság született, új magyar szabadság!
Márciusi ifjak szive tüze-lángja
Babérkoszorút font szép Magyarországra.

Március nagy napja, de szép volt, de rég volt...
Azóta beborult felöttünk az égbolt;
Szabadságunk megvan, de földünk nincs hozzá,
Ami az életünk fényét aranyozná.
Meglopták a kincses, ezereves lelünk,
Magunk országában földönfutók lettünk.

Március nagy napja, adj a szívbe lángot!
Tanítsd csodatettre a hű ifjúságot.

Ahogy tudott akkor szabadságot nyerni,
Tanulja meg mostan földjét visszavenni.
Ezeréves földjét, ami az övé volt...
Boldog örömeben hadd sirjon az égbolt!

Tünneményes fényét hadd szórja az égbolt.
Új március jöjjön, amilyen már rég volt!
A Kárpátok ormán magyar zászló lengjen,
Alfölddel a Felföld együtt ünnepeljen...
Legyünk, legyünk újra a világ szemébe
Felszabadult ország büszke, magyar népe!

Két csendőr a dombon.

— Elbeszélés. —

Írta: KOMAROMI JÁNOS.

Ketten poroszkáltunk mezítláb az országúton: Vidróczki és magam. Tízestendős legényke lehettem, Vidróczki koráról azonban csak hozzávetőleges fogalmam volt s ezért bémész gyerek szemmel néztem rá:

— Hány esztendő most, Miska bácsi?

Vidróczki savanyú mosollyal pillantott le rám, egész horgas voltában. Mert olyan cingár volt már akkor is, akár a meszelő nyele:

— En, ócsém? Trágyahordáskor leszek tizenkilenc,

de azért — Isten segítségével — leszógtam már a katonaságot is... Királyi kegyelemből lettem baka!

Elemi-iskolai negyedosztályú nebuló voltam mindössze, de megsejtettem akkori értelemmel is, hogy Vid-

ban a hallgató szeme elé tární. Nemcsak a könnyebb és jobb megértés teszi ezt szükségessé, de meg kell ezt tennünk legelső sorban azért, mert rájövünk hamarosan, hogy hallgatóink sok esetben akkor látták életükben először azt a tárgyat vagy anyagot, amidőn az előadásnál azt nekik megmutattuk. Csak néhány ilyen esetet említek. Ha mérgezésekről beszélek, nem elég leírnom egy mérge jellegzetes sajátosságait, mert aki azt soha nem látta még, felismerni nem is tudja majd, ha szembe kerül vele; be kell mutatnom a különböző külföldi útleveléket, ha azok ellenőrzésére akarom megtanítani a hallgatókat; meg kell ismerje a hallgató a különböző záradak és lakatokkat, ha azok feltöréséről beszélek neki; hasonlóan megmutatom a pénzhamisító szerszámaikat, a különböző jellegzetes sérüléseket okozó fegyvereket és tárgyakat, a magzatelhajtó szereket s eszközöket, a mérge gombákat, növényeket, a tiltott halászati eszközöket stb., stb. Nem beszélhetünk pl. a tüzesetek nyomozásáról addig, amíg az égés jelenségeit gyakorlatiasan meg nem ismertettük, vagy a tüzeknél gyakrabban előforduló éghető anyagokat és azok tulajdonságait be nem mutattuk. Hogy valaki adott esetben valamely anyagot a szagáról vagy füstjéről megismerjen, annak előfeltétele, hogy egyszer már szagolta légyen és tudta, mi az.

Ennek az egyedül helyes oktatási rendszernek kell, hogy szervesen összefüggő kiegészítője legyen a mi múzeumunk gyűjteménye. Olyan rendszeres gyűjteményt kell tehát létesítenünk, hogy azt, amiről előadást tartunk hallgatóinknak, — ha egyáltalán lehetséges — valószínűleg, szemléltetően, kézzelfoghatóan be is mutathassuk nekik. A gyűjtött anyag illetően rendszeres csoportosítását és kiállítását az érintett szakoktató támogatásával a múzeumőr végzi.

Hogy gyűjtés és gyűjtés között milyen nagy kü-

lönség lehet aszerint, hogy milyen célkitűzést követünk, azt lássuk a következőkből. Van pl. tíz fejsze a gyűjteményben s mind a tíznek a címkéjén az áll, hogy „N. N. gyanúsított ezzel a fejszével gyilkolta meg X. Y. áldozatát.” Van ebben valami tanulságos vagy érdekes? Nincsen. Mert azt nem mondhatjuk tanulságoznak, hogy „íme ez a fejsze, amivel ölték”. Ilyesmí a fejszékkel előfordult már az ősemler első kőbaltájától kezdve.

Más jelentőséget nyernek azonban a kiállított fejszék, ha az egyikről azt tudjuk pl., hogy a nyelén talált ujjnyom vezetett a gyilkos személyéhez; a másíkról, hogy a fokában maradt beszáradt vér igazolta, hogy a ember őlték vele; vagy tudjuk, hogy a fejsze az áldozaté volt és csak a belyszínnel jól ismerős tudhatta a helyét; vagy talán a fejsze csorbájának volt jelentős szerepe; esetleg a nyeléről levakart és megvizsgált piszok adott támpontokat a tettes személyére. Látjuk, hogy nem is annyira a fejsze a fontos, hanem a tanulság, ami hozzáfűződik: ez teszi arra érdemessé, hogy a bűnügyi múzeumban helyet foglaljon.

Tanulságos és érdekes az a fényképsorozat, amely a madocsaí csendőrgyilkos elrejtőzéséről és kézrekerítéséről készült, mert figyelmeztet arra, hogyan nem szabad házkutatást végezni. Tanulságos egy olyan fényképfelvétel is, amely szembetűnően kimutatja pl. egy lemosott szemmel a szabad szemmel már fel nem fedezhető véryomokat. Nincs azonban semmi tanulságos pl. abban a két képben, mely alá ezt írjuk: „1. a nyitott ablak, amelyen át a tettes a szobába mászott, 2. a szédült szekrény, amelyből a betörő a 200 pengőt elvitte.” (Ebből legfeljebb azt a tanulságot vonhatnánk le, hogy ne hagyjuk az ablakot nyitva, ha 200 pengőn van a szekrényben.)

Bűncselekmények elkövetéséhez használt eszközök-

róczi aligha állíthat igazat. Lehajtottam útközben a fejemet, mivel mélyen elszontyolított a létra-hosszú meztlábás örökös hazudozása. És mégis ragaszkodtam hozzá. . . Mert senki-emberfia nem tudott olyan szépeket mondani, mint ez a munkakerülő cipészsegéd.

Elszontyolódásomat észrevehette ő is, mindazáltal nem jött zavarba. Rövid hallgatás után fesztelen lélekkel fogott bele:

— Azt hiszem, nagy szükség volt rám a hadseregbe, azért kapott rajtam a főorvos. Meglátott, hogy légényeket vizitált Nagynuhálya, máris odaállott a mérce alá s nagyot kiáltott: „kiválóan tauglih"! Hát így volt . . . De őfelsége is megbecsült!

Tágranyilt a szemem:

— Miska bácsi látta a királyt?

— Hogy láttam-e? — s csúfondáros kis mosoly vilant el a szája sarkában. — Beszéltem is vele . . . Mert akkor már ismert a hírem után . . .

Megállt, maga elé gondolkozott kissé. S tovább beszélt akkor, nagy emlékeitől megkönyékezve:

— Istenemre mondom, nem volt még egy olyan bakancsosa I. Ferenc Józsefnek, mint én! Hogy, hogy nem: a gönci nagymanőveren ép glédába sorakozott a századunk, magam legzselről, mikor csak feltűnt a király lóháton, körülötte vagy huszonöt tábornok-sarzsí, szintén lovon . . . A kapitány úr olyan tisztelgést vezényelt, hogy helerekedt a kiabálásba s ahogy elinkbe ért őfelsége, ép előttem visszafogta a lovát, mivelhogy meglátott engemet. Hallottam, amint odaszólt valamit a dandárnoknak: hát ez a szemtelen hogy kerül ide? Gondol-

tam, csak rólam lehet szó, amire olyan haptákat vág-tam ki, hogy nyilalt a nyakamba, a szempillám meg belemeredt. Őfelsége, mikor tapasztalta, milyen fegyelmzett vagyok, egész közel jött hozzám a lovával és jószívvvel kérdezte:

— Ogy-e, maga az, Vidróczki?

Fegyelmeztetten mondtam:

— Javól, Herr Felséges Uram, én vagyok!

Erre gondolkozni kezdett magába keveset. mintha valami bánata lett volna. Aztán rámbólintott:

— Az a baj itt, Vidróczki, hogy őregszünk mind a ketten . . . Kár a katonaelet múlásáért!

Még egyszer bólintott kegyesen s tovább ment. Minden tábornok mosolygott rám s a kezével intett felém: — szervusz!

Itt megállt kissé az előadásban s egy szörnyűt sóhajtott:

— Nem volt még egy olyan infanterista a had-erőben, mint én. Ezt apád is elismeri, pedig az őrtene hozzá valamit . . . Még annyit csak, hogy akkor léptettek elő vacok bakából frerré . . .

Megzavarodtam! Hisz alig mult két hete, hogy azt mondta Vidróczki az apámnak: no, Józsi bácsi, ha éltet az Isten, mához két esztendőre huszárnak vonulok be Nyíregyházára . . . Nyugodjék meg: nem hozok szégvent a csalárára!

Május elseje volt: igézetes délután. S mi élénken talpaltunk ketten a napfényes országúton. Magam Zeher-nyére igyekeztem Csanak Andrásához, a nevezetes csiz-madiához, aki megígérte az édesanyámnak, hogy a mai

nél a gyűjtés szempontjából az a fontos, miképpen használta azokat a tettes, mit és hogyan követett el azokkal; továbbá, hogy milyen szerepe volt akármelyik bűnjelnek a cselekmény felderítésében. Az eszközök használatának módja tanulságos, mert gyarapítja annak a tapasztalatait is, aki az eszközöket már csak a múzeumban látja. Nem kevésbé tanulságos, de sokszor rendkívül érdekes is az olyan tárgyak (tárgyi jellegű adatok) szerepe, amelyek szakszerűen lefolytatott korszerű nyomozás mellett értékes, sőt talán döntő bizonyítékokat szolgáltatnak az igazságszolgáltatás sikeréhez. (Pl. a pesthidegkúti Eder-féle gyilkosság tárgyi bizonyítékai.)

Most már látjuk abból, amit eddig a céltudatos gyűjtésről mondtam, hogy nem magán a darabon, tárgyon, eszközön, képen, rögzített nyomon stb. van a hangsúly, hanem azon a tanulságon, amit abból meríthetünk és amit itt az iskolában közkinccsé tehetünk.

Mielőtt rátérnék, hogy milyen úton jut egy-egy, a gyűjtés szempontjából értékes darab múzeumunkba, rá kell mutatnom arra a sajnálatos tényre, hogy kívülről jövő értékes gyarapodásról az utóbbi évek folyamán szó sem lehet. Amivel múzeumunk az utóbbi három évben gazdagodott, az legnagyobb részét az őrsparancsnokképző iskola közvetlen belső munkájának és beszerzésének eredménye. Csúpan egyes nyomozó alosztályoktól aptunk a Nyut. 215. pontja alapján néhány helyszíni felvételt, az ott előírt 30×40 cm-es nagyságban. Több kisebb helyszíni felvételtől pedig az őrsparancsnokképző iskola állított össze tanulságos albumot. Megfelelő beszerzésekkel kiegészítette az iskola az ember élete elleni bűncselekmények közül különösen a mérgezések felderítésére, továbbá a tüzesetek nyomozására vonatkozó gyűjteményét.

napon készen lesz a boxcipőm fejelésével. Halhatatlan tájak vonultak el az országút két oldalán: jobbról a Sikolya-patak kanyargott, bokroktól beszegve, messzebb a tavarnai erdő hallgatott, titokzatos csendben. A felé az erdő felé talált elpillantani Vidróczki s annyit mondott higgadt lélekkel:

— Abból az erdőből a fülénél fogva húztam magam után tavalyelőtt egy farkast...

Am abba is hagyta tüstént, mintha valami egyéb dolog jutott volna az eszébe. És így sohasem tudtam meg a részleteket, mint húzta ki maga után a farkast... Elhallgatott Vidróczki, mintha igen-igen eltűnődött volna valamin.

Aprólegény voltam ama rég elsüllyedt tavaszon, de abban a gondolatban, amint elhallgatott Vidróczki, mintha megéreztem volna feneketlen szomorúsága okát. Mintha megéreztem volna, hogy Vidróczki iszonyú szegénysége miatt szokott hazudozni, mivel így szépíti meg nyomorát néhány pillanatra legalább... S ellágyultam magam is.

Vidróczki ekkor már dalolt.

Mert nem bírta sokáig a téletlenséget, a bánkódást még kevésbé, Tarkójára csapta tepsitenyérét s belevágott egy fenyegető dalba, saját nevét szövén bele a Fábrián Pestáé helyett:

*Engem hívnak Vidróczki Mihálynak,
Kiállok én tizenhat zsandárnak...*

Váratlanul megakadt s mentegedőzni kezdett mintegy maga előtt:

Az őrsök kezdeményezéséből csak néhány, leginkább kihágással kapcsolatos bűnjel érkezett.

Mi az oka annak, hogy múzeumunk szinte a mostohagyermek sorsának néz elébe?

Megkísérlem erre a választ megadni. Hibáztatni természetesen senkit sem lehet, mert hiszen nem lehet senkinek sem előírni, hogy ezt vagy azt a tárgyat szerezzék meg múzeumunknak, vagy hívja fel a múzeumőr figyelmét valamely értékesnek látszó darabra. Mindenki — legyen a csendőrség bármely tagjáról szó — önmaga, minden befolyás és kényszer nélkül dönt afölött, hogy alkalmasnak talál-e valamit a gyűjteménytár részére, vagy sem. Irányelvként a Nyut. is csak azt mondja, hogy bűncselekménnyel kapcsolatos olyan tárgyakra van szükség, amelyek tanulságosak vagy érdekesek. Az elbírálás adott esetben természetesen csak egyéni lehet. E követelményhez részletesebb támpontokat én igyekeztem az imént nyújtani, midőn a gyűjtés célszerű irányelveiről szóltam. Ha kiváltképpen az őrsparancsnokok és járőrvezetők figyelembe veszik a mondottakat, már ezáltal is javíthatnak némileg a helyzeten.

Az is tény, hogy tanulságos és érdekes dolgokat nem lehet mesterségesen termelni. Ezek nem készülnek rendelésre, hanem vagy adódnak, vagy nem. Feltehető azonban, hogy az egész ország területén mégis csak találkoznak járőrvezetőink, őrsparancsnokaink és nyomozó alosztályaink elég gyakran olyan esetekkel, melyek szakszerű nyomozása múzeumunkba kíváncszó tanulságos és érdekes dolgokat is hoz napvilágra. Nem kell azonban mindig csak főbenjáró gaztettekre gondolni. A tanulság szempontjából mellékes a bűncselekmény súlya. Sőt! A tapasztalat azt mutatja, hogy kisebb súlyú bűncselekmények nyomozása sok esetben jobban igénybe veszi a

— A teremtésit, nem tudom a végét...

Abban a szempillantásban csodálatra gyúlt ki a szemem:

— Miska bácsi nem fél a csendőröktől?

— En, öcsém? — s kivetette a mellét. — En, öcsém, elnadragoltam már közülök legalább huszat!

Elállt bennem a lélekzet... Hisz gyerekésszel is sejtettem körülbelül, hogy aki el meri kapni egyszer a csendőrszuronyt, le is számolhat az életével... S tessék, Vidróczki most is életben volt még, sőt vígan talpalt mellettem, a síma országúton.

Miska bácsi akkor már maga elé gondolkozott:

— Ha találkozok velük valahol, már messziről köszönnék s azon vannak, hogy minél előbb távoljanak. Mert tud meg, öcsém, hogy két dolog van a világon, anibe nincs párom egész Zemplénbe, de talán Balassagyarmaton sem: a kutyaerőm, meg az agálálbam... Idehallgatsz?

— Odahallgatok, Miska bácsi!

Szippantott egyet az orrán:

— Azért mondom, mert maga se tudja az ember, miből tanulhat. Futni jobban tudok, mint a szarvas s eccer legyőztem a motorkocsit, aki elé nincs ló fogva. Ha kételkedsz, kérdezd meg Sennyei Pista bárót: ő volt a döntőbíró. Egy angol telivérrel vágatott utánunk a versenykocsiján... Nem hiszed tán?

— Minden szavát hiszem Miska bácsinak, — mondtam áhítattal.

Vidróczki folytatta:

— Ajánlom is, mert ellenkező esetben úgy belehajít-

nyomozó képességeit és a korszerű nyomozás taktikai s technikai felkészültségét, mint sok igen súlyos eredményeket létrehozó büntett. Lapunk tanulságos nyomozásait olvasgatva, hányszor találkozom olyan szép esetekkel, amikor sajnálattal kell megállapítanom, hogy múzeumunkba nem kerülhettek be a fontos szerepet játszó bűnjelek és egyéb tárgyi adatok.

Igaz, sok olyan eset is van, amelyet kiáróan a nyomozás találekony és kifogástalan szellemi munkája tesz elsőrendűen tanulságossá, de ezeket is össze kellene gyűjteni, mert akkor közkinccsé válik jó nyomozó csendőreink érdemes és értékes munkája. Tanulnunk kell ezekből, nem szabad kiaknázatlanul hagyni ezeket az értékeket, amelyek, sajnos, igen sok helyen csak nyomtalanul az irattárban sülyednek el.

Még valamit. Ez talán az, amitől leginkább függ gyűjteményünk gyarapodása. A nyomozó alosztályok technikai felkészültsége és szakképzettsége magas színvonalú nyomozómunkát tett lehetővé. Láttuk ennek a munkának sok esetben már olyan példás megnyilatkozásait, hogy csak büszkeséggel gondolhatunk rá. Kiváló mintázatok, készítmények, ábrázolások, rögzítő eljárások és szakszerű vizsgálatok sikerült eredményei és tanulságai kísérik gazdagon ezt a munkát. Ez azonban hosszabb idő óta csaknem teljesen hiányzik bűnügyi múzeumunkból, pedig éppen ez jelentene a legértékesebb és magas színvonalat biztosító gyarapítást. Kívánatos lenne, hogy a nyomozó alosztályok a maguk gyűjteménye részére készített és feldolgozott tanulságos és érdekes bűnügyi anyagot legalább másodpéldányban előállítva mindig megküldjenek a bűnügyi múzeumnak is, ha már a saját belső oktatásra és kiképzésre való tekintettel az eredetieket nem nélkülözhetik. Hiszen tulajdonképpen a Nyut. elgondolása is az, hogy a bűnügyi

múzeumot a nyomozó alosztályok táplálják. Azért rendel el szószerint így: „A bűnügyi múzeum anyagának összegyűjtése és kiválogatása a nyomozó alosztályok feladatát képezi...”

Arra törekedtem előbbi okfejtéseimben, hogy sikerüljön megmutatnom azokat az utakat, amelyek követése egyetlen gyűjteményünk fejlesztése szempontjából nem mellőzhető. Nem annyira új lehetőségei ezek a gyűjtésnek, mint inkább csak ébrentartása a Nyut. elveinek; vagy talán helyesebb, ha azt mondjuk, hogy visszatérés a helyes útra. Amikor múzeumot létesítettünk, gondoskodás történt annak szerves táplálásáról is: ha e táplálásban fennakadás jelentkezik, az csak hátrányos lehet az intézmény fejlődésére.

Most még arra szeretném felhívni a közfigyelmet, amit a Nyut. a múzeumba kerülő anyag kiválasztására, összegyűjtésére és az iskolaparancsnoksághoz való juttatására vonatkozóan előír. Ugyanis előfordulhat eme rendelkezés mellőzésével, hogy olyan tárgyat kapunk, amit nem használhatunk és csak felesleges költséget okoz a beszállítása.

A beszolgáltatás meghatározott útja a következő: Az őrsparancsnok a körletében előfordult bűncselekményekből származó és a múzeum részére alkalmasnak látszó bűnjelekről jelentést tesz a nyomozó alosztálynak. A nyomozó alosztályok e bejelentett anyagból és saját kezdeményezésükből minden egyéb tekintetbe jöhető anyagból kiválogatják a bűnügyi múzeum részére alkalmasakat és a Nyut. 213. pontjában szabályozott eljárás után akár maguk szállítják be, akár az érdekelt őrszel (214. pont) szállíttatják be az őrsparancsnokképző iskola költségén. A beszállítás előtt — felesleges költségek elkerülése végett — előbb meg kell kérdezni az őrsparancsnokképző iskola parancsnokaágát, hogy igénybe

lak az árokba, hogy szétmászol... Nem szaporítom a szót, mert még azt találnád hinni, hogy hencegek. Hát nemcsak futok, mint az agár, hanem a csendőrok is vacognak. Nem csodálom! Nem beszéltem neked még a bodzásújlaki búcsúról, amikor négy csendő lett miattam rokkant, igaz, hogy én is fetrengtem a porba...

— Sose beszélt róla, Miska bácsi.

Vidróczki némi bagócsökevényt kapart elő a mellényzsebéből, rátette a jobb-alsó zápfogára s köpvén egy viharosat, belefogott:

— Tavaly a bodzásújlaki búcsúba magam is megjelentem, mint ismert sibenyák, de ott volt nyolc csendő is. Dél felé az egyik rámszólt tréfából: — Mit keresel itt, te lingár?... — Lingár, aki mondja! — így én. Szóra szó gyött, ecercsak képen csapott az őrmester, mire én is adtam neki három mejjport. Pár pere mulva már négy csendő őbégatot lent a földön, igaz, hogy engem is átdöftek tüdőbe. Őmlött belőlem a vér, ki is folyt vagy félcsuporral, akkor bekötözött a doktor s megkínált egy drámacigarettaival. Ott helybe rágyújtottam a drámára s az első slukkot tüdőre szítam le. Ami igaz, igaz: köhögtem egy kicsit...

Szemrebbenés nélkül tette hozzá:

— Az a baja a természetemnek, öcsém, hogy gögös vagyok... Azért annyit mondok én teneked, hogyha csendőri pályára találnál lépni, ne próbálj összeakasztani velem!

— Igenis, Miska bácsi, — mondtam rá ijedten. Mert akkor már félni kezdtem Vidróczkitól.

Aközben hátunkba került a verhoi domb s szembe-

mentünk a tavarnai dombbal. Balfelől nyúlt el Zehernye falu, ugyancsak dombbátan.

Hanem ugyanakkor valami egészen megfoghatatlan dolog történt.

Hogy, hogy nem: véletlenül végigpillantottam szemmemmel az országúton, egészen addig a pontig, hol a tavarnai dombtetőn hajlott át. És a dombtetőn abban a gondolatban két fekete pont bukkant fel s ez a két pont mintha megállás nélkül ütemre mozgott volna: föl és alá... föl és alá... S mielőtt magamra eszmélhettem volna, a két pont nyúlni kezdett fölfelé és nyúlni kezdett lefelé s lett belőle lengő két kakastoll. Már föl akartam kiáltani, hogy: Miska bácsi, térjünk le az országútról, mert vér fog folyni itten! — amikor a két kakastoll alatt felsillant a két szurony...

Akkor már élőhalott voltam:

— Jaj, Istenem... Jaj, Istenem...

Vidróczki, aki nem figyelt a dombtető felé, megtorpant, amint rápillantott:

— Valami bajod van, öcsém? Mert látom, be vagy gyulladva!

Rémülettel mutattam fel a tavarnai dombra:

— Ott jönnek... Miska bácsi...

Vidróczki hirtelen odakapott a szemével s abban a pillanatban csuklott egyet.

Mert a két csendő akkor már teljes alakjában meglátszott a tetőn, mialatt kemény tartásban, taktusra lépve ereszkedtek alá a tetőről s fényes tollaik minden lépésükre meglendültek a napban. Arrafelé tekintett másodszor is Vidróczki s mintha ingadozni kezdett volna. Könyörögve tettem össze a kezemet:

kívánja-e venni a kérdéses tárgyakat. E kérdésnél lényeges követelmény, hogy legalább annyira ismeresse is a beszállítandó tárgyakat, hogy az iskolaparancsnokság a tárgy sorsa felett helyesen tudjon dönteni. Legyen tehát benne, mi indokolja a beszállítást, miért tanulságos vagy érdekes a tárgy? Kaptunk őrsparancsnokságoktól nem egyszer olyan egyszerű kérdést, hogy „X községben történt betörésnél használt bűnjelkre” vagy „súlyos testi sértésnél használt fejszére” van-e szüksége a bűnügyi múzeumnak? Ilyen kérdésre természetesen nehéz a válasz, mert az iskolaparancsnokságnak semmiféle támpontja nincsen arra, hogy érdemes-e igényelni a tárgyat, vagy sem.

Bár a Nyut. 50. §-a a gyűjtés főtevékenységét a nyomozó alosztályokra bízta, mégsem nélkülözhető az a támogatás, amit az őrsparancsnokságok tudnak nyújtani, ha szívükön viselik bűnügyi múzeumunk közérdekű ügyét. Az őrsök, a járőrök veszik fel a közvetlen érintkezést minden bűncselekménnyel: ők vannak ott mindenütt, ők látják, tudják mindent. Az eredményes gyűjtés előfeltétele tehát mégis csak az lebet, hogy a járőrök, az őrsök úgy nézzenek szét, hogy mindent meglássanak, ami a bűnügyi múzeumunkba való és amit figyelembe vettek, azt be is jelentsék a nyomozó alosztálynak. Hogy milyen szemmel nézzék a tekintetbe vehető darabokat, azt részletesen tárgyaltam. Ha tudja minden járőrvezető és őrsparancsnok, hogy mire van szükségünk, bizvást remélhetjük, hogy a gyűjtőmunkából ki is fogják venni részüket.

Még csak azt említem meg, hogy szombathelyi múzeumunknak a csendőrség történetére vonatkozó anyaga a múlt év óta Budapesten, külön történeti múzeumban kapott méltó helyet. Ilyen anyagot (Nyut. 212—3. bekezdés) oda kell küldeni.

— Miska bácsi... ne kezdjen ki a csendőrökkel!

Erre a rimánkodó hangra magáhozért a hórihorgas naplopó s valamivel enybltebben mondta:

— Ha komi zkodni próbálnak velem, mejjbevágom mind a kettőt...

Megindultunk újból, de szemlátomást halkabban. Csaknem alhujjhegyen.

A két csendőr pedig közeledett, egyre közeledett... Hallottam a szívem zakatolását... Mert apró koromban tisztelet és félelem fogott el, valahányszor találkoztam velük. Ilyenkor már messziről köszöntem nekik, mélyen meghajtva magamat s a csendőrök minden esetben barátsággal köszöntek vissza: „Szervusz, öcsém!” Barnafényú szuronyaik valahányszor megvillantak a falu nagyutcáján, csend járt előttük és csend járt mögöttük. Minden balandó érezte, hogy a Magyar Állam tekintélye jelent meg közöttük néhány elfutó pillanatra.

A két csendőr egyre ereszkedett ezalatt lefelé a tavarnai dombról: nem lehettek tőlünk két záz lépésre sem, majd ki lehetett venni szabad szemmel is, hogy a jobbfelől haladó nagybajuszú csendőr őrmesteri rangban van, társa próbacsendőr még.

Járőrbe indulhattak el Tavarnáról.

Jöttek, egyre jöttek s Vidróczki minden lépésükre szótlanabbá vált. Hirtelen odasugott felém:

— Különben nem nyúlok hozzájuk, ha ők is megadják a tiszteletet... Kár a magyar véért!

Amde nem úgy lett.

A két csendőr alig lehetett negyven lépésre csak.

János gazda utazása a közlekedési kódex körül.

Írta: UTITARS.

Nagy eseménye volt a falunak. Egyik tekintélyes kispapja összetört tagokkal feküdt az út szélén. Pár lépésre tőle egy felborult szekér és egy megrongált gépkocsi nyilvánvalóvá tette, hogy itt súlyosabb baleset történt. A kíváncsi lakosok percek alatt körülfozták a szerekplőket s vitatkozni kezdtek az esetről. Voltak, akik a gazdát okolták, de a jelenlevők nagyobbik része a gépkocsi vezetőjét hibáztatta a szerencsétlenségért. Magam is közbűk álltam s próbáltam a szemtanúk bemondásából tiszta képet alkotni a balesetről s közben beszédbe elegyedtem az egyik kispapjával, aki váltig azt hangoztatta, hogy ennek a balesetnek és minden hasonlóknak kizárólag a gépkocsivezetők vigyázatlansága az okozója. Efőltt vitatkozni kezdtünk s azt állítottam, hogy a hasonló természetű balesetekért csak körülbelül felerészben hibáztathatók a gépkocsivezetők, másik felerészben az állati erővel vontatott járművek bajtői és vezetői a felelősek.

Arra a megjegyzésemre, hogy a balesetek kizárólag a vezetés s a bajtás szabályainak be nem tartása következtében történnek meg, az én gazdaismerősöm azt jegyezte meg, hogy „ez nem csoda, hiszen annyi sokféle rendelet van már errevonatkozólag, hogy még ha káptalan lenne is az ember feje, akkor se tudná azokat megjegyezni”.

Felvilágosítottam, hogy ezek a különféle rendelkezések már megszűntek s 1930. év január 1-től a közúti közlekedés terén egységes rendelkezés van, amely az élethez alkalmazkodik. Az igaz, hogy az eddigi szabályok

Súlyos talpaik alatt recsegtek az országút kavicsai: fesszes tartásban jöttek. Ebben a pillanatban, miközben magam remegve tértem ki nekik, Vidróczki váratlanul az országút szélére pattant ki s ott két tenyerét combjához szorítva, haptákba csapta a két csupasz bokáját s hajlongott-hajlongott, mint egy rabszolga:

— Adjon az Isten jóegészséget az őrmester úrnak!

Az őrmester, elmenőben, annyit szólt a nyavalyás alak felé:

— Már megint itt lődörögsz, te csiszlik?

— Igenis, kérem tisztelettel — nyöszörgött Vidróczki.

Az őrmesternek, miközben továbbhaladt keményen, kicsiny mosoly villant el a nagy bajusza alatt:

— Ha ezentúl sem dolgozol, legközelebb a nyakad közé sózok... Széltoló alak!

— Igenis, kérem tisztelettel — hajlongott bősztító alázattal Vidróczki.

... Elment a két csendőr és mi sokáig néztünk utánuk. Amint később magunkra csúdtunk volna, Vidróczki gúnyosan nézett le reám:

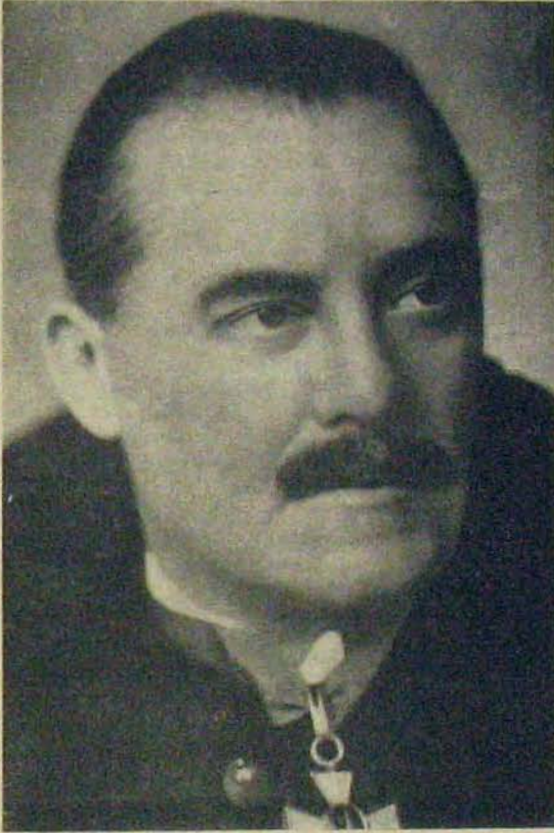
— Úgy látom, öcsém, igen begyulladtál...

S köpött egyet.

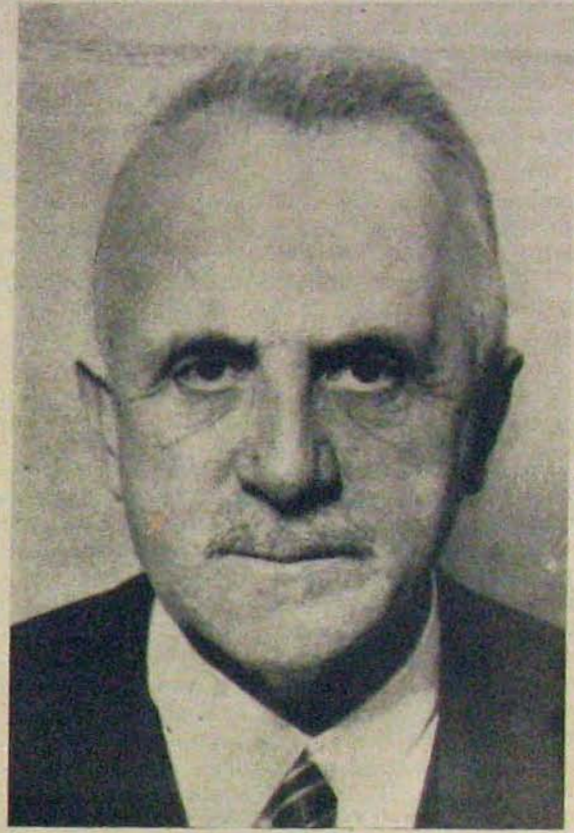
Megindultunk aztán. Vidróczki nyomban rálatált régi fesztelenségére s belefogott egyik kalandjába:

— Ezt hallgasd meg, öcsém!

De alig figyeltem rá. Mert akkor már nem hittem neki.

vitéz Ierzeldi Kozma Miklós, belügyminiszter.

Dr. Pressly Elemér, belügyi államtitkár

részen hiányosak, részben elavultak voltak s nem szá-
moltak az élet követelményeivel, de az új rendelkezések-
ben megállapított egységes irányelvek, melyek a falun
és városon egyformán érvényesek, jelentékeny mérték-
ben elősegítik a közúti forgalom zavartalan és baleset-
mentes lebonyolítását.

Beismerte erre, hogy hallott már erről, sőt fel is
olvastatták az egyes rendelkezéseket a falu lakossága
előtt, de hát egyszeri hallásból megjegyezni nem volt ké-
pes. S továbbra is csak azt vitatta, hogy minden baleset-
et a motorvezetők vigyázatlansága okozza. Ebben nem
tudunk megegyezni s ezért abban állapodtunk meg,
hogy egyik napon együtt az ő kocsiján bemegyünk Deb-
recenbe, onnan gépkocsin fogunk visszajönni, hogy a
magunk szemével meggyőződhesünk, igaz-e az, hogy a
balesetek okozói kizárólag a motorvezetők, vagy pedig
nekem van igazam és ugyanolyan arányban okozzák az
állati erővel vontatott járművek vezetői, illetve hajtói a
szerencsétlenségeket. Utazásunkról a következőkben szá-
molkok be.

János gazda a megállapodott nap kora reggelén be-
szólt értem. Mielőtt kocsijára felültem volna, körülnéz-
tem a kocsiját minden oldalról. Nézdegélésem feltűnt a
gazdának s kérdésére, hogy mit vizsgálatok, azt vála-
szoltam, hogy a kerekek abroncsait nézegetem, nincsen
vajjon rajta kiálló csavar vagy szegelés, mert az új ren-
delet ezt az utak kiméltése szempontjából megtiltja s elő-
írja, hogy az abroncsok felületének kiugrások és folyto-
nossági hiányok nélkül, simának kell lennie. (103. §.
5. p.) Megnéztem továbbá azt, hogy van-e a kocsin lámpa
és fék, mert a rendelet azt is előírja, hogy az állati erő-
vel vont járműveket közutakon el kell látni a jármű
jobb oldalára felszerelt, legalább egy fehér világító-
testtel, hátul pedig fényvisszaverő üveggel és fékkel.

(112. §. 1. p. és 12. §.) S jól is csinálták meg a rendeletet,
amely megszabta még azt is, hogy a fehér világítótestet
a kocsi jobb oldalán kell elhelyezni, mert így a szembe-
jövő járművek vezetői tájékozódhatnak a jármű szé-
lességéről s tudják, hogy körülbelül hol kell mellette el-
haladni. A fényvisszaverő üveget azért kell felszerelni,
hogy az utána jövő bele ne hajtson. A féket pedig azért,
hogy baj esetén azonnal megállíthassuk a járművet.

„Hát ezután a tanyaúra is úgy mehetek ki, ha lámpa,
fényvisszaverőüveg és fék lesz felszerelve a kocsimra?”
kérdezte János gazda. Megnyugtattam, hogy ez felesle-
ges, mert abban az esetben, ha a járműveket csupán a
gazdálkodás körében szükséges vidéki, helyi (gazdaság,
tanyaközi) fuvarozásra használják, akkor azokra a vi-
lágítási kényszer nem vonatkozik (261.340/929. B. M. r.)
s fék sem kell, mert síkságon közlekedő s állati erővel
vont járműveket, amelyek gazdasági célra szolgálnak,
nem kell fékkel ellátni (12. §.).

Megkérdeztem még János gazdától, van-e nála
valami hivatalos okmány, amivel személyazonosságát
igazolni tudja (4. §.) Hát ez meg már miről jó? — kér-
dezte tőlem nem titkolható megvetéssel, — hiszen ott
van a kocsi oldalán a jelzőtábla (104. §. 1. és 3. p.), amin
láthatják a nevemet, meg a lakóhelyemet! Ez is helyes,
— feleltem rá — de nem gondolja gazd'uram, hogy a
kocsiját, meg a lovát el is lophatják ám s bár magát
a falujában mindenki ismeri, de már távolabb sem ma-
gát, sem engem nem ismernek s így a tolvajok könnyen
elvihetnék. Aztán, ha valamelyik csendőr vagy rendőr
gyanús alakoknak néz bennünket, mégis csak célszerűbb
lenne, ha valami hivatalos okmánnyal tudnánk igazolni
magunkat, mert könnyen megtörténhetik az is, hogy őri-
zetben tartanak bennünket addig, amíg meg nem álla-
pítják a kilétünket. Vagy nem gondol arra, — amitől az

Isten őrizzen bennünket — az is megtörténhetik, hogy ezek a maga jó lovai valamitől megijedve, kiborítanak minket s a kocsit tovább ragadják, mi pedig összetörve ott maradunk valahol az úton? Ha arra jön valaki s megtalál bennünket — nem lévén nálunk semmiféle okmány — azt sem tudja, hogy kik vagyunk!

Igaz bír az, hagyta rá János gazda, de lesz talán nálam valami írás. Elkezdett a zsebeiben kutatni s előkerült az adókönyve. Ez nagyszerű, — mondom — hiszen a rendelet is azt írja elő, hogy távollégi forgalomban a járóművek vezetőinek okmányokkal (cs lédkönyv, adóív, stb.) kell ellátva lenniök (261.340/1929. B. M.).

Na, de most már indulhatunk, türelmetlenkedett János gazda, mert mingyárt este lesz ránk. Nem jó a sietés, mert aki lassan jár, tovább ér — feleltem rá, amire helyesfőleg bólintgatott.

Miután meggyőződtem, hogy a kocsi a rendeletben előírt feltételeknek megfelel, felültem elől a gazda mellé, aki maga akarta a lovait hajtani, bár magával hozta a bérést is, hogy a lovakat Debrecenből hazahajtsa. A legény, hallva János gazdával való beszélgetésemet, nagy örömmel újságolta, hogy neki van ám igazolványa, mert nála van a fényképpel ellátott cselédkönyve. Megkérdeztem, hány éves, mire nagy büszkén váaszolta, hogy már elmúlt 16 éves. Na — mondom — ez a szerencsénk, különben jöhetnénk valamennyien kocsival vissza. Hogy-hogy? — kérdezi János gazda? Azért, — világosítottam fel — mert a rendelet azt is előírja, hogy forgalmasabb közutakat állati erővel vont járóművet és szabadon hajtott állatot nem hajthat, illetőleg nem vezethet az, aki 16-ik évét még nem töltötte be (109. §. 1. p.).

Amint a faluból kiértünk, szinte átláthatatlan köd ereszkedett le. Mondom János gazdának, hogy jó lesz a lámpát meggyújtani, mert a rendelet ilyen esetekben, amikor a szabad kilátásban akadályozva vagyunk (szürkülettől-napkelteig, sűrű ködben stb.), előírja, hogy a járóművet meg kell világítani, épp n úgy, ha valamelyik útszélén sokáig állunk. Ennek a célja az, hogy járóműveinket más járóművek vezetői is lássák (15. §. 1. p.).

Nem kellett ez eddig, — mondja János gazda — ennek már igazán nem tudom, mi haszna lenne. Hogy kedvét ne rontsam, hát meggyújtom — morogott. Alig, hogy elindultunk, velünk szemben pár lépésről feltűnt egy nagy sebességgel robogó gépkocsi, amelyik majdnem súrolta a kocsinkat. Na, — mondom — János gazda, úgy-e, hogy mégis csak jó a lámpa, mert ha most a kocsi nem világított volna, a gépkocsi vezetője ebben a sűrű ködben csak akkor vett volna bennünket észre, amikor már a sebesen haladó kocsiját nem tudta volna mellettünk elvezetni, hanem lesodort volna bennünket az útszélén levő mély árokba. S akkor is a gépkocsivezető lett volna a bibás? Erre azonban még mai napig is hiába várom a választ. Jobbnak látta ugyanis kérdésemet felelet nélkül bagyni, hogy mingyárt az útnak elején be ne kelljen ismernie, hogy nem minden balesetnél lehet kizárólag a motoros járóművek vezetőit okolni.

Nem szabad elfelejteni

a Hazának tett esküt... Rákóczi Ferencnek megígérték, hogy visszakapja 500.000 holdon felüli birtokát, felbecsülhetetlen más vagyont és... két gyermekét is, ha aláírja a békeszerződést, amit ellenségei eléje tettek. Rákóczi nem foyott tollat a kezébe.

Ahogy még erről a dologról beszélgettünk, észrevettem, hogy János gazda, a menetirányt véve tekintetbe, lovait az út jobb szélére irányította át. Kérdésemre, hogy miért teszi ezt, azt felelte, hogy nem bolond baloldalon hajtani, mikor erről jobb az út. Hát, ha — mondom — Debrecenbe el akarunk érni épségben, menjünk csak vissza, de hamar, mert mindenkinek a baloldalon a helye, csak így lehet rend. Nagyon ritkán, csak akkor van kivétel, ha figyelemzettő táblán a hatóság másképpen rendelkezik (3. §. 1. p.), különben meg is büntetik a vezetőt.

Közben az eső is megeredt, úgy, hogy bizony a kocsikázás nem valami nagy élvezetet nyújtott s csak azért nem fordultunk vissza, mert a közbeeső községben nagyvásár volt s hátha találnánk valami vásárfiát.

Számtalan szekér haladt a vásártartó hely irányában. Voltak olyanok, amelyek földutakon jöttek s mikor felértek az állami útra (köves), hajtójuk bizony nem ügyelt arra, hogy a szinte malomkerék nagyságú sáros kerekeket feljövetele előtt megtakarítsa, hanem úgy gondolkodott, hogy a kemény köves úton majd ki fog rázódni a sár a küllők közül. Nem törődött vele, hogy ezt bizony a rendelet (2. §. 4. p.) is tiltja, mert a kőútra felhordott sár nagymértékben rongálja az úttest felületét. Találtunk olyat is, aki látva, hogy a sár nem akar a küllők közül kirázódni, a közúton átmenő vasúti vágányon állott meg s ott tisztogatta meg kerekeit, nem gondolva arra, hogy könnyen életével fizethet könnyelműségéért. Fel is hívtam rá János gazda figyelmét, aki kezdte már belátni, hogy vannak igen felületesen gondolkodó emberek. Nem mulaszthatom el felvilágosítani arról sem, hogy éppen az ilyen könnyelműségekből származható bajok megakadályozására mondta ki az új közlekedési rendelet (2. §. 3. p.), hogy a közúton elhelyezett vasutak vágányait huzamosabb ideig indokolatlanul elfoglalni nem szabad.

Beérkezve a vásárt tartó községbe, lovainkra ráfért egy kts phenő s azt ajánlottam János gazdának, hogy szakítsuk félbe egy kiesit az utunkat s ezalatt nézzünk szét a nagyvásárban. — Eppen én is azon gondolkoztam, — válaszolta János gazda, hogy meg kellene nézni, milyen árak vannak a piacou. A fiú addig megállhat a nagyvendéglőnél vagy az útszélén levő villamos vasút megállójánál s amíg mi odajárunk, enni is adhat a lovaknak. Így János gazda.

Azt már nem! — feleltem — Hát aztán miért ne? Ki tilthatja meg nekem azt, hogy ne ott álljak meg, ahol akarok? — méltatlankodott János gazda. — Pedig bizony nem mindenütt állhat meg, — válaszoltam — mert könnyelműen gondolkodó gazdák érdekében a rendelet (13. §.) megszabja azt is, hogy csak az úttest szélén, illetőleg csak olyan helyen szabad várakozni, ahol a járómű más járóművek és a gyalogosok közlekedését különösebben nem zavarja, vagy nem akadályozza és házak, üzletek, utak és hidak bejáratát el nem foglalja s akkor is az a szabály, hogy csak a haladás irányának megfelelően szabad megállani. Vannak azonban olyan esetek is, amikor a megállás nem a hajtó tetszésére van bízva, hanem köteleességévé van téve. Így a közbiztonsági közegek intésére, vagy ha az úttesten gyermekek csoportosan mennek át — mondjuk az iskolából vagy a templomba, vagy vak ember (fehér bottal), vagy siketnémák, akiknek a testi fogyatkozását a szokásos jelvényvel ellátott karszalag (sárga alapon 3 fekete pont) jelzi. Meg kell továbbá állni vasúti és villamos megállóhely fel- és leszállási oldalán, ahol a fel- és leszállás az úttesten tör-

tenik, míg a leszálló közönség a járdára ér. Továbbá körmenettel, felvonulással vagy zárt sorokban menetelő katonai vagy egyéb alakulattal, meg temetéssel való találkozás esetén is. Általában mindenkor, amikor azt a közlekedés rendje megköveteli (13. §. —). A megállást a vezető jobb karjának felfelé való kinyújtásával jelezni (10. §.) köteles.

János gazda mindezt köszönettel tudomásul vette. Aztán még felvilágosítottam arról is, hogy sehol sincs megengedve a jószágoknak az utcán való etetése. Tanácsoltam azért, hogy legjobb lesz, ha valamelyik vendéglő udvarára hajtattunk be s a legény a lovakat ott meg-eteti, mi pedig elmegyünk a vásárba szétnézni. Ebben meg is egyeztünk.

Ahogy a vendéglő felé haladunk, egyszerre csak egy csendőrijárőr int, hogy álljunk meg. Kérdezi erre János gazda, hogy mi a baj? — Nagyon közel hajtának az előző szekérhez, tessék legkevesebb négy méter távolságot betartani! — hangzik a rövid, határozott válasz (13. §. 5. p.).

Mikor az előttünk menő kocsi már több, mint 4 méterre elhaladt, a csendőr intésére mi is elindultunk.

— Mi lett volna, ha nem állok meg? — kérdi tőlem János gazda. — Bizony, az baj lett volna — válaszoltam, — hiszen éppen az imént magyaráztam meg, hogy a csendőr jelzésére köteles minden vezető megállani s aki ezt nem teszi, szigorú büntetést kap. A csendőrök ugyanis nem szórakozásból, vagy kedvtelésből figyelmeztetik a vezetőket, hanem mert nekik kötelességük arra ügyelni, hogy a rendeleteket mindenki betartsa, hogy senkinek baja ne legyen. Erre minden vezetőnek magától is vigyázni kellene. Mi pedig most vigyázatlanok voltunk s túlságosan közel hajtottunk az előttünk menő szekérhez úgy, hogy ha annak valami okból hirtelen meg kellett volna állni, bizony a mi kocsink rúdja biztosan beleszaladt volna az előttünk haladó kocsiba s úgy abban, mint az azon üldökben is könnyen kárt tehetett volna. Ezért van tehát a rendeletben az is megállapítva, hogy a személyszállító kocsik négy méter s a teherszállító kocsik hat méter távolságot kötelesek betartani (13. §.).

Behajtattunk a vendéglőudvarba, ahol János gazda a legény gondjaira bízta a lovait, mi pedig elindultunk a vásárba.

Alig haladtunk pár lépést, hangos kiabálásra és káromkodásra lettünk figyelmesek. Arrafelé tartottunk, ahol már egész sereg kíváncsi ember álldogált. Megtudtuk rövidesen, miért van a nagy csődület. Egy falusi gazda jó vásárt csinált s ennek örömeire alaposan felhajtotta a garatra s kurjongatva ütötte-verte a lovait. Persze, a csendőrijárőr hamarosan kézbevette az ipsét, hiszen az ilyen nagyvásár alkalmával, ahol annyi ember s járómű van jelen, ilyen részeg ember másokban és magában is könnyen kárt tehet. Ettől eltekintve is mindenki megbotránkozott, hogy a szegény állatokat olyan kíméletlenül ütlegelte. Így hát a csendőrijárőr a rendelet értelmében járt el, amikor bekísérte a községhezára, ahol kijózanodásáig a fogdába tették, mert csak józan ember vezethet, illetve hajthat járóművet (4. §.). De más megelégelt is fogja érni, mert az állatkinzás is tilos (107. §. 1. p.) s az ellene vétőket a rendőrhatalóság megbünteti. Megjárja hát a barátunk, mert a jó vásárra nagyon ráfizet. Ráadásul még a szegény is, hogy a falubeliek is látták, amikor a csendőrök kísérték. A híre hamarabb otthon lesz, mint ő s a felesége egész bizonyosan méltóképpen fogadja majd s ki tudja, ez lesz talán az igazi baj.

Továbbvettük az utunkat, nemsokára kiértünk a vásártérre. Bizony, szegény csendőröknek nem valami

irigylésreméltó dolguk volt. Alig győztek intézkedni s rendet tartani a nagy ember- és kocsitömegben.

Volt olyan atyafi, aki a szekérébe öt lovat fogott egymás mellé. Persze ezt megállították s egy lovát hátra kötötték, mert négynél több állat egysorban nem lehet befogva, s hátul sem lehet kettőnél többet a kocsi után kötni (105. §. 1. p.).

Majd egy másik szekeret távolítottak el a forgalmóból, mert a szekérbe rugós ló volt befogva. Ilyen lovat pedig éppen úgy, mint ragályos betegségben szenvedőt, vagy elcsigázott állatot járóműbe fogni tilos (105. §. 4. p.), sőt ha a ló harapós, szájkosárral kell ellátni.

Majd beljebb kerülve a vásár forgatagába, nagy síránkozásra és veszekedésre lettünk figyelmesek. Mire mi odaértünk, már egy csendőr járőr ott volt s elhalgatott a zsvivaj. A csendőr kérdésére egy gazdálkodó hangosan panaszkodott, hogy egy vigyázatlan gépkocsivezető a kiscsikóját elgázolta. — Na lám — mondja János gazda, úgy-e, hogy ezek a sofőrök okozzák mindegy a bajt? — Elreledkezett arról, hogy az eddig látott vigyázatlanágoknál még egyetlen gépkocsivezető sem volt jelen. — Várjunk meg egy kicsit s hallgassuk meg, hogyan is történt a baj, — válaszoltam. — Közben a járőr a szemtanúkat és a gépkocsivezetőt kérdezte ki s megállapította, hogy a gazda volt a hibás, mert a csikóját nem kötötte hozzá az anyjahoz s így történt, hogy a gépkocsivezető bár lassan hajtott, mégsem tudta kocsiját megállítani, mert a szabadon ugráló csikó az utolsó pillanatban futott elébe.

Eljutottunk a szekerek árusító helyére is. Éppen akkor érkezünk oda, amikor két, egyfalusi gazda egy-egy szekeret vásárolt. Minthogy csak egyikőjük jött szekérrel a vásárba, a másik csak úgy gyalogosan, ez az utóbbi odafordult a földijéhez s megkérte, hogy az ő új szekerét is akassza hozzá az övéi után, hiszen három üres szekeret könnyen hazavisznek azok a jó erős lovak. A megszólitott már hajlott a kérésre, de ezt meg már én nem álltam meg szó nélkül. Felvilágosítottam a gazdákat arról, hogy kettőnél több kocsit egymáshoz akasztani tilos (108. §.), ami alól csak azoknál a mezőgazdasági eszközöknél (vetőgép stb.) van kivétel, melyek megfelelő kapcsolószerkezettel vannak ellátva, továbbá a kubikusoknál, akik legfeljebb három kocsit kapcsolhatnak egymáshoz. Láttam, hogy nem igen bítek nekem. Erre azt tanácsoltam, hogy mielőtt még elindulnának, kérdezzék meg a csendőrtől, igazam van-e? S azzal mi már tovább is sétáltunk.

Az állatvásárhoz érve, éppen akkor hajtott ki egy hajcsár onnan szabadon vagy 10—15 darab állatot. Velük szemben jött egy szekér, amelyiknek egy fiatal ember volt a vezetője. Mikor a szekér az állatok közelebe ért, a fiatalember elkezdett ostorával pattogatni. Ettől az állatok annyira megijedtek, hogy össze-vissza kezdtek szaladgálni, nem kis riadalmat okozva a vásárosok között. A megvadult állatok az egyik békés árusító sátrát is felborították. Igen nagy fáradságba került, amíg a jószágokat összeterelték. No, de meg is kapja a büntetését az ostort pattogató fiatalember, mert nem tartotta be a rendeletet (110. §.), amely szerint városokban és községekben szabadon hajtott állatokkal való találkozás esetén az ostort pattogatni tilos. De még ezenfelül fizethet is, mert a feldöntött sátorban igen sok

KI TUDJA?

Miódól áll a dorostyánkő és hol található nagyobb mennyiségben?

áru tönkrement s bizony ennek az árát is rajta fogják majd behajtani.

Nagyon eltöltöttük már az időt, elhatároztuk hát, hogy visszamegyünk a kocsinkhoz és folytatni fogjuk az útunkat.

Már majdnem odaértünk a vendéglő udvarára, amikor messziről feltűnt két vágató szekér. Na, ezt már megvárjuk, vajjon hová száguldanak a lovak? Talán ellátják? Az egyik szekérbe fogott lovak csengővel voltak ellátva. Ahogy figyeltük a messziről rohanó szekereket, észre sem vettük, honnan, de már az út közepén termett egy csendőrijárőr s jobb kezét feltartva, megállást intett a vágatónak. Azok meg is álltak s a csendőrijárőr kérdéseire előadták, hogy mind a ketten most vették a lovaikat s ki akarták próbálni, melyikük csinált jobb vásárt s melyik ló tud gyorsabban vágatni.

Felvilágosította őket a járőrvezető, hogy ezt legfeljebb csak a mezőn, szabadban próbálhatják ki, itt, a községben nem. A csengőt pedig le kell szedni a lovakról. Városokban és nagyobb községekben ugyanis a kizárólag személyszállításra szolgáló kocsi óránként legfeljebb 20 kilométer sebességgel, társzekerek és egyéb teher szállító kocsik, továbbá rugó nélküli szekerek csak lépésben, míg a rugókban nyugvó kisebb teherkocsik mérsekkelt ügésben haladhatnak (11. §.). De ezek is csak akkor, ha az út szabad, vasárnap pedig soha. Csengővel pedig csak szánba fogott lovakat szabad ellátni (112. §. 3. p.). Mútan a csendőrök az illetőket felírták és figyelmeztették, hogy hasonló esettől tartózkodjanak, a megszeppent vásártókat útjukra bocsátották.

Mi pedig visszamentünk a kocsinkhoz s a lovakat befogatva, indultunk tovább Debrecen felé. Útközben tárgyalgattunk a vásárban tapasztaltokról és János gazda most már arra a megállapodásra jutott, hogy bizony üdvös dolog a közlekedés terén rendet csinálni.

Amint a lovakkal lassan poroszkáltunk, már messziről feltűnt egy hatalmas utasszállító autóbusz, amelyiknek elől, fent jobb oldalon a többi gépkocsitól eltérő jelzése (25 cm. átmérőjű kerek, piros fehér mezőkre osztott tárcsa) volt (6. §. 3. p.), amit látva, figyelmeztettem János gazdát, térjünk ki jó előre, még pedig balra. Tudniillik: a szembejövő járműnek mindig balra kell kitérni, azt még János gazda is tudta. Felvilágosítottam János gazdát arról is, hogy minden körülmények között szabad utat kell biztosítani az államfő, valamint a tűzoltók és mentők szolgálatban levő járműveinek, továbbá lehetőleg ki kell térni a királyi hercegek, a kormányfőhatóságok, a közbiztonsági szervek, a posta járműveinek, a megkülönböztető jellel ellátott autóbuszoknak, továbbá a zárt sorokban menetelő katonai vagy egyéb alakulatoknak. Azt is megmagyaráztam, hogy olyan utakon, amelyekre akár az út keskenysége miatt, akár egyéb okokból csak egy járt nyom van, lófogató üres jármű a személyszállítónak vagy terheltnak, személyszállító a terheltnak, egyenlő járművek közül a lejtőről lefelé haladó a felfelé haladónak tér ki. Sík pályán az egyenlő minőségű járművek egymásnak félnyom szélességben kötelesek kitérni (6. §.) — Ez már igazságos rendelkezés — jegyezte meg János gazda, — de — tette hozzá — sokszor lemegy a nap, míg ezt mindet megtanulom!

Továbbhaladva, utólértünk egy 8—10 szekérből álló szénaszállítmányt. János gazda meg akarta előzni, de én nem engedtem, mert észrevettem, hogy velünk szemben jön egy kocsi, amelyik már a szénát szállító kocsisornak körülbelül a közepétében járt. Így, ha mi szabályszerűen

jobbra előzünk, megakadályozzuk ezt a kocsit, a továbbhaladásban. Ezzel kapcsolatban azután megmagyaráztam János gazdának, hogy ezt a rendelet így mondja, hogy előzni csak akkor szabad, ha a vezető (kocsis) az előzéssel a szembejövő járművet és állatok közlekedését nem akadályozza és másnak kárt nem tesz. Megmagyaráztam azt is, hogy ha előzni akarunk, az előttünk haladó jármű vezetőjének figyelmét erre szóval, kiáltással kell a szekerező embernek felhívnia. Viszont az előzendő jármű vezetőjének az előzést sebesség-fokozással vagy egyéb módon akadályozni nem szabad. Az előzés megtörténte után az előző járművel — más járművek és állatok megzavarása nélkül — haladéktalanul ismét az úttest baloldalára kell visszatérni. Azt is megmagyaráztam, hogy előzni nem mindig szabad ám! Tilos az előzés, ha a vezető a szabad kilátásban akadályozva van, tilos hidaknál, alagutak ki- és bejáratánál és alagutakban, teher szállító járműveknek egyáltalában, továbbá személyszállító járműveknek hasonló járművet útkanyarulatoknál és utkereszteződéseknél és végül előzésben levő járműveket (7. §.).

Már nem volt messze a debreceni nagytemplom tornya, amikor János gazda fáradt lovait egy kis ügésre biztatgatta. Utólértünk egy kocsisort s hozzájuk csatlakozva, lassú ügésben hajtattunk. Már majdnem beértünk a városba, amikor az egész kocsisor megállott s előlről nagy kiabálás hallatszott. Láttuk, hogy a kocsi körül leugrálnak az emberek és előreszaladnak. Mi is megálltunk. A lovat a hères gondjaira bízva, szaladni kezdtünk a kiabálás irányába. Az embergyűrűhöz érve, az árokban egy összetört szekeret láttunk, amely mellett közvetlenül, megrongált lámpakkal s behorpadt sárhányokkal állt egy gépkocsi. A vezető és a károsult gazda egyformán a maga igazát vitatta. Én először a gazdát, utána a vezetőt kérdeztem meg a balesetre vonatkozólag. Az elbeszélésekből mingyart láttam, hogy most — János gazda öröme — a gépkocsiveető volt a hibás. A dolog úgy történt, hogy a gépkocsi egy mellékútvonalról akart a főútvonalra behajtani s nem számított arra, hogy a főútvonalon haladó kocsisor miatt erre képtelen lesz. Úgy gondolta, hogy el tud a kocsi mellett surranni, de tévedett. Elkapta az egyik szekér hátulsó kerekét s azt összetörve besodorta az árokba. A kocsinak szerencséjére semmi baja sem történt. Vigyázatlan hajtásán kívül hibás volt a gépkocsiveető abban is, hogy az előírt jelzést nem teljesítette s a szekerek azt sem tudták, hogy a gépkocsi melyik irányban akar a főútvonalon haladni. A vezető egy darabig még velem is vitakozott, de megmagyaráztam neki a közlekedési rendszetnek azt az intézkedését, hogy az utkereszteződések-nél és az úttorkolatoknál a vezetőknak az irányjelzésre (10. §.) fokozott gondot kell fordítani, továbbá, hogy irányváltoztatás esetén jobbra a külső nagy ívben, balra a belső kis ívben kell bekanyarodni és hogy a főútvonalon haladó jármű a többi járművel szemben elsőbbséget élvez (8. §.). Csodálom — mondtam neki, — hogy ezt nem tudja, a vizsgán ezt is tudnia kellett. A káros lt gazdával mingyart ki is ügezett az okozott kár megtérítésében, de én felírtam a számát és bejelentettem, mert a magánjogi kiegyezésen kívül hatósági része is van az ügynek.

Kevés idő múlva beérkeztünk Debrecenbe s behajtottunk egy szállásadó helyre. A lovakat jól ellátva, besétáltunk a városba.

Legközelebb arról fogok beszámolni, mit látott János gazda Debrecenben és hogyan jutottunk vissza a falujába. Nem kocsin, hanem gépkocsin.

A helyszínrajzról.

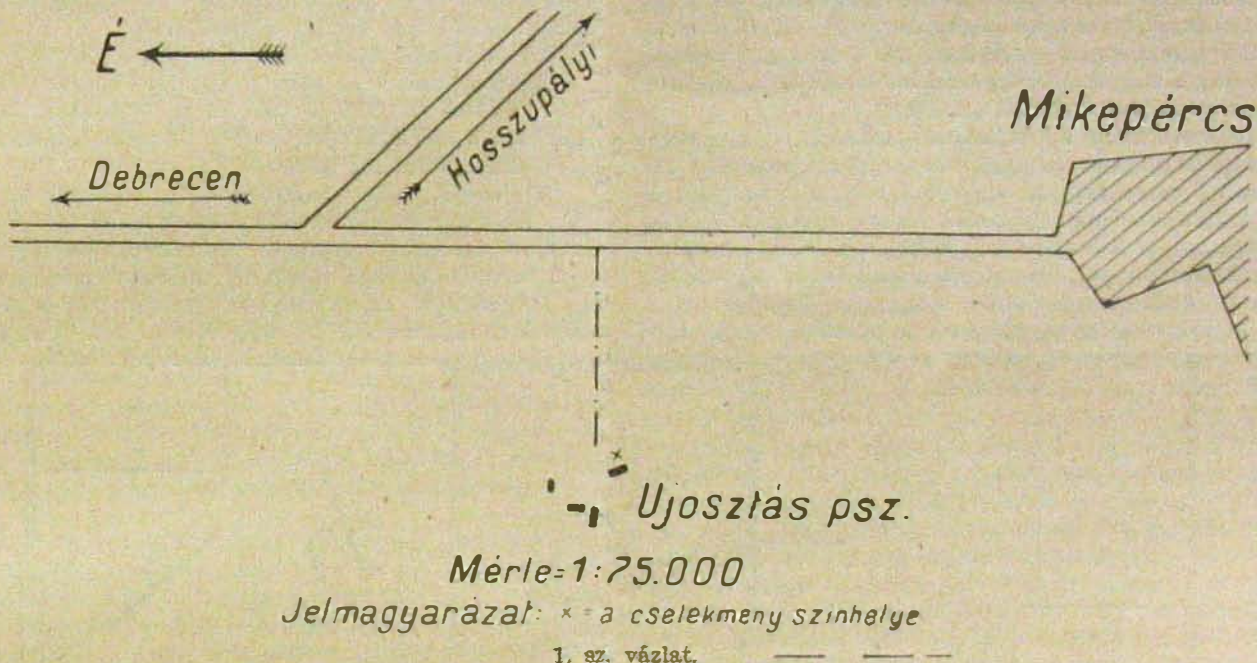
Írta: FEKETE PAL főhadnagy.

A Szolgálati Utasítás 67. §. 419. pontja értelmében a nyomozó csendőrnek a helyszínt akkor kell vázaltszerűen rögzítenie, ha a helyszínre való lépés és az ott talált tárgyak megmozgatása elkerülhetetlen.

Miután majdnem minden nyomozás — eltekintve az egész jelentéktelen, kis ügyektől — a helyszíni szemlével kezdődik, önként adódik, hogy a nyomozást végző csendőrnek a helyszínt rögzíteni kell. Ugyanis a legkörrül-

toztatást szükségessé, mert a helyszínen talált nyomok és bűnjelek az ott lebonyolódó forgalom által semmisül-
nének meg, tehát megmentésük csak a helyszín megváltoztatása által lehetséges. Ilyen esetekben a helyszín eredetiségét a később kiszálló hatósági személyek, valamint a későbbi nyomozás számára csakis helyszínrajzzal lehet rögzíteni.

A csendőrlégénység által készített helyszínrajzok — bár a haladás ezen a téren is szembetűnő — igen sok esetben nem ütik meg a kellő mértéket, mert gyakran sok lényegtelen adatot tartalmaznak, a fontos részletek

tekintőbb munkánál is szinte elkerülhetetlen, hogy a nyomok utáni kutatásnál az eredeti állapot valami változást ne szenvedjen, amit a későbbiek folytán eredeti helyzetébe visszaállítani nem lehet, mert azt senki sem figyelte meg, illetve a felületes megfigyelés folytán mindenki másként látta.

A nyomozás befejeztével az őrs által készített jelentéshez (jelentéshez) csatolt egyszerű és áttekinthető helyszínrajzzal igen sok felesleges és a legtöbb esetben nehezen érthető írást lehet megtakarítani.

A helyszínrajz nemcsak a nyomozó csendőrnek nyújt támpontokat a nyomozás további folytatására, hanem a későbbi bírói eljárás során az ítélkező bírónak a cselekmény elbírálása tekintetében is érdekes és hasznos adatokat szolgáltathat és végül a szárnyparancsnoknak is támpontokat nyújt alárendeltje munkájának felülbírálásánál.

A Szolgálati Utasítás 420. pontja elrendeli, hogy ha bírói szemle várható, a helyszínt minden körülmények közt változatlan állapotban kell fenntartani. E rendelkezést azonban nem lehet minden egyes alkalommal betűszerint foganatosítani, mert lehetnek esetek, mikor a helyszínen változtatni kell. Pl. gyilkosság és szándékos emberölés kísérlete, továbbá súlyos balesetek esetében, ha az áldozat halála még nem következett be, gyors közbelépés és első segélynyújtás útján meg lehet menteni az életét, a helyszínt tehát az áldozat elszállítása miatt megváltozik. Sok esetben maga a helyszíni sajátossága (vasúti vágány, forgalmas útvonal, stb.) teszi a megvált-

nincsenek kellően kiemelve, a mérle pedig tévesen van a vázlaton feltüntetve.

Egy vázlat használhatóságának első alapfeltétele a helyes méretarány megválasztása. A mérle mikénti szerkesztésével nem akarok bővebben foglalkozni, mert az már tereptani tanulmány keretébe tartozik, itt csupán az általam helyesnek talált méretarányokat akarom ismertetni.

Az alábbiakban bemutatok egy általános és egy részletes helyszínrajzot. A valóságban természetesen a kellő felzettel is el kell látni, ezt itt mellőzöm.

A helyszínről legtöbb esetben egy általános és egy részletes helyszínrajzot kell készíteni. Az általános helyszínrajz célja annak megjelölése, hogy a bűncselekmény, vagy baleset a terepen történt. Az ehhez szükséges vázlatot nagy méretarányban készítjük, hogy a papírra minél nagyobb területet fel lehessen venni. Tűzészba menni természetesen itt sem szabad. Arra kell törekedni, hogy az általános helyszínrajzon 2—3, a térképen is megjelölt,

Az úgynevezett „Panzerstecher” 100—150 cm hosszú, vékony, egyenes, négyélű, hegyes, alkalmazásában a kard és a lándzsa között levő kézi-fegyver volt, melyet a keleti népek ellen vívott harcokban kitűnő sikerrel alkalmaztak. A soronyinget is átültötte. Csak magyarokat szereltek fel ezzel a fegyverrel, akiknek hivatalos német elnevezése is „Panzerstecher” volt. Huszárezredenként egy-két századba voltak összevonva.

tájékozódásra alkalmas pont (község, templom, nagyobb tanya, magassági pont, stb.) legyen. Az ehhez szükséges vázlatot oleáta vagy vékony átlátszó papír segítségével a minden őrön rendelkezésre álló járőrvezetői térképekről is lehet másolni. E vázlatokon a helyszínt elegendő egyszerűen x-szel megjelölni. A méretarány a részletes térkép használatánál természetesen 1 : 75.000. Ha pedig más térképet vagy vázlatot használnánk, annak a méretarányát tüntetjük fel. (1. ábra.)

A részletes helyszínrajz a cselekmény elkövetésének közvetlen környezetét tünteti fel a legnagyobb aprólékos-sággal. Mindazt, ami az érthetőség szempontjából szükséges, ki kell emelni, viszont a lényegtelen dolgokat, amelyek csak az áttekinthetőséget zavarnák, el kell hagyni. Amire egyezményes jel nincsen, azt a jelmagyarázatban kell megjelölni. A jelmagyarázatot lehetőleg a vázlattal egy oldalon kell megadni. (2. ábra.)

A méretarány a lerajzolandó terület és a papír nagyságától függ. A legcélszerűbben megfelelő arány 1 : 100, vagyis 1 cm a papíron egyenlő 1 m-el a valóságban. E méretarány mellett még kisebb méretű nyomokat és bűnjeleket is, a környezethez arányosan lehet lerajzolni, nem kell egyes dolgokat méretén felül ábrázolni, ami sokszor az érthetőség rovására megy.

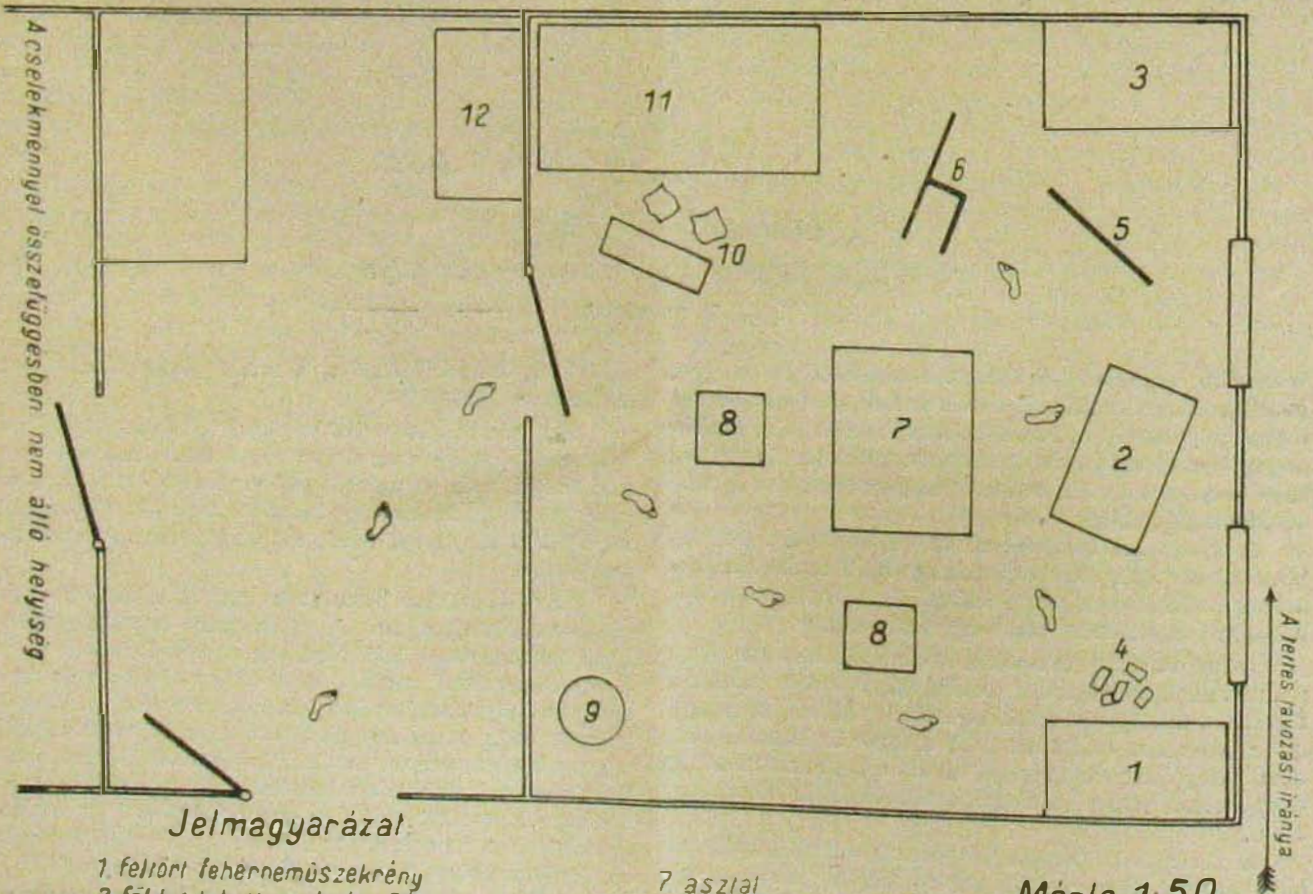
A helyszínrajz készítésének az oktatását tervszerűen

kell végezni. A rajzolást annak elemeinél, a legegyszerűbben kell kezdeni és az oktatás folyamán fokozni. Függyelmmel kell lenni az oktatóndó előképzettségére, hogy túlzott követelményeket ne állítsunk fel, mert a kezdő kedvét veszti és a későbbi munka meddő marad.

Első pillanatra a milliméter-papír használata könnyebbnek tűnik fel, mint a síma papírra való rajzolás, mert előbbin beosztások vannak. Ez szerintem téves. A beosztással ellátott papír használata bizonyos rajzbeli felkészültséget kíván. A kezdőt, — akinek igen sokat kell javítani, míg a helyeset eltalálja — a sok kis kocka csak tévedésbe ejti és összezavarja. Ezért a gyakorlatok kezdetén a síma papír és a milliméteres beosztással ellátott vonalzó használatát tartom célszerűbbnek.

Az oktatónak mindenképp a méretarány lényegét kell megmagyarázni és néhány egyszerű mérlét készíteni: 1 : 100, 1 : 200, 1 : 500 és 1 : 1000 arányokban. Ezek azok a méretarányok, melyek részletes helyszínrajz készítésénél tekintetbe jöhetnek.

Helyiségek belső berendezését a legkönnyebb vázolni. Ha tehát az oktatóndó a méretarány fogalmával tisztában vannak, a lakanya valamelyik helyiségének belső berendezését kell velük egy megadott méretarányban lerajzoltatni. A helyiségben található egyes bútor-darabokat alaprajzuknak megfelelően kell ábrázolni.

Jelmagyarázat

1. felülről fehérneműszekrény
2. földredobott szekrényfiók
3. szekrény (sértellen)
4. kiszórt fehérnemű az 1.sz szekrényből
5. a teljes által visszahagyott fészirtővas
6. felborított szék

7. asztal
8. szék
9. vaskályha
10. földreszórt agynemű
11. agy felülről
12. edénytartó

azonosításra alkalmas mezitlábás lábnyomok

folyószámmal ellátni és a jelmagyarázatban feltüntetni, hogy melyik milyen bütödarab.

Csak, ha a rajzolásnak ezt a módját már hibátlanul tudja a legénység, szabad a helyiségben helyszínt rögzíteni és nyomokat (lábnyomok, vértócsa, hulla, visszahagyott bűnjелек, stb.) is feltüntetni.

Végül egy elkövetett bűncselekményt kell feltevés alapján beállítani és arról helyszínrajzot elkészíttetni.

Célszerű egy-egy helyszínrajzot a havi írásbeli feladatok során az írófüzetben is kidolgoztatni, mert így a csendőr rajzbeli készségének a kifejlődését is ügyelemmel lehet kísérni és az írófüzeteket felülvizsgáló szárnyparancsnok a kellő útbaigazítást és irányítást ezen az úton is meg tudja adni. A helyszínrajzot mindig írónnal kell készíttetni, mert valóságban is csak ez fog a csendőrnek rendelkezésére állani.

A bűncselekményei kapcsolatban nem álló helyiségeket — pl. egy betörés helyszínelésénél — elegendő általában vázolni, azok belső berendezését feltüntetni nem kell.

Ha a legénységnek a kellő rajzoló-készsége már megvan, teljes járőrfelszereléssel is rajzoltassunk. E munkánál fel kell a legénység figyelmét hívni arra, hogy a helyszínt adó helyiségben a rajzolást akadályozó felszerelési tárgyakat lerakni nem szabad, mert ez a helyszín eredeti állapotát megváltoztathatja.

A terepen készíthető helyszínrajzot ugyanilyen elvek szerint kell gyakorolni. Ha a helyszín úton vagy vasúton fekszik, az úttestet nagy méretarányban, 1 : 100 kell ábrázolni, hogy azon belül az egyes részletek is pontosan feltüntethetők legyenek anélkül, hogy az az áttekinthetőség rovására esne.

A helyszínrajz készítését mindig egy beállított helyzet alapján kell gyakorolni, nem szabad annak elképzelését a legénység képzelőtehetségére bízni.

Természetes, hogy a terepen rajzolni sokkal könnyű, mint zárt helyiségben, tehát sokkal több gyakorlatot is kíván.

Ha az oktató a fáradságot nem kíméli, ha az oktatás anyagát tervszerűen és fokozatosan építi fel, el lehet érni, hogy idővel minden csendőr — ha nem is művészi, de csendőrségi szempontból minden tekintetben helytálló és használható — helyszínrajzot tud készíteni.

Régi nyomozások a pandurvilágból.

Írta: TISZA MIKSA ny. rendőrfőtanácsos.

A társadalmi intézmények között a közbiztonsági intézmények azok, amelyeket romantika, regényesség vesz körül, mely iránt főleg a csendőr- és rendőremberek tanusítanak érdeklődést, ami természetesen is, mert hiszen a mi elődeinkről van szó. Ez okból elhatároztam, hogy fenti cím alatt a Csendőrségi Lapok hasábjain ismertetni fogom a hajdani közbiztonsági állapotokat, de előbb néhány szóval a régi intézményekről is megemlékszem, hogy a mai csendőrnemzedék lássa, milyen közbiztonsági intézményeink voltak hajdanában.

Hajdani, kezdetleges közbiztonsági intézményeink közül az úgynevezett parasztvármegye nyújt némi betekintést a hajdani közbiztonsági intézmények működésébe. A parasztvármegyét, mint közbiztonsági intézményt, a mohács vész utáni törökvilág (1526—1686) keltette életre. Ennek a közbiztonsági intézménynek kötelessége volt a törökvilágban, a személy- és vagyon-

biztonság fenntartása és megvédése, továbbá némely ügyekben (bitang marha, káromlás) önálló bíraskodás. A helységekből álló kerület, vagyis a parasztvármegye élén a parasztkapitány állott több hadnaggal és minden faluban egy-egy tizedessel, akiket a parasztok négyes felölése alapján évről-évre az alispán nevezett ki. Ennek az intézménynek még 1777-ben is van nyoma Pest vármegyében. Később a parasztvármegyét országszerte a pusztázó csendbiztosi, azaz a pandur (perzekutor-üldöző) intézmény váltotta fel. A pandurok egyrészt ezelőtt bácsmegei szerb és szász születésű katonák voltak és Trenck báró (1711—49) pandurezredes vezérlete alatt tűntek ki. A mult század közepén a határőrvidéki ezredekhez osztották be őket, ott elnevezésük is elenyészett; másrészt a pandurok régebben a vármegyékben rendőri szolgálatot teljesítő fegyveres közegek voltak.

A csendbiztos a csendőrség felállítása előtt általában, de még nemrégiben is a vidéki, úgynevezett mezővárosok némelyikében a közbiztonság fenntartására rendelt tisztviselő vagy közeg. Tulajdonképpen a régi pandurvilág maradványai, akiknek legfőbb szereplése a betyárvilág idejére esik. Sok derék, ügyes ember, mint amilyen Osváth Pál csendbiztos is volt, akiről alább érdekes dolgokat fogunk megtudni, volt közöttük, akik nagy érdemeket szereztek, különösen az alkotmányos világ elején, amikor is az ország jóhírnevét veszélyeztető elemeket üldözték és irtották. A m. kir. csendőrség felállításakor azután a használható erők a csendőrség kötelékébe léptek át.

Osváth Pál volt csendbiztos „Közbiztonságunk multja” cím alatt kiadott művében sok érdekes panduri esetet örökített meg utócai számára. Feljegyzéseiből megtudjuk, hogy milyen viszonyok voltak a m. kir. csendőrség előtti időben. A csendbiztosok tisztí állást töltöttek be s fölöttesük a főszolgabíró és az alispán volt. Az alispán nevezte ki a járási csendbiztosokat. A legénységet a csendbiztos vette föl és bocsátotta el. Szervezeti és szolgálati utasításuk alig volt. Volt egy hézagos „Csendőrutasítás”, melyet Bihar vármegye 1861-ben alkotott, a többi vármegyékben még ilyen sem volt, mert tudni kell, hogy a pandurintézmény vármegyénként volt, úgy ahogy, megszervezve. Osváth Pál „Csendőrutasítás és panduros vallatások” cím alatt többek között ezeket mondja: „1859—60-ban számba nem vehető utasítás folytán a legtöbb belyen megingott a közbiztonság, mert a pandurság nagy szigorral működött”, ami azt jelenti, hogy a jóformán szervezetlen pandurság szigorú bántalmazásokat alkalmazott a terhelt kikérdezésénél, akkor „vallatás”-nál.

Bihar vármegye által, mint említettem, 1861-ben kiadott „Csendőrutasítás” 7. szakasz végső pontja ugyan eltiltotta a csendbiztosot a kegyetlenkedés és kínzással való vallatástól, de e pont is így végződik: „azonban a gyanús vagy bűnöst, bűntársai vagy a bűncselekmények kipuhatolása végett rövid, de hatályos hallgatás alá veheti”. Továbbá a 12. szakasz egyik pontja megengedte, hogy a bélyegzett (valószínűleg közártalmú) egyének lakásait, a gyanús helyeket és a csapszékeket a csendbiztosok (pandurok) az előjárók mellőzésével bármikor kikutathassák. A kétértelmű szöveg eszerint tág ösvényt hagyott arra, hogy a szakképzett, lelkiismeretes csendbiztos eredményt érhesen el, de sokan visszaéltek a nyújtott eszközökkel. Nagy előnyt jelentett, hogy napokig magánál tarthatta a csendbiztos a terheltet (akkor rabot). A mondott időben, illetve korban akadt olyan csendbiztos is, aki minden „vallatását” a következő előkészület és parancs mellett végezte:

1. parancs: „Ennek az embernek a rubája nem bűnös, le kell tehát róla a ruhát húzni, mert rajta szétszakadhat” s midőn az övig meztelen terbelnek a pandúr a háta mögé állva és intésére, t. i. a csendbiztos intésére karikásával a hátára suhintott, a csendbiztos állj szavára a pandúr meghallgatta a

2. parancsot, mely így hangzott: „Nem akarom, hogy ennek a gonosznak kifreccsenő véréből a fehér bűbös kemence bemocskolódjék, le kell vele tehát a kemencét pokrócoztatni”, mely midőn megtörtént és a terheit újabb ütésekre sem „vallott”, — jött ezen:

3. parancs: „Ez a rossz ember majd el is ájulhat, mely okból, hogy legyen mivel felocsudtatni, elegendő vizet kell vele behoztatni.” És ha e rémítgetés sem használt, a karikás után jött a guzsbakötés stb.

Volt olyan csendbiztos is, aki a felelősségtől rettegve az egész „vallatást” a pandurjaira bízta... A mai iskolázottabb csendőreink persze tartózkodnak ilyen inkvizíciós szabálytalanságoktól.

Csak természetes, hogy ilyen eljárásra az ártatlanul elfogott ember, ami akkor elég sűrűn megtörtént, azt is beismerte, amit soha nem követett el, ellenben a romlott és az efféle elbánást megszokott egyének ezt is hideg érrel kiállották, mégsem „vallottak”.

Az ötvenes években több helyen belátták az illetékes körök, hogy az osztrák zsandárok betyárjaikkal szemben tehetetlenek, azért az ijesztő mérvben szaporodó bűncselekmények megállítására „felelős őrség” elnevezés alatt sok helyen, nagy díjazás mellett közbiztonsági intézményt szerveztek, minthogy a felelősséget tisztességes polgárok nem merték vállalni, így a „felelős őrség” általában a már magukat a börtönökben képzett zsványokból kerültek ki. Ezen intézmény még rosszabbá tette közbiztonságunkat, mert ha olykor-olykor visszatértették is az ellopott lovat vagy szarvasmarhát, a tetteseket csak akkor jelentették föl, ha tőlük nem kaptak pénzt, ajándékot. De ennél is nagyobb hiba az volt, hogy ezen felelős őrség lopott állat keresés ürügye alatt igazolvány mellett szabadon kóboroltak más határokon és ritkán tértek vissza, haza szákmány nélkül. Ezeket a jobb csendbiztosok üldözték, de gyökeresen csak gróf Ráday híres kormánybiztos végzett velük.

A járási csendbiztosnak csak kevés számú pandúr állott rendelkezésére, az előállított, illetve letartóztatott egyén kikérdezésénél körülbelül azt a szerepet vitte, mint napjainkban a csendőrőrsparancsnok visz hasonló esetben.

Osváth Pál csendbiztos eljárására vall a sok közül kiragadott alábbi két eset:

1867-ben egy megrögzött gonosztevő került hozzá, aki élete java részét a börtönökben töltötte. Ennek a gonoszte önek Osváth csendbiztos járásában volt a lakóhelye, de csak ritkán járt haza. Ez a 40 éves, magas, sovány de izmos ember, az élesdi csendbiztos járásában követett el több bűncselekményt, melyek miatt az élesdi pandúrok elfogták, miután Osváth csendbiztos is kereste a „jéles” embert, arra kérte tisztársát, hogy kísértesse át hozzá a gonosztevőt, mert az ő kerületében is követett el bűncselekményt. A gonosztevőn a ruha, az Élesden elszenvedett ütlegek következtében, a vértől fesszenen állott és az erős ember a gyengéség miatt állni is alig bírt. Ezzel az emberrel több elszámolni valója volt Osváthnak, de arra gondolni sem lehetett, hogy vele „szigorúan” bánjon; de azt is tudta Osváth csendbiztos, hogy rimánkodásra sem fog beismerni semmit. Ekkor közölte a betyárral, hogy fel-

ügyelet alatt az istállóban marad és ellátásáról gondoskodni fog egy kis könnyű munka ellenében és ha kissé megerősödött, a járásban elkövetett bűnei miatt felelősségre fogja vonni. A gonosztevőt aztán az istállóba kísértette és utána egy párna fosztatlan lúdtollat küldött neki megfosztás végett.

Az erős ember utálattal tekintett a fosztatlan lúdtollra, de kénytelenségéből nagy immel-ámmal hozzáfogott az általa meg nem szokott munkához.

A fosztást ügyetlenül végezte a betyár, amiért a pandúrok pirongatták, gúnyolták, mire megjegyezte, hogy nem betyárnak való foglalkozás ez s kérte, hogy vezessék őt a csendbiztos elé. Ott előadta, hogy ha a más vidéki dolgokért nem bántják és a további tollfosztástól felmentik, a járásban elkövetett bűncselekményeket elmondja. Osváth csendbiztos elfogadta a gonosztevő „feltételeit”, aki aztán mindent részletesen beismert. Végül megjegyezte, hogy Élesden hiába ki-nozták véresre, még sem tett beismerő vallomást.

Egy más alkalommal valami csekélyebb lopásért elővezettek a pandúrok egy fiatal suhancot. A csendbiztos nem akarta a fiatalembert megveretni, olyan könyről gondoskodott, melynek egyik lapja magyar, másika német betűkkel volt nyomva. „Tudsz-e olvasni?” — kérdezte a csendbiztos, akinek, midőn igent mondott, a könyvet e szavakkal adta a kezébe: „Olvasd hát ezt, de ha elakadsz, rögtön vald be bűnödöt, mert akkor biztosan tudni fogom bűnösségedet és te bánod meg.” S midőn a fiatal bűnöző a másik lapra ért, az átváltozottnak hitt betűk által úgy megzavaródott, hogy azonnal vallomást tett.

Osváth csendbiztos nemcsak kitűnő nyomozó volt, hanem a szakirodalom terén is működött s mint haladó rendőrember, a kinzással és testi bántalmazással való „vallatás”-nak határozott ellenzője volt; állandóan küzdött a bántalmazások ellen. Osváth a „Csendőrutasítás és pandúrvallatások” című pontját így végzi: „Ajánlom az általam elhagyott téren működő utódaimnak, hogy e mondást: „Többet ésszel, mint kézzel” mindig eszükben tartsák.”

A hajdani betyárvilág virágzását mi sem jellemzi jobban, mint az a tény, hogy a betyárok egyenrubát viseltek sok helyen. Így pl. a bihari betyárok ilven ruhát viseltek: kisszélű, fennálló karimájú, darutollas, fekete kalapot, melyet rendszeren balra vágva viseltek. Feketeselyem, rojtos nyakravaló, kékszinű, ólomptykés mellény és dolmány, borjúszerű ing és lobogó gatyá, sarkantyús eszima és félvállra vetett cifra szűr egészítette ki a ruházatot. Fegyverként rézfokost és pisztolyt hordtak. A betyárok viselete, persze, időkenként változott s leginkább a kalap és felsőruhában tért el. A hírhedtebb zsványok néha félúriasan öltözködtek.

A gonosztevőket hajdanában lopóknak, húzavonóknak, paráznáknak, gyilkosoknak, mordájégetőknek, gyujtogatóknak, ünneprontóknak és kóborlóknak nevezték.

*

Veszélyes zsványbanda szer ezkedett 1783-ban Erdélyben, melynek feje Hóra nevű írástudatlan oláh volt, aki Kloska és Kirzán nevű cimboráival és néhány tudatlan pópával, sok oláhot csábított magához. E banda Biharban is hajmeresztő rablógyilkosságokat követett el. Megjelent ez a zsványbanda Kristyiron 1784 november 2-án és ott kiabolta és lemészárolta özv. Kristyóry Mihálynét, a fiát és leányát, Kristyóry Adámot, Tamást, Sámuel, Gábort, Jánost, András, utóbbi feleségével és két leányával együtt. A két leányt a láttukra

Amit vissza kell szeroznünk: Temesvár.

(Brdélyi fotó.)

ésott gödörben, elevenen földelték el. Így végezték ki Pakóth Mihály szolgabíró és Kristyóry Istvánné leányát is. Az úrinő, amikor a gyilkosok a faluba jöttek, ikreket szült, ezek egyikét menekülése közben elejtette és a betyárok a kuttyákkal falatták fel.

A betyárbanda 1784 decemberében szétverett. Hóra a kcrpenyéti pápa közreműködésével egy barlangban fogatott el, amikor egy csomag írást, a lobogó tűzbe dobott. Hóra és Kloska keréketörettek és testrészeik kegyetlenségeik helyén akasztattak fel.

Bihar vármegye területe igen kedvezett a betyároknak, mert hajdan az Erdély és Krassószörény felől eső csekélyszámú pásztornép által lakott hegyiséget őserdők borították. Itt terült el a két sásrét szomszédságában a Hortobágy és sík rétjein is alig volt olyan község, melynek erdeje vagy uádása ne lett volna. Volt itt tehát elegendő menhely s minthogy a múlt század közepéig vasutak nem voltak az említett vidéken, a lovasbetyár az út mellőzésével nyargalhatott a szomszédos vármegyébe.

A bihari betyárok leginkább a Hortobágy felé, a Tiszántúlon portyáztak, ahonnan amennyi lopott állatot hoztak, annyit odavittek.

Nagy kelendőségük volt a lopott csikóknak és tinóknak, mert ha ezeket, — az orgazdák egy nyáron át el tudták rejteni, amint fejlődtek, — többé volt tulajdonosaik nem ismerték föl. Ha bélyegesek voltak, róluk a bélyeget lapos tűzesvással lesütötték.

Betyárjainkat nótáik jellemzőleg örökítették meg. Legrégibb daluk ez:

Szegénylegény vagyok én,
Vásárookra járok én,
Csikót, tinót lopok én,
Csakúgy éidegélek én."

Ha a betyárok lopott állataikra hamar vevőt nem kaptak, vagy rossz helyen rájuk virradt, az állatokat lebuukózták és csak bőrét értékesítették.

Szállítói voltak a betyárok sok mészárosnak s minthogy a múlt század közepéig a nemesi kúriákon a hús- és italmérés minden ellenőrzés nélkül gyakorlatot, Bihar vármegye 1794-ben úgy intézkedett, hogy a mészárosok a levágandó marhát a levágást megelőző napon tartoznak az utcán kiköttni. Sok mészáros úgy játszotta ki ezt a hatósági intézkedést, hogy egy-egy igazszerzésű tinót hónapokon át kikötve tartott s éjjelenként a lopott tinókat vágta le s mérte ki nappal.

A betyárokat a nép sokszor rejtegette, a nagy uraknak pedig érdekükben állott velük ellenséges lábon nem állani. Ez okból még a múlt század közepén is a betyárok csaknem minden tanyán az uraság beleegyezésével dús ellátásban részesültek.

Ha a betyárok búvóhelyéhez közeli falvakban lakodalom volt, oda a betyárok ellátogattak s ott a férfiak az első helyeket nekik engedték át, a menyecskék pedig szívesen mulattak velük.

Hogy a szemrevaló betyárokat némely úrinők sem vetették meg, igazolja a múlt század közepe táján történt tény, hogy egy főszolgabíróné a pandúrok által férje elébe kísért és éjjelre a lakás egyik helyiségében elzárt csinos betyárt kiszöktette és vele éveken át csavargott. Ez a családja által kitagadott úrinő aztán az 30-es években az osztrák zsandárok szakácsnéja lett.

A valamirevaló betyárok sokat adtak arra, hogy születési helyükön és ahol jó ellátásban részesültek, kárt ne tegyenek és ha közülök ilyen helyeken mégis hibát tett valaki, azt a többi lenézte, a nép pedig kapcabetyárnak nevezte. Kapcabetyárnak hívták még a korcsmában köztököző és az apróállatlopással foglalkozó legényeket.

Az a betyár, aki ló- és marhalopással foglalkozott, aprólékos tárgyakat lopni, rangján alól való dolognak tartotta és sértésnek vette, ha ilyen hírbe hozták.

A gonoszabb hajlamú betyárokból nőttek ki magukat a kapzsi vagy érelytelen csendbiztosok alatt a haramiák. Ezek közé számítható a rémregényekben lovagiasnak feltüntetett Rózsa Sándor is. Erről a hirhedt rablóvezérről „Magyarország rendőrségének története” című munkámban irtam bővebben.

A betyárok számát gyarapította a köznemesség némely elkényeztetett, kalandos életre vágyott fia is, akik ez életre minden ok nélkül, önként vállalkoztak.

A tizenkilencedik század elején lúres betyárvezér volt Zöld Marci, aki azért lett szökött katona, mert szolgabírája nemessége ellenére is besoroztatta. Marci is az akasztófán végezte be életét.

A népmonda szerint Marci ügyes, okos és bátor ember volt. A hagyomány a következő kalandjáról emlékezik:

Egyszer Zöld Marci a mikepéresi erdőszélen kalandozott s meglátta, hogy egy Debrecen felől jövő szekéren négy osztrák katonatiszt közeledik felé. Látni és cselekedni Marcinak percnyi idő kellett s így a vadászatra rándult tisztek egyszer csak arra riadtak fel, hogy egy feléjük vágató lovas, felvont sárkányú pisztolyt szegez rájuk és dörgő hangon parancsolja, hogy meg ne mocsanjanak. A tisztek meg is fogadták a szép szót s csak nézték, hogy ez az egy ember miként szedi nyergébe a kas mellé támasztott fegyvereiket, majd óráikat, pénzüket, melyekkel midőn készen volt töltetlen pisztolyát közbük lökte s tovább vágatott.

Hogy a kalandos élet egyes nagy uraknak is tetszett, bizonyítja gróf Vay József esete, aki betyáros öltözetet viselt s gyönyörködött benne, ha őt a közvélemény a Dunántúl hirhedté vált Zsabri Józsijának tartotta.

Dancsháza községnek hasonló esete volt. B. József dancsházai földbirtokosnak, akinek úgy öltözete, mint viselkedése teljesen betyáros volt, tetszett, ha valaki a hirhedt Vig Miskát benne vélte feltalálni. B. József e tetszelgéséért az 50-es években jól meglakolt, mert akkor őt az osztrák zsandárok Karcagon, Vig Miska helyett elfogták s napokon át penészes, sötét pincében, kenyéren és vízen tartották. A népies viseletű, de ürögös B. Józsefet, kivált a követ- és tisztújítási lakománál az előkelőségek kedvelték. Jól érezte magát vele Tisza Kálmán is, kit, midőn miniszterelnök korában Budán, a vállig ért hajú, rövidszárú pipából pófékelő B. József térdigérő báránfyűrtös gubájában látogatni ment, Tisza éppen a palotája ablakából tekintett le az utcára s midőn B. József őt megpillantotta, rögtön így kiáltott föl hozzá: „szervusz, Kálmán!”, mire a kegyelmes úr mosolygás közt ezt kiáltotta vissza: „Szer-

vusz, hozott az Isten!” A sétáló közönség megbotránkozott a „paraszt” vakmerőségén, de bámulva hallotta a kegyelmes úr válaszát is.

Ezek az urak nem voltak betyárok, hanem csak különöck, mely hóbortban a múlt század közepéig egymást multák felül.

Ilyen hóbortos volt a többi között J. György tiszafüredi nagybirtokos. kiről csupán ezt az egy tréfáját mondom el:

Irgalmatlanul húzta-vonta J. György, ha elcsípethette, a nádudvari köznemes tilalomrontókat, kik a kölcsönt úgy adták vissza, hogy a J. György szénaboglyait a mezőn fölgyujtogatták. Ez meg J. Györgynek sehogyse tetszett; de mintha semmi sem történt volna köztük, egy napon J. György ebédre hívatta a nádudvari nemes hadnagy székkel és az egyházi előljárókkal együtt az összes lakosságot. Az ebéd a mezőn, négy nagy, egymáshoz közel rakott asztal négyszögében ment végbe, hol a sok hús- és halféle étkezés után késő estig úgy borozgattak a vendégek, hogy egy része megbizogni is alig bírt. Ekkor J. György jeladására megbizottai az asztalokat kívülről felgyujtották; J. György pedig néhány jó botos védelme alatt így szókolokt: „Atyafiak! tapasztaltam, hogy ti a tűzijátékban gyakran gyönyörködtek, gyönyörködjétek tehát most kedvetekre”; az atyafiak azonban egymás hátán iparkodtak a felettük összecsapott lángtengerből menekülni.

*

1849 őszen két zsványbanda lett Biharban hirhedté. Ezek egyike Orbán Bálint, másika Fábíán nevű vezér alatt garázdálkodott. Utóbbit felakasztották.

Ezeket nemsokára követte a Vig Miska zsványbandája.

Ez a Miska ügyes, vakmerő és szemtelen fickó volt. Ügyességét bizonyítja, hogy éveken át tudott bitangolni anélkül, hogy elfogták volna. Egyik vakmerő tette az volt, hogy midőn az osztrák zsandárok megtudták, hogy Miska Udvariban otthon időzik, négy zsandár ment elfogására s midőn eredménytelen nyomozás után pihenés végett a korcsmába betértek, Miska lovára pattant és a korcsma ablakán át lövöldözve jelentkezett náluk, azután pedig úgy elvágatott, hogy a lovaszandárok utól nem érhették.

A másik vakmerő tette volt Miskának a tetétleni ref. lelkészen elkövetett rablógyilkossága. Azt hallotta Vig Miska, hogy a lelkész pénzes ember, mire negyedikével fényes nappal a falu közepén lakott paphoz ment s mert a pap vagy nem tudott, vagy nem akart pénzt adni, a lelkészt agyonlötötte.

Valaki ekkor a haragot félreverte, mely vészjelre a falu népe az utcára futott s habár olyan ember is volt közöttük, aki a pap agyonlötetését a néppel tudatta, Miska és fegyveres társai a nép között mégis sértetlenül nyargaltak ki a faluból.

Szabolcsban ugyan elfogatott, de midőn a szolgabírószághoz a szomszéd faluba kísérték, az osztrák zsandárok elől ekként szökött meg:

Két zsandár kísérté Miskát, kik a nagy melegben jónak látták egy útszéli csárdába egy pohár sörre térni. Itt, a magát együgyű és betegnek színlelt Miska, összeláncolt kézzel az ajtóban megállott, öklendezett és a nyitott ajtón kilépett. Ezt a zsandárok helyenvalónak találták és csak akkor hűledeztek, amikor Miska maga után az ajtót berántotta s összeláncolt kezével az ajtóban volt kulccsal az ajtót rájuk zárta.

A gonosztevőre a hely kedvező volt, mert a csárda erdőszeleén állott, hol a sűrűben jól elbújhatott. Hol és miként szabadult Miska láncaitól, az az ő titka maradt.

Ez eset után 1856-ban Osváth Pál csendbiztos kerítette kézre Vig Miskát társaival együtt. Szabadon maradt cimborúi azonban a mezőkeresztesi szolgabíró-ság börtönéből harmadik éjszaka kiszabadították. Miskát később Szabolesban fogták el s miután ellenszegült, megsebesülten vitték Debrecenbe.

Vig Miska tagadta nevét, születési helyét s személyazonosságának megállapításánál ocsmány szavakkal illetve felismerői közt az édesanyját is. Debrecen alatt akasztották fel.

*

Az ártándi községi előljáróság azt jelentette 1860 novemberében, hogy a falu alatt egy vajda vezetésével, nyolc szekér sátoroscigány telepedett le, akik hatósági felszólításra sem hajlandók onnan távozni; pedig a folytonos lövöldözésük folytán tüzeset keletkezhet a faluban, vagy emberben is kár eshet. Amikor a csendbiztos Artándra érkezett is, szólt a cigányfegyver. Osváth Pál csendbiztos így írja le az esetet: „Utasítottam pandurjaimat, hogy mikor a cigányokhoz érünk, lovaikat a velünk jött községi cselédre bízva, a fegyvereket azonnal szedjék el a cigányoktól, ami meg is történt. Magam, a bíró és egy pandurral a vajda sátrába mentem. A sátor előtt tűz lobogott, belül, a sátor földje szőnyeggel volt leterítve, melyen a széken ülő vajda körül öreg cigányok és nők guggoltak. A sátor közepén egy leterített asztalkán ezüstből készült tornyos kis templom volt felállítva, mely alkalmasint valamelyik templomból került hozzájuk. A vajda, amint beléptem, ezüstgombos mentében és a méltóságát jelző ezüstgombos bottal, nagy hajlongások közt fogadott s azt mondta, hogy most keresztelőznek s annak az öröme mulatnak. Lójárataik, út- és fegyverleveleik rendben voltak, de mert ezen bandánál nagyobb mennyiségű arany, de kivált ezüstpénzt találtam, fegyvereiket lefoglaltam és az egész bandát vasvillás örök felügyelete alatt bagytam hátra. A cigányok Bihar megye Szilágyság felől eső széléről valók voltak, s mint ilyenek, fegyvertartási leveleiket a bihari császári főnökségtől kapták, hova az őrizet dacára megszökött vajda ellenem panaszra ment. A főnökségtől még azon a napon rendelt érkezett hozzám, mely eljárásomat helytelenítve, meghagyta, hogy a fegyvereket adjam vissza, a cigányokat pedig bocsásom szabadon. A cigányokat el is bocsátottam, a fegyvereket pedig kocsin, azon jelentés mellett vittem személyesen a főnökséghez, hogy botrányosnak találok s találja mindenki, hogy ezen lopásból-rablásból élő népek a hatóság fegyvertartást engedélyez akkor, amikor az a becsületes, adófizető néptől saját védelmére is megtagadtatik. Az októberi Diploma hatása alatt még azt is nyilvánítottam, hogy ha a fegyverek a cigányoknak kiadatának, azt felsőbb helyre jelenteni fogom. Nem is adták vissza a szép fegyvereket, hanem mint később hallottam, szűkkörben elárverezték”.

*

1859 szeptember 8-án arról kapott Osváth Pál csendbiztos értesítést, hogy Körösszeg—Apátiban a tagosítás miatt elégtelen lakosság az uradalom kárára gyujtogat. Minden emberével kiszállt. Ő a főtiszt-hoz szállásolta be magát, emberei pedig a községi tanyá-

nál táboroztak le, hol hússal, borral és hogy minél előbb megúnják őket, kávéval is elláttatta őket.

Esős, sáros és hűvös idő volt, mindazonáltal a pandurok — sokszor O. P. vezetése alatt — estétől reggelig cirkáltak, s habár minden negyedik ház elé őrt állítottak, a gyujtogatások mégis ismétlődtek.

Egész héten csatangoltak már eredmény nélkül, amikor aztán egy délután O. P. az előljárók jelenlétében nyergeltett s midőn maga is a lován ült, összeszidta a gyujtogató lakosságot és köszöntés nélkül vezette hazafelé embereit.

Az előljárók bizonyára az ördögnek ajánlották a csendbiztos, mert irányukban sem volt udvarias. Ő azt hitte, hogy az előljáróság megúnja a zsarnokságát és a gyujtogató kinyomozásában segítségére lesz neki, s miután csalódott, más tervet gondolt ki, melyet csak a főtiszttel közölt. Embereit csak a szomszédos Berekböszörményig vezette, hol a község házában szímkura vacsorát rendelt és pár órát aludni engedte. (Hajdan a nagyobb községek gazdasszonyt is tartottak, kik a vendégeknek és néha bírák uraiméknak is főztek. A vendéglátásra az ügynevezett nemo cassa (névtelen pénztár) szolgáltatotta a költséget, mely leginkább büntetéspénzből gyűlt össze s az a bíró csak az esküdteknek számolt. E szokás 1861-ig állott fenn. Ha kisebb községekbe vendég érkezett, számára a faluban szedett össze a kisbíró annyi csirkét és tojást, hogy neki is jusson belőle. Vendégek voltak: a megyei tisztviselők és a pandurok.)

Azután felköltötte őket és nyergeltetett, kik aztán nagyot néztek, mikor előttük ismét Apáti felé lovagolt O. P. Űtközben közölte embereivel, hogy Apátiból való távozásuk csak esel volt, mert most Apátiba és pedig az uradalom azon csürkertjébe mennek, ahol az uradalomnak négyezer kereszt búzája van asztagokban, melyeket eltávozásuk után a gyujtogató, remélhetőleg igyekszik felgyujtani.

A csürkert Apátinak a tulsó végén úgy feküdt, hogy oda, a községet oldalt megkerülve, úgy mehettek, hogy odaérkezésüket az apátiak észre nem vehették. Itt várta őket a főtiszt által beavatott csürgazda, akinek midőn lovaikat átadták, egy-egy asztag alá rejtőztek el.

Alig egy negyed óra múlva Vad nevű pandur így kiáltott: „Ide, ide, megfogtam a gazembert!” Valamennyien odarohantak s miután a tüzet az esős időben könnyen eloltották, a gyujtogatót vették körül, kibén az uradalom által elbocsátott vén kanász-szamadóra ismertek. Ez a vén ember minden tűzoltásnál első volt, s minthogy tetten is éretett, bevallotta, hogy bosszúból azért gyujtogatott, mert a főtiszt a szolgálatból elbocsátotta. Elbocsátásának oka az volt, hogy a nyáját megintés után is a keresztiek közé bocsátotta.

A szamadó letartóztatásával a gyujtogatás megszűnt.

Néhány hétre rá O. németnyelvű levelet kapott Bécsből. E levelet az uradalom tulajdonosnője, gróf Csáky Petronella írta s benne tudatta, hogy hasznos működése elismeréséül meghagyta főtisztjének, hogy válasszon magának a híres körmödsi gulyából két ellős tehenet, ami meg is történt.

1880-ban rendelte el az erdélyi csendőrpáncsnokság, hogy minden köztudomásra szánt parancs hátán az őrs minden tagja névalírásával ismételten tartozik, hogy a parancs neki felolvastatott és megmagyaráztatott.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Valamit a szórendről.

„Nem fogásolta ki.”

A Csendőrségi Lapok szerkesztősege szíveskedett figyelmemet felhívni az alchimnek vett mondatra, amely a „hivatalos stílus” szikes ugarán végzett tallózásai közben bukkant eléje. Ez a feltűnően torzonborz nyelvi bojtortján méltán belesébez minden jóra való magyar ember nyelvérékébe. Sietek megjegyezni, hogy e mondat „szerezője” egyébként derék, jó hazánkfia lehet — s minden bizonyonnyal az is —, de a hivatalos „ügydarab” meg szerkesztésekor nem a magyar szívébe, hanem az irodai pomádeba mártotta a tollát, vagy hát még külön fejére nyomta a „Hivatal és Hatóság” nyelvi vaskalapját is...

Mivel ilyen s ehhez hasonló hibák lépten-nyomon előfordulnak, tán nem lesz érdektelen, ha szólunk valamit a magyar szórendről is.

Tudjuk, hogy a magyarban ú. n. szabad szórend van, amelynek nincsenek olyan pontosan meghatározható szabályai, mint pl. a kötött német szórendnek. A szavak rendje a mondatban általában attól függ, hogy akarunk-e valamit különösen kiemelni, vagy sem. — vagyis a szórend szorosan összefügg a hangsúllyal.

Az egyszerű, kijelentő szórend esetében, amikor nincsen különösen kiemelt rész, ritkán találkozunk hibákkal, ezért inkább az ú. n. *kiemelő szórend* eseteivel foglalkozunk. Kiemelhetjük magát az állítmányt, főként a felszólító mondatban, ilyenkor az állítmány elől áll. *Menj ki a szobából!* De kiemelhetünk bármely más mondatrészt is, ekkor a puszta állítmány elé kerül és vele egy szólamot alkot. *Azonnal menj ki a szobából!* Ha az állítmányon kívül más mondatrészt is kiemelünk, akkor az állítmány kezdi a mondatot, a még kiemelt rész pedig külön szólamot alkot. *Hoztam neked lovat is.*

Míndez eddig egészen egyszerű; a baj az igeikötőkkel szokott kezdődni. Pedig az igeikötők (fel-le, meg ki-be, stb.) tulajdonképp határozók, a szórendben tehát ezek is az előbbi szabály szerint igazodnak. Vagyis: ha kiemeljük az igeikötőt, akkor elől áll, tehát megtartja eredeti helyét. *Elmegyünk vadászni.* De ha más mondatrész a különösen hangsúlyos, akkor az áll a puszta ige előtt, az igeikötő pedig — mint nem hangsúlyozott rész — mögéje kerül. *Holnap megyünk el vadászni.* Azonban ha az állítmány is külön ki akarjuk emelni, akkor az igeikötő megmarad az ige előtt. *Holnap elmegyünk vadászni.* Ez az ú. n. kettőzött kiemelés.

A tagadó- és tiltószócska (nem-ne, sem-se) a szórend szempontjából szintén határozónak számít. Tehát: *Nem megyünk el, holnap se menjünk el vadászni.* Vannak azonban olyan finomságok, amiket az idegenek sohasem tudnak jól megtanulni. Pl. *Sokszor megmondtam neki, de sohasem fogadja meg,* — e mondatok mindegyikében van valami kiemelt rész, de az elsőben (az állító

értelműben) nem válik el az igeikötő, a másodikban (a tagadó értelműben) igen. A tiltószócska, különösen erős kiemelésnél, az igeikötő és az ige közt áll. *El ne menj!*

Most már joggal vehetné szembe valaki: hiszen ezek szerint a „nem fogásolta ki” mondat szórendje helyes! A „papírforma” szerint igen, mert a *nem* mint kiemelt rész szerepel elől, tehát az igeikötő mint nem hangsúlyozott rész az ige mögé kerül. (Közbevetőleg megjegyzem, hogy a tagadó- és tiltószócskák esetében is előfordulhat a kettőzött kiemelés, vagyis hogy rajtuk kívül magát az igt és igeikötőjét is külön hangsúlyozni akarjuk, pl. *Nem felmegy, hanem le!*)

A „nem fogásolta ki” szórend mégis helytelen. A magyar nyelvérzék így kívánja ezt a mondatot: Az előljáró ezt vagy azt *nem kifogásolta*. Ez persze nem a kettőzött kiemelés esete, azonban a „kifogásol” igében a *ki* igeikötő helyzete és szerepe más, mint pl. a *kimegy* igében. Utóbbiban az alapszó (*megy*) jelentése rokon az igeikötős alakéval (*kimegy*), azonban a *kifogásol* ige ennek a fogalomnak a jelölésére csak *igeikötővel* fordul elő, hiszen az alapszó (*fogásol*) egészen mást jelent. Vagyis a *ki* ebben az esetben jelentéstani és szórendi szempontból a puszta igehez tartozik, ezért mondjuk így: *Nem kifogásolta*, vagy: *szigorúan kifogásolta*.

Hasonlóképp magyarázhatjuk az *ellenőriz* ige szórendjét is. Ezt nem mondhatjuk: A parancsnok ezt *nem őrizte ellen*. A helyes szórend ez: A parancsnok ezt *nem ellenőrizte*, vagy: *szigorúan ellenőrizte*.

Ellenben a *végrehajt*, *rendreutasít*, *előad* és más hasonló, határozós összetételű igékben „szabályos” szórendet alkalmazunk, pl. *Nem hajtotta végre*, *nem utasította rendre*, *nem adta elő*. A kettős kiemelés természetesen ezeknél is előfordulhat: *szigorúan rendreutasította*, *pontosan végrehajtotta*, *előadta*.

vitéz RÓZSAS JÓZSEF százados,
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tanára

CSENDŐR LEKSZIKON.

21. kérdés. Milyen szabályok szerint mozog előre a gyorság támadásban, hogy az ellenséges tűz hatását a legkisebbre csökkentse?

Válasz. A tűzéréség nagy lötváolsága, az önműködő fegyverek, de főleg a golyószórók azaporítása és azok nagy lögyorsasága a harc területén való mozgást igen megnehezítik. Szabályzataink számtalan módszert és eljárást írnak elő, melyek segítségével az ellenség tűzhatása csökkenthető.

Lapunk olvasóinak és a kérdés felvetőjének érdeklődéséhez legközelebb a század magatartása esik, ezért a kérdés megvilágításánál ezt az egységet vesszük alapul.

Minden esetben igyekezzünk fogunk lefogni, vagy megsemmisíteni az ellenség azon fegyvereit, melyeknek tűzhatása alatt állunk. Ez teljes mértékben sohasem fog sikerülni, tehát szükség lesz más módszer alkalmazására is. Ezek közül legmagasabban legfontosabb a terepkihasználás, mert erre a leghatásosabb. Ugyan terepkihasználással szemben az ellenség géptőlényét nem tudja kihasználni. Ennyi előny tudatában a terepkihasználásra már csak azért is nagy súlyt helyezünk, mert a könnyű és nehéz fegyverek hatásos tűzkör-

letében 20 mp-en túl mutatkozni egyet jelent a megsemmisüléssel. A terepkihasználás lényegét röviden abban foglalhatjuk össze, hogy a terepen úgy az egyes embernek, mint a köteleknek minden oly tereprezést, tereptárgyat és terepfedezetet el kell kerülni (ha a feladat teljesítése ezt megengedi), hová az ellenség betekintet, vagy melyet céltárgy-ként könnyen felfalhat.

Másik módszer a szélességi és mélységi tagozódás. A tagozás szétforgácsolja az ellenség tűzét és megnehezíti figyelmét. Tagozódásnál legkisebb csoport a raj. Igen erős tűzben nyílt terepen azonban a rajok is még kisebb csoportokra oszlanak.

Az ellenséges tűzhatás csökkentésének hatásos módja még, ha a csapat kiadósan alkalmazza a műszaki munkákat. Védelem keretében erre természetesen lényegesen több a lehetőség, mint támadásban. A műszaki munkák közül legfontosabb a tüzelőállások megjavítása, amit rejtéssel és beásással értünk el. Sorrendben első a rejtés, mint az ellenséges figyelés megakadályozásának legegyszerűbb módja. Minden esetben, bármennyit is időzzünk egy helyen, helyzetünkön beásással segítünk. Mennél hosszabb ideig maradunk egy helyen, a beásás annál hatásosabb lesz. Így alakulnak át a kezdetben fútólagosan elkészített lövésztekők a harc állandósulásával mélyített lövészgödörökké.

Az elmondottakat összefoglalva tehát azt látjuk, hogy az ellenséges tűzhatás gyengítésének legbiztosabb módjai: 1. az ellenséges fegyverek lefogása vagy megsemmisítése; 2. a terepkihasználás; 3. a szélességi és mélységi tagozás; 4. rejtés és beásás. Hogy ezek közül melyiket mikor alkalmazzuk, arra megkötő szabályt nem lehet adni. Így például magától értetődik, hogy bokros, erdős területen, vagy az Alföldön nyári időben főleg rejtőzéssel élünk, a beásás csak másodsorban jön számításba. Homokos területen a csapat szívesen ássa be magát, míg kemény, agyagos talajon csak akkor nyúl az ásó után, ha minden kötélt szakad.

Kísérjünk végig útközmenetben és támadás alatt egy századot, hogy lássuk a fenti elvek gyakorlati alkalmazását.

Az ellenségtől 8—9 km-re, amikor annak hatásos tűzérési tüze már érvényesülhet, zászlóaljnál nagyobb menetszlopokat ritkán látunk együtt. A zászlóaljak külön oszlopokban, vagy úton vagy a terepen mozognak. Kb. 6 km-re az ellenségtől már a zászlóalj sem marad rendszerint egy oszlopban, hanem szétbontakozik századoszlopokba. Az előnyomulásnak ezen a módján azonban változtatni kell, ha a századok az ellenséges géppuskák tűzkörletébe lépnek be, vagyis ha az ellenségtől való távolság kb. 3000 m-re csökken. Ekkor a század már tűnő cél mutat, tehát a század megközelítő alakzatot vesz fel és négy szakaszával egy 500 m. széles és 700 m. mély területen elosztva nyomul elő. A századok külön-külön használatján ki a terepet. Ahol erős tűz fekszik, ott a századok futásban mozognak egyik fedezéktől a másikig. Ekkor a saját tűzéréség már tűz alatt tartja az ellenséget nehéz fegyvereit.

Ha a távolság 1600 m-re csökken, a saját géppuskák már állásban vannak. A századnak most már a szakaszai is tagozódnak, úgy hogy az egyes csoportok legfőbb rajerejűek. Erre szükség is van, mert a század ekkor már az ellenséges géppuskák hatásos tűzkörletében mozog.

Itt már csak a küzdő századokat látjuk elől, mögöttük a tartalék-századokkal.

Kb. 1000 m-re az ellenségtől ugyanezt látjuk a szakaszoknál is. Ha szükséges, már a golyószórók is megnyitották a tüzet.

Ha a század az ellenséget 800 m-re közelítette meg, akkor már az ellenséges golyószórók hatásos tűzkörletébe került. A rajok terepszakaszról terepszakaszra az alakzatok változtatásával mozognak előre. Hatásos tűzben a rajparancsnok raját már csak győlelertette tudja előrevinni félrajban, csoportban, vagy egyesével. A puskás rajok még mindig nem nyitották meg a tüzet. Az összes könnyű és nehéz fegyverek tűzharcban állanak az ellenséggel és így segítik előre a küzdőket. Ez a helyzet 800 m-től 400 m-ig.

Ha a támadás az ellenséget 400 m-re megközelítette, már a küzdő puskásrajok is tüzelnek (vezetett tűz), előre jutni pedig csak rajonkint vagy félrajonkint szökelve lehet. A szökevények hossza kezdetben 50, 40 m., később már csak 30, 20 m. A szökevények egyszerre ugranak fel és vágódnak le.

Az ellenségtől 100 m-re az előrejutás már csak kuszva lehetséges. A rajok csak csatártűzet használhatnak. A saját gépek tüze az ellenségnek hol egyik, hol másik részén fekszik. A lefogott ellenség tűzét beszűnteti: ezt a csatártűzben érzélt és ezt a pillanatot használja fel az újabb ténnyerésre.

Megfigyelhetjük tehát, hogy az ellenségtől való távolság csökkenésével, mellyel együtt jár annak tűzhatás növekedése, hogy alakul át a század egy vagy két mutató tömegből kis apró, a terepen szétszórt egy-ember célokká. Az ellenség közelébe csak így lehet odavezetni egy századot.

22. kérdés. A Szvt. 318. pont 8. alpontja szerint azt, akinek állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása nincsen, bármely kihágás elkövetése esetén el lehet fogni. Ugyanezen pont c) fejezet 13—17. pontjai mégis külön felsorolnak egyes kihágásokat, amelyeknek gyanúsítottjait a csendőr elfogni köteles. Miért van szükség a 13—17. pontokban foglalt kihágások külön felsorolására, mikor a „bármely” kihágás fogalma alá ezek is beletartoznak, olyan egyéni pedig, akinek állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása van, a csendőr a 13—17. pontokban felsorolt csekély súlyú kihágások miatt sem foghat el.

Válasz. Ha megfigyeljük a 13—17. pontok alatt felsorolt kihágásokat, látni fogjuk, hogy azok mind olyan természetűek, amelyeket túlnyomórésztben jövő-mendő, vándorló vagyis állandó tartózkodási hellyel nem bíró egyének szoktak elkövetni. Ebből a körülményből következik, hogy ezek a kihágások a közbiztonság és a megelőző szolgálat szempontjából fokozott jelentőségűek, azért szokra az utasítás a csendőr figyelmét külön is felhívja. A felsorolás főcélja azonban mégsem ez, hanem az a körülmény, hogy a B. 8. alpont a „bármely” kihágás tettesét csak akkor rendeli elfogni, ha „állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása” nincsen. A 13—17. pontban felsorolt kihágások üldözésében a csendőr számára biztosított tágabb jogkör jelentősége abban áll, hogy ezeknél az elfogás joga nincsen „állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása” hiányához kötve, hanem a csendőr, ha a közbiztonság érdekében szükségesnek látja, elfogási jogát e kihágásoknak olyan gyanúsítottjával szemben is gyakorolhatja, akinek állandó tartózkodási helye vagy rendes foglalkozása van.

Természetes, hogy a csendőr nem fog elfogni olyan, általa is ismert, helyben lakó egyént, aki egy álarcosbálban „jogosulatlanul” katonai vagy közhivatalnokt egyenruhát visel. De már az ügynököket, aki jogosulatlan katonai egyenruhát ölt azért, hogy mint állítólagos tiszt nagyobb eredményel gyűjthesse megrendeléseket, elfogja, pedig az illetőnek, mint ügynöknek, állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása lehet. A házalónak is van rendes foglalkozása; a házalásra az illető külön engedélyt is kapott, mégis el lehet fogni, ha a házalási szabály rendelkezéseit áthágja. (A B. 8. alpont alapján nem lehetne elfogni, mert ott az „állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása” hiánya nem külön-külön, hanem együttes feltételként szerepel).

A 13—17. alpontokban felsorolt esetekben az elfogásnak tehát főképpen megelőző célja van. Joggal feltehető ugyanis, hogy pl. az, akif a csendőr hamis vagy gyanús igazolványok birtokában talál, aki a hatóságot félrevezetni igyekszik, aki tiltott játékkal foglalkozik, ugyanezt másutt is megtette és a jövőben is megtenné, ha a csendőr őt ebben az elfogással meg nem akadályozza.

Kétségtelen, hogy a 13—17. pontokban felsorolt kihágási esetek külön felsorolását el lehetett volna hagyni és ezeket is a B. fejezet alpontjában említett „bármely” kihágás fogalma alá lehetett volna vonni, de ez azzal a hátránnyal járt volna, hogy ezek a kihágások, mint a megelőző szolgálat szempontjából a legjelentősebbek, beleolvadtak volna a többi kihágások öbzőnébe a csendőr ezekre sem fordítana nagyobb és éberebb figyelmet, mint a többi, közbiztonsági szempontból esetleg sokkal jelentéktelenebb kihágásra. Hogy ez éppen a megelőző szolgálatban milyen hátránnyal járna, azt nem kell külön fejtegetnünk.

A jó csendőr sohasem az utasítás betűje, hanem a szellem szerint cselekszik. Ha pedig így cselekszik, akkor sohasem fog olyan észszerűtlenséget elkövetni, hogy egy általa személyesen is jól ismert, helybeli egyént elfogjon azért, mert pl. a községi előjáróság félrevezetése végett hamis körülményeket adott elő, vagy pl. a helybeli cigányokat azért, mert az utcán engedély nélkül zenétek. Ha azonban mégis nagyon sok csendőr ahadna, aki ilyen helytelenül fogná fel az utasításnak ezeket az alpontjait, akkor a fenti elfogást és indító-okokat teljesen világossá lehetne tenni azzal, ha a C. fejezet bevezető szavaival így módosíthatnánk: „A következő kihágások esetében azt az állandó tartózkodási hellyel nem bíró egyént” stb. (A rendes foglalkozás hiányát, mint említettük, itt sommaképpen sem lehetne kikötni, mert a hangsúly nem ezen, hanem a tartózkodási hely hiányán van).

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Szurony, mint betörő-szerszám.

Irta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes
(Budapest).

„1930 december 22-ére virradóra Kormos Kálmáné* okányi lakos dohányárudájába ismeretlen tettesek betörték és 350 pengő értékű, főleg nikotexes dohányárut elloptak. Kérem egy nyomozó járőr kivéznélését.”

Ezt a táviratot kapta a debreceni nyomozó alosztály 1930 december 23-án. Az alosztályparancsnokság az őrs támogatására Kiss Miklós tiszthelyetttel engem vezényelt ki.

A helyszínre érkezve, a daktiloszkópiai eljárással nem sokra mehettünk, mert a sértett a lámpaüveget még a lopás felfedezése alkalmával összefogdosta. A tettesek ugyanis az üzletben levő függő petróleumlámpát meggyújtották és égve hagyták. A sértett a betörés felfedezésekor a lámpát eloltotta és a lámpaüveget összefogdosta, így az esetleg használható ujjnyomokat is megsemmisítette, illetve hasznavehetetlenné tette. A sértett a lámpát a lopást megelőző délután petróleummal teletöltötte. A lámpa tartályából a petróleumnak mintegy háromnegyedrésze égett el.

A sértett a lámpát 1/2 17 órától 21 óráig, üzletzárásig égette. Eddig a hiányzó petróleummennyiségnek körülbelül a fele éghetett el. A betörést reggel 6 óraker fedezték fel és a tettesek ál al meggyújtott lámpát ekkor oltották el. A hiányzó petróleummennyiségből tehát arra kellett következtetni, hogy a betörés valamikor éjjeli 1—2 óra között történt.

A dohányáruda ablaktábláját védő és elzárásra szolgáló keresztvas alsó szélén és a lefeszített lakat kengyele között valami kétélű eszköz nyoma volt látható, mely a vasba mélyen belevésődött. Ez arra engedett következtetni, hogy a betöréshez használt eszköz keményebb volt a keresztvas anyagánál, tehát acél lehetett, különben a keresztvason nem hagyott volna olyan nyomot maga után. Egyéb támpont híján a nyomozásnak az eszköznymóból kellett kiindulni.

Gondolatban összeszedtük mindazokat a kétélű eszközöket, amelyek a lakatkengyelen és a keresztvason talált nyomokhoz hasonló nyomokat idézhetnek elő. Ezután sorra előkerítettünk ilyen szerszámokat és azokkal kísérleteket végeztünk.

Kísérletezés közben tekintetünk saját szuronyunkra esett. Erre eddig egyikünk sem gondolt. (Akkoriban a

nyomozó alosztályokhoz beosztott legénység még gyalogsági szuronyt viselt.) Nyomban kísérletet hajtottunk végre saját szuronyunkkal. A kísérlet meglepő eredménnyel járt. Szuronyunk milliméteres pontossággal ugyanolyan nyomot hagyott hátra, mint amilyen a bűnjelt képező lakaton és keresztvason volt látható. Kétségtelennek látszott tehát, hogy a betörést gyalogsági szuronyal hajtották végre. Ezt a nézetünket őrsbeli bajtársaink nem osztották, mi azonban továbbra is kitartottunk feltevésiink mellett. Bár a világháború óta faluhelyen sok háznál akad szurony, mi elsősorban mégis katona tettességét tételeztük fel.

A küszöbön levő karácsonyi ünnepekre való tekintettel a faluban több szabadságos katona tartózkodott, köztük a sértett fia is. Ezekkel alibit igazoltattunk, majd a mulatóhelyeket jártuk végig, hogy az esetleg ott mulatozó katonák magatartását és kilétét is megállapíthassuk. Feltevésiink ugyanis az volt, hogy a katonák közül bizonyára többen megfordultak a mulatóhelyeken és a betörő is ezek közül a mulatozók közül kerülhetett ki. Ezt a feltevésiinket megerősítette a helyszínen égve hagyott lámpából hiányzó petróleum mennyiségéből vont következtetésünk is.

Egyik vendéglőben arról értesültünk, hogy 21-én este megfordult egy ismeretlen katona, egy fehér esőköpenyt és csíkos vadászharisnyát viselő polgári egyén társaságában. Előadásuk szerint Gyuláról jöttek, a katona állítólag ott szolgál, de egyébként csanádmegyeieknek mondták magukat. A vendéglős eladta, hogy a fehér esőköpenyes egyén, saját állítása szerint, szintén Gyulán szolgált mint katona s a közelmúltban szerelt le. A katona és a kíséretében levő polgári egyén éjjel 2 óra tájban távozott el a vendéglőből s ott nem is igen ittak, az időt egymással sutogva, be zélgetve töltötték el.

Gyanúnkat a vendéglős elbeszélése az ismeretlen katonára és társára ferelte. A gyanút viselkedésük is alátámasztotta. Nem ittak, nem mulattak, tehát csak azért ültek be a vendéglőbe, hogy az időt eltöltsék addig, amíg a betörést zavartalanul végrehajthatják.

22-éről 23-ára virradó éjjel alkalmi gépkocsin Gyulára utaztunk és pihatólásainkat az ottani gyalogsági laktanyában folytattuk tovább. Itt az egyik szakaszvezető határozottan állította, hogy a fehéreköpenyes polgári egyén azonos Erős Simon gyulai lakos, villanyszerelővel, aki a közelmúltban szerelt le a katonaságtól és azóta a laktanyában majdnem naponta meglátogatja Béres Tódor gyalogost. Megtudtuk azt is, hogy Béres gyalogos szabadságon van és szabadságolási igazolványa Gyulára van kiállítva.

A szakaszvezetőtől nyert értesülésünk után a laktanyaügyeletes tiszt úr engedélyével átkutattuk Béres gyalogos magánládáját, de eredménytelenül. Ezután Erős Simon lakását állapítottuk meg, majd odamentünk. Erős távol volt, vadházastársát cigarettatöltés közben találtuk. A töltéshez használt dohányból nem tudtunk semmit megállapítani s így az asszonytól elkészönve, a közelben lesbe álltunk. Nem kellett sokáig várakoznunk. Erős körülbelül félóra múlva a lopott dohányáru egy részével megérkezett. A dohányt ugyanis értékesíteni akarta a városban, de ez nem sikerült.

Erős útmutatása és vezetése mellett Béres gyalogost is megtaláltuk az egyik kéteshirű nő lakásán. Itt a lopott dohányból nem találtunk semmit. Béres a dohányt a kávéházi pincéreknél értékesítette, ahol sikerült azt hiánytalanul őrizetbe vennünk. A dohány helyett azonban pezsgősüvegekre és evőeszközökre bukkantunk,

* A neveket megváltoztattuk. (Bzerk.)

amit gyanúsnak találtunk. Béres később beismerte, hogy azokat különböző alkalmakkor a laktanyában levő tisztí étkezdéből lopta.

*

Ez a nyomozás az eszköznyomok fontosságára mutat rá. A nyomokat előidéző eszköz megállapítása nélkül nehéz lett volna eredményt elérni.

Rá kell itt még mutatnunk arra, hogy az idegenből jött bűnözők, különösen rossz vagy hideg időben, rendszerint valamelyik nyilvános helyiségben (korcsma, vendéglő, kávéház, mozi, váróterem stb.) kénytelenek az elkövetésre alkalmas időpontot bevárni. Faluhelyen minden idegen érdeklődést kelt, tehát joggal lehet számítani arra, hogy az ilyen helyen megfordult idegenekre vonatkozólag baszrállható adatokat lehet kapni.

II.

Állítólagos gabonalopás felderítése.

írta: MENYHART ISTVÁN tiszthelyettes
(Szombathely).

1934 január 20-án a szigetvári őrön megjelent Földes János szigetvári lakos, takarékpénztári igazgató és bejelentette, hogy a szigetvári vasútállomás mellett fekvő magtárból — amely a takarékpénztár tulajdona — a gazdasági év elejétől kezdve (1934 július 1-től 1935 január 15-ig) az ott raktározott nagyobb mennyiségű zabból 35, az árpából pedig 26 métermázsát ismeretlen tettesek elloptak. A lopásra a felmérés után, a könyvek átvizsgálása alkalmával jöttek rá. A kár 420 pengő.

A feljelentés folyamán a sértett még azt is közölte, hogy a gyanúja a magtárban dolgozó munkásokra irányul, akik már 8—10 év óta vannak ott alkalmazásban.

A szigetvári őrparancsnok az esetet írásban az illetékes szombathelyi 3. nyomozó alosztályparancsnok-ságnak bejelentette azzal, hogy a gabonalopás felderítése érdekében szükségesnek tartaná a magtárban dolgozó munkások huzamosabb időn át való megfigyelését és ezért egy polgárúrhás nyomozó kivezénylését kéri.

A nyomozó alosztályparancsnokság polgári ruhában engem vezényelt ki.

A szigetvári őrre történt megérkezésemkor Puskás Lajos alhadnagy, szigetvári szakasparancsnok úrnál jelentkeztem és tájékozást kértem a gabonalopás körülményeire nézve. Közölte velem, hogy a takarékpénztár raktárában nappal állandóan négy munkás és egy magtárfelügyelő dolgozik reggeltől estig. A magtár kulcsa éjjel Auer Dávid magtáros, szigetvári lakos zárt lakásán szokott lenni, aki közvetlenül a magtár mellett lakik.

A felsorolt egyének mind régi, 8—10 éves alkalmazottak, akiket megbízható embereknek tart.

Egy napi megfigyelés és puhatolás után arra a meggyőződésre jutottam, hogy a 35 q zabot és a 26 q árpát nem lophatták el apránként, kisebb tételekben, hanem — ha a lopás tényleg megtörtént — a gabonát Auer hozzájárulásával, éjjeli időben kocsióra rakva, vitték el, vagy pedig nappal valami ügy alatt a magtárfelügyelő tudtával és beleegyezésével szállították el a magtárból.

Legelső sorban, a feljelentő határozott állítása dacára is, azt akartam tisztázni, hogy a lopás tényleg megtörtént-e?

Elmentem a takarékpénztárba, ahol az igazgatóval és főkönyvelővel közöltem jövetelem célját azzal, hogy a könyvek újbóli átvizsgálását tartom szükségesnek. Mindketten leplezetlenül nemtetszésüket nyilvánították. Sértődötten azt mondták, hogy én olyan látszatot adok a dolgomnak, mintha nem hinném el, hogy a feljelentésben megjelölt gabonamennyiség tényleg hiányzik, pedig ezt nekem még papíron is kimutatták. Újból érélyes nyomozás megindítását kérték. Én azonban nem engedtem és ragaszkodtam a könyvek átvizsgálásához.

Engedtek. Egy könyvelő bevonásával a könyvek és a magtári számlák átvizsgálásához fogtunk.

Körülbelül egy órai munka után mind a zabhiányt, mind az árpahiányt felfedeztük a gabonakönyvekben és a magtári számlákban. Kiderült, hogy a takarékpénztár főkönyvelője a „Bevétel” rovatban 35 q zabot könyvelt, de ezt a tételt a magtárba nem szállították be, mint készletet, hanem kint hagyták az eladónál azzal, hogy adandó alkalommal majd elszállítják. Ez feledésbe ment s így a felmérés után természetesen hiány mutatkozott. A 26 q árpa hasonló körülmények között „tűnt el”. A könyvek és számlák ezt is kimutatták.

A téves könyvelést és a hibák felfedezését az igazgatóval és főkönyvelővel közöltem, akik sokszoros bocsánatkérés közt a feljelentést visszavonták és a további nyomozás beszüntetését kérték.

*

A Szut. 392. pontjának a) alpontja lerögzíti azt a sarkalatos kriminálisztikai szabályt, hogy a nyomozásnál elsősorban mindig azt kell tisztázni, eldönteni, hogy történt-e egyáltalán bűncselekmény. Ha erről megfeledekezünk, a nyomozás nem lehet sikeres, nem vezethet az igazság kiderítéséhez. Eredménye ilyenkor rendszerint ártatlan emberek meggyanúsításában és a kiderítetlen esetek szaporításában merül ki.

III.

Betöréses lopás kiderítése.

írta: VÉRTES GYÖRGY tiszthelyettes
(Érd).

1934 november 15-én, a reggeli órákban, Simon Zsolt érdi lakos, gépészmérnök, megjelent az őrön és feljelentést tett, hogy aznap virradóra rádió- és illatszerületének ablakát ismeretlen tettesek betörték, azon keresztül az üzletbe behatoltak és onnan két darab rádiót, nagyobb mennyiségű rádióalkatrészt és piperecikket elloptak.

Azonnal járőrt vezényeltem a helyszínre. A járőr az est órákban eredmény nélkül vonult be, mert a tettesek a helyszínen semmi nyomot vagy bűnjelét nem hagytak maguk után. A járőrvezetőtől a helyszínről készített rajzot és a nyomozás során készített feljegyzéseit átvettem, azokat áttanulmányoztam, a járőrvezetővel a betörés végrehajtásának módját és azt, hogy az ellopott tárgyak az üzletben a cselekmény elkövetése előtt hol és hogyan voltak elhelyezve, megbeszéltek.

Érdekes

példája az összetartásban rejlő erőnek a hólavina. E pilanatban még csak egy pihe, a másodikban száz és nem sok idő múltán falvakat temet örökre maga alá.

Ezen megbeszélés során arra következtem, hogy a betörést csakis olyan egyén követhette el, aki az üzletben helyi ismerettel rendelkezett és aki a rádióhoz értett, mert a sok rádió közül a legértékesebbeket választotta ki. Ezen feltevésből kiindulva, a sértettet kikérdeztem arra nézve, hogy előzőleg voltak-e nála alkalmazásban olyan egyének, akik tettesként esetleg számításba jöhetnének. A sértett nyolc volt segédje nevét említette, azonban mindegyikükre vonatkozólag azt adta elő, hogy uszartesságesek és bűnösségükre még csak gondolni sem lehet.

A sértett kikérdezése után az összes otthon levő legénységet összehívtam, hogy velük a betörés körülményeit megbeszéljem és véleményüket meghallgassam. A megbeszélés alkalmával felolvastam azon egyének neveit, akik a sértett szolgálatában állottak és mindegyik egyénre nézve megkérdeztem a csendőröket, hogy ismerik-e őket és nem észleltek-e valamelyik magaviseletére vonatkozólag gyanús körülményt. Az egyik próbacsendőr jelentette, hogy a kérdéses reggelen, vagyis amikor a betörés történt, körülbelül 3 óra tájban, rendes szolgálat közben az egyik volt segédet a vasúti megálló várótermében látta egy másik ismeretlen egyén társaságában. A két férfit a járőr igazoltatta és járőrvezetője a nevüket is feljegyezte. Most már a járőrvezetőt kérdeztem meg, aki jelentette, hogy a próbacsendőr által jelentett helyen és időben két egyént igazoltattak, akik a vasúti megálló várótermében tartózkodtak. Egyikük a községbe való volt, akit a próbacsendőr személyesen ismert. A járőrvezető azt is jelentette, hogy ugyanazon alkalommal egy harmadik személyt is igazoltattak, de az nem a vasúti megálló várótermében, hanem attól körülbelül 20 méter távolságra levő vendéglő nyitott verandáján tartózkodott. Mivel mindhárom ember iratai rendben voltak, náluk gyanús tárgy nem volt látható és egyikük neve sem fordult elő a nyomozó kulcsban, a járőr az illetékekkel nem foglalkozott tovább.

Igazoltatásuk alkalmával az az egyén, akit a próbacsendőr ismert, a járőrnek előadta, hogy társa jó barátja, budapesti lakos, aki az ő szüleinél volt látogatóban. A járőrvezetőnek gyanús volt, hogy miért mentek ki 3 óra előtt a vasúti megállóra, holott a vonat csak 4 óra 53 perckor indul. Erre vonatkozólag kérdést is tett fel, mire mindketten azt válaszolták, hogy megállt az órájuk s így nem tudták a pontos időt, a vasútról pedig már nem akartak visszamenni. Indokolásukat a járőrvezető elfogadta és otthagya őket. A járőr ezután tovább nézelődött a vasúti megálló körül, ami majdnem eredményre is vezetett, mert a közelben levő vendéglő nyitott verandája alatt a sötétben egy férfit látott meg. Az illetőt, az előbbiekhöz hasonlóan szintén igazoltatta. Az igazoltatás után a járőr, mivel úgy érezte, hogy a vasúti megállónál és annak környékén lelkiismeretesen elvégezte kötelességét, tovább folytatta a portyázást.

Ezek tudomásul vétele után azonnal elmentem a próbacsendőr által személyesen ismert egyén szüleinek lakására, hogy alibijét megvizsgáljam. Édesanyjától érdeklődtem, hogy Lajos nevű fiával beszélhetnék-e, mire azt mondotta, hogy fia már két hete eltávozott Budapestre munkakeresés végett és azóta még nem tért vissza. Most már alaposan gyanakodtam, hogy a betörést Lajos és barátja, esetleg a harmadik idegen személyben kell keresnünk, ezért két járőrt vezényeltem Budapestre azzal a feladattal, hogy a három gyanúsítottat kerítsék elő. A járőröknek nagy segítségére vol-

tak az igazoltató-járőr által feljegyzett nevek és lakás-cimek. 12 óra leforgása alatt mindhárom gyanúsítottat elfogták és az összes bűnjeleket előkerítették.

A gyanúsítottak — kikérdezésük alkalmával — előadták, hogy a betörés elkövetése után mindkettőjüket a vasúti megálló várótermében egy csendőrijárőr igazoltatta, harmadik társuk pedig az ellopott tárgyakkal a vasúti megállótól körülbelül 20 méterre levő vendéglő nyitott verandáján tartózkodott, akit a csendőrök ott igazoltattak. A lopott tárgyak a veranda mélyén voltak elhelyezve, ahova a villanyfény már nem világított. Zsákmányukat innen közvetlenül az indulás előtt rakták fel a vonatra.

*

A nyomozás szempontjából két tanulságot nyújt a leírt eset.

A nyomozó csendőr sohase vegye készpénznek azt a határtalan, sokszor együgyűségig menő bizalmat, amellyel a sértettek háznépuk, cselédjeik, alkalmazottaik iránt viselkednek. „Ezért jótállok”, „a gyanúnak pusztá gondolata is nevetséges” stb. olyan kijelentések, melyeket a csendőrnek sokszor, majdnem minden egyes ilyen esetben végig kell hallgatnia. Ezt meg is teheti, de sohase építsen erre addig, míg arról a példás megbízhatóságról stb. személyes utánjárással meg nem győződött.

Több szem többet lát, ezt mondja a közmondás. Ebből vezethetjük le a második nyomozási tanulságot. A nyomozás vezetője, irányítója ne zárkózzék el a nyomozásban résztvevőkkel szemben, hanem beszélje meg velük tervét, a beszerzett adatokat, hallgassa meg véleményüket, esetleges megügyeléseiket, észleleteiket. Aknázza ki helyi és személyi ismereteiket úgy, ahogy azt az őrsparancsnok ennél az esetnél tette. Gyakran megtörténik, hogy az ilyen — egyébként a parancsnoki tekintélyt egyáltalán nem csorbító — megbeszélések alkalmával olyan talpraesett ötletek vagy adatok merülnek fel, amelyek azután a sikert biztosítják.

Ez az eset a nyomozási tanulságokon kívül a megelőző szolgálatba vágó tanulságot is tartalmaz. Tipikus példát nyújt az elsietett, tehát eredménytelen igazoltatásra. Az igazoltatás a megelőző szolgálat egyik leghatalmasabb fegyvere, ha jól csinálják. Szerinte az országban járőrök portyáznak éjjel-nappal, melyeknek utasításban lefektetett joga, hogy mindenkit igazoltassanak, akit gyanúsának találnak. Az országot tehát járőreink hálója szövi keresztül-kasul, amelybe előbb-utóbb mindenkinek bele kell akadni, aki nem igaz uton jár.

Különös jelentősége van ennek napjainkban, midőn a rossz gazdasági viszonyok, munkanélküliség következtében formális népvándorlás folyik az ország útjain. A háló csak akkor működhet jól, ha szeméi nem túl tárgyak, más szóval, ha a csendőr szeme éles és ha az igazoltatás alapos. Ennél az esetenél több olyan körülmény volt, amelynek a járőr gyanúját fel kellett keltenie. Nem szokás közel két órával a vonat indulása előtt kimenni az állomásra. Különösen éjjel nem. Megálltak az órák, volt a válasz, de az órákat meg lehetett volna nézni. A harmadik ember decemberben, éjzaka, a szabadban várakozott. Ennek valami különös okának kellett lennie. Az utasoknál nem volt podgyász. Mind ezeknek arra kellett volna ösztökélni a járőrt, hogy kissé körülnézzen a környéken, vagy pedig, hogy tovább-portyázzát színlelve, észrevétlenül visszatérjen és figyeljen

Dupont úr,

köszönjük Önnek, mint a francia főváros rendőrfőnökének, magyarországi tanulmányútja után a Párisi Magyar Figyelőben közzétett nyilatkozatát, mely szerint a magyar csendőr szép. Örülünk, hogy a világ minden csendőre közül a magyar csendőr kalapját, díszét, öltözkéjét találja legszebbnek, amire Ön, mint francia is büszke lenne, sőt még irigylit is tőlünk. A széphez bizonyára sehol sem értenek jobban, mint a művészetek fővárosában, ha tehát Ön, mint előkelő párisi úr s egyben szakember azt mondja, hogy szépek vagyunk, akkor az úgy is van, csak éppen valami kesernyés mellékíze van az előföltti örömtünetnek.

Ha ugyanis ellátogatna egyszer a ruháinkba és ott mutathatnók meg Önnek a magyar csendőr egyenruháját, egyáltalában nem találná szépnek. Egyszerű, kihalászimű, gazdasági és lelki szorongatgatásunk könnyes szálaiból szőtt posztódarabok a mi ruháink, szabásukkal nincs sok gondja a szabóművészetnek. Kalapunk közönséges vadászkalap s a rajta lengedező tollforgót raktári állapotában bizonyára Ön sem találná szépnek. Nyári-csizmánk nem éppen lakkozott topánka, a szerelvényünk pedig erős, jóféle szíjazat, nem lehet ráfogni, hogy csak csinos is lenne. A mi egyenruhánk tehát felhúzatlan állapotában egyáltalában nem szép s messze elmarad egyes nyugati, de főleg keleti egyenruhák rojtjaitól, zsinórjaitól és más cifra hatáskérésétől.

És mégis, ha magunkra öltjük a polcokon nem sokat mutató holmikat, csakugyan megszépülnek rajtuk. Így kell lennie, különben nem mondaná Ön és nem mondanák sokan mások. Annyira, hogy most már meg kell mondanunk Önnek a mi szépségünk igazi okát, amely színeken, szabásokon és díszeken túl, mindezeknél sokkal mélyebben rejlik.

A gyökere ott van a dolognak, hogy olyan a ruha, amilyen az ember, aki viseli. A magyar ember pedig mindenkor értett hozzá, hogyan kell a ruhát viselni, mint kell délceg testtartással, egyszerű, de ósanyugalmú mozdulatokkal vagy mozdulatlansággal, ezer éven át kifinomodott izléssel a ruhába lelket s még annál is nehezebben utánozható valamit: méltóságot önteni.

Ruhánkat tehát csak annyi illeti meg a dícséret érdeméből, hogy a szép örök törvényét: az egyszerűséget tiszteletben tartja, de máskülönbö megjelenségünket a fajtánkból sarjadzó örökségünknek tekintjük. Kár, hogy ezt csak néhány szül kaktostól vagy árvalányhaj árnyékában vesszük észre rajtuk ott Nyugaton s még nagyobb kár, hogy olyan kevesen keresik Önök közül azt, ami nem rajtuk, hanem ami bennünk szép.

Mert az is van bennünk, Dupont úr, a lélek és jellem sok olyan ősi-ösztönös, sok évszázadon át kicsiszolódott szépsége, amit a francia szellem — iskolai tanulmányaink szerint — minden földi értelménél magasabbra

becsül s amivel a sokat hangoztatott európai kultúra érdeklődésben számolni kellett volna, mielőtt még olyan csendőrökkel südítettek a földünkre, akiknek az egyenruhájuk szebb a ruháikban, mint amikor ők maguk celebrálnak, mert ami belül van, azt rojtokkal és zsinórraakkal eltakarni nem lehet. Ez az egyik, amit nyilatkozata nyomán meg kellett Önnek mondanunk.

Mi tudjuk igazán, milyen kár, hogy az élet reális vonatkozásaiban Önök franciák ezekhez a csendőrökhez közelebb állanak, mint mihozzánk, de erről hiábavaló dolog volna a saavakat rontni, mert hiszen Ön bizonyára nem is gondolja, hogy ebben a látszólagos kicsiségben és mégis eget-földet jelentő különbségben minden benne van, ami velünk és körülöttünk az utóbbi évtizedekben történt.

Bizonyára nem is gondolja Dupont úr, kicsoda tévedések, igazságtalanságok és pusztulások pokoli keserveitől jüdtött kráter peremére lépett, amikor a ruhaszépség első díját nekünk ítélte, de hogy mi tombol odalent a mélyben, milyen emberi, nemzeti és európai kultúrértékek véreznek a mi komoran szép mivoltunk mögött, arra talán Ön sem volt kíváncsi. Ne csodálkozzék tehát, ha az ilyen könnyed elismerés fölötti örömtünetünk kissé janyar, miként az olyan emberé, akinek egészséges kezéltábat levagták s aztán megdicsérik, hogy a világon neki van a legszebb — nyakkendője.

Őszintén örülnénk, ha a legközelebbi látogatása során azt is megnézné, ami bennünk, a ruhánk szépsége mögött van s elmondaná Párisban, amit látott. A Szabadság, Szellem és Emberiség örökvárosa talán a kaktostollon és árvalányhajon túl is észrevenne bennünket, magyarokat s majd akkor mondanánk Önnek igazi köszönetet. S ha úgy találja, hogy kicsit érzékenyek vagyunk, akik az elismerést is firtatják, kérjük, hasonlítsa össze régi térképünket a maival. Egy francia úr meg fog bennünket érteni, különösen ha elolvassa neves honfitársa: Michelet véleményét, amelyben benne vagyunk mi magyarok, de benne van Trianon és minden pokol is, ami annak a nyomában jár. Azt mondja Michelet:

„Európa sohasem hálálhatja meg Magyarországnak azt a szolgálatot, amelyet azzal tett, hogy a saját testével védelmezte a török és talár ellen. Mialatt a magyar gátat emelt a barbár beférés elé, Nyugaton a művészetek szabadon virulhattak. A távzonolon túl a harci zaj dúlt, ideát Provence édes dalai hangzottak.”

Be kell látniok, Dupont úr, Önöknek franciáknak, hogy mindezekért egy ruha-szépségverseny első díja nem egészen megnyugtató ellenérték és nem tudhatunk fölötté olyan örömmel örülni, mintha Ön például azt mondtotta volna, hogy ennek a nemzetnek túlszűk az a ruha s már nem is ruha, hanem bilincs, amit Trianonban szabtak, vágtek és égettek a testére...

Változás a belügyminiszteri székben. A kormány újjáalakítása számunkra azt a változást hozta, hogy a belügyminiszteri tárca új kézbe került. Volt belügyminiszterünk, dr. Keresztes-Fischer Ferenc, március hó 4-én búcsúzott a belügyminisztérium tisztviselői karától, amelynek nevében dr. Blaha Sándor államtitkár mondott meglehangú búcsúbeszédet. — Reggeltől késő éjszakáig hivatali szobádban dolgoztál — mondotta többek között —, még az ebédet is ott fogyasztotad el, mindig velünk voltál s mi mélyeséges fájdalommal vesszük búcsút tőled. — A távozó belügyminiszter válaszában kiemelte, hogy a belügyminisztérium tiszt-

viselői kara céljai elérésében mindenkor buzgón támogatta, aminek ellenében ő maga a tisztviselői karnak mindig megértő főnöke igyekezett lenni.

Új belügyminiszterünk, *vitéz leveldi Kozma Miklós* és a vele egyidejűleg kinevezett belügyi politikai államtitkár, *dr. Preszly Elemér*, Pest megye volt főispánja március 6-án fogadta a belügyminisztérium tisztviselői karának a bemutatkozását. *Dr. Blaha Sándor* államtitkár mondotta az üdvözlőbeszédeket. Belügyminiszterünk közvetlen, nyílt szavakkal válaszolt. Mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy a távozó belügyminiszterhez személyes barátság fűzi és fogja is fűzni mindig. Kiemelte azt a megfeszített nagy munkát, amit *dr. Keresztes-Fischer Ferenc* már Pécsen tett, majd pedig a belügyminiszteri székben végzett s amiért mindenki részéről hála és tisztelet illeti meg. Ezzel a zavartalan baráti érzéssel veszi most át tőle a belügyminiszteri tárcát, ahová egyéni ambíciók sohasem vonzódtak s most is csak azért vállalkozott erre a súlyos feladatra, mert a nemzet sorsának a menete ezt így hozta magával. Teljes mértékben megbizik a tisztviselői kar képességeiben és buzgalomában s amint eddigi közéleti működése keretében valamennyi munkatársát, alárendeltjét egészen a hivatalszolgálatig személy szerint ismerte, erre a jövőben is súlyt fog helyezni, mert katonai neveléséből és multjából leszűrte, hogy a sikeres együttműködésnek ez egyik fontos előfeltétele. Gondja lesz nemcsak az országos érdekekre, hanem a vezetése alá került emberekre is minden bajukban.

Majd *dr. Preszly Elemér* államtitkár válaszolt a tisztviselői kar üdvözlő fogadására. Tizenöt éven át volt az ország legnagyobb megyéjének a főispánja, tisztában van tehát a belügyi igazgatás nagy horderejével, számtalan problémájával és nehézségeivel. Nehezen vált meg a főispáni széktől, de bizalommal vállalja a ráruházott új munkakört is, amely számára voltaképpen új, ismeretlen működési területet nem fog jelenteni.

A fogadás a tisztviselők személyes bemutatkozásával ért véget.

Vitéz Leveldi Kozma Miklós felsőházi tag, a Magyar Távirati Iroda elnökiapparátusa, az új belügyminiszter, 1894 szeptember 5-én született. *Fia Leveldi Kozma Ferenc* nyugalmazott tábornoznak. A Ludovika Akadémián 1904-ben avaták huszárhadnaggyá. Katonai szolgálat mellett 1911-ben letette a középiskolai érettségit, majd a Pázmány Péter Tudományegyetemen a jogi alapvizsgákat is. A világháborúban 44 hónapon át teljesített harctéri szolgálatot az orosz és olasz harctereken, eleinte mint századparancsnok, majd mint a 16. hadtestparancsnokság kombinált lovas portyázó osztályának parancsnoka, végül mint ezredvezető. A zaleszczyki csatában megsebesült s három hónapig feküdt. A forradalom kitörésekor a honvédelmi minisztériumba osztották be szolgálatára. Ellenforradalmi tevékenysége miatt azonban 1919 januárjában letartóztatták. A kommunizmus alatt a Dunántúlon tartózkodott, majd Pécsre, onnan Szegedre ment, ahol a Nemzeti Hadseregben a védelmi és propaganda-osztály vezetését vette át. A fővezérrel együtt Slóvakia, majd Budapestre került. Itt teljesített szolgálatot 1920 augusztus 7-ig, ekkor átvette a Magyar Távirati Iroda vezetését. Még abban az évben szolgálaton kívüli őrnaggyá nevezték ki. Ebben az időben kezdődött közéleti szereplése. Fáradságtalan munkássággal fogott hozzá a magyar hírszolgálat megszervezéséhez, azt úgy külföldi, mint belföldi vonatkozásban teljesen modern alapokra fektette s a Magyar Távirati Irodát néhány év alatt külföldön is elismert kiterjedt hírszolgálati intézménnyé fejlesztette. Mint író is feltűnő sikert aratott, 1932 karácsonya előtt jelent meg: „Egy csapattiszt naplója” című munkája, majd 1933 őszén „Összeomlás” című könyve. Miniszteri tanácsosi címet kapott, majd szolgálaton kívüli alezredessé lépett elő. Tulajdonosa a II. osztályú Magyar Erdemkeresztnek, a Corona d'Italia olasz s a norvég Szent Olaf-érdemrend középkeresztjének és számos hadikifüntetésnek.

Dr. Preszly Elemér 1877-ben született. Gimnáziumi érettségét Győrben tett, majd a jogi tanulmányok és az ügyvédi vizsga elvégzése után Vácot ügyvédi gyakorlatot folytatott. A világháborúban katonai szolgálatot teljesített. Két cikluson át országgyűlési képviselői mandátumot viselt, majd 1920 május 1-én Pest megye főispánja lett s azóta mostani államtitkári megbízatásáig megszakítás nélkül vezette az ország legnagyobb megyéjét.

Henri Pozzi: A háború visszatér c., a magyar sajtókrifikákból jólismert könyve Franciaországban 50.000 példányban fogyott el, magyar fordítása az ötbőlki hadasón is túljutott, angol fordítása pedig a napokban kerül a világ könyvpiacára. Meggyőzőerejű leleplezése ez a könyv azoknak a hamis eszközöknek, amelyekkel a kisantant-államok ellenünk dolgoztak és dolgoznak s amelyekkel még a magyar közönség sincs egészen tisztában. *Henri Pozzi* könyve felfedi ezeket a mesterkedéseket és óva inti a következményektől Franciaországot, ha idejekorán ki nem jőzanodik mostani veszedelmes szövetségeseiből. Olyan őszinte nyíltsággal ír ezekről a kérdésekről a szerző, amilyet éppen francia oldalról még eddig nem tapasztalt a világ. Drámai erejű részleteket közöl a szerbek terrorjáról, a cseh módszer rávaszkodásáról és azokról a végzetes hatással megtevésekről, amelyekkel ellenünk hangolják a világ közvéleményét. A kisantant-államok területéről a könyvet természetesen kitiltották, megkísérelték eltíltani magában Franciaországban is a terjesztését, de mint a félrevezetés francia példányzám mutatja. Sikertelenül. Mi tudjuk legjobban, mennyi megtévesztés, erőszak előzte meg, hogy országunkat megcsonkították s azt is tudjuk, hogy ebben a franciáké volt a döntő szó, ma is az övéké. Nem érdektelen tehát számunkra, hogy francia író miként áll most mellénk, mert eltekintve attól a hatalmas erkölcsi eredménytől, amit a könyv számunkra külföldön jelent, mi magunk is reményt meríthetünk belőle. Melegen ajánljuk, minél több csendőr rendelje meg. *Megrendelhető szerkesztőségünkben*, az ára és a fizetés módjára vonatkozóan a hirdetések között közlünk tájékoztatást, pénzt tehát a megrendelők hozzánk ne küldjenek be, csak a megrendelést.

A budapesti csendőrtiszt társalgó évi közgyűlése. A budapesti csendőrtiszt társalgó a dialektikus helyettesének, *Szády Rózsa* ezredesnek az elnöklése mellett március 1-én 17 órakor tartotta évi közgyűlését. *Dr. Szilos István* alezredes beszámolókat tartott a mult évi számadások bizottsági felülbizárlásának eredményéről. *Marjay János* alezredes, a társalgó elnöke az e tárgyú felmentvényt megadta. Ezután *vitéz Ásvány Mihály* g. százados, pénztáros, *vitéz Bíró József* százados, étkezde-gondnok, *vitéz Rídegh Rajmond* őrnagy, könyvtáros a mult évi vagyoni helyzetet ismertették részletesen, amely — az előző évhez viszonyítva — lényegesen kedvezőbb. A közgyűlés a felmentvényt megadta, majd *Benedek Géza* főhadnagynak jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki, helyébe helyettes gondnokul *Zajzon Jenő* hadnagyot választotta meg *Vitéz Rídegh Rajmond* őrnagy, könyvtáros nagy elfoglaltsága miatt helyettes könyvtárosként *Eperjessy István* g. századost választották meg. A vigalmi bizottság változatlanul maradt. Felmerült a közgyűlés előtt az a kérdés, hogy a jövőben szépirodalmi vagy tudományos szakönyvek beszerzésére fektessék-e a nagyobb súlyt. A közgyűlés ebben úgy döntött, hogy felerészben szépirodalmi, felerészben szakönyvekkel gyarapítsák a könyvtár állagát.

Dr. Marjay Frigyes forráslásában és kiadásában megjelent *Henri Pozzi*:

„A HÁBORÚ VISSZATÉR”

című világhírű könyv. Magyarországon már a hatodik kiadást érte el.

Ebből a rendkívül izgalmasban bővelkedő, drámai feszültségig érdekes munkából megtudhatjuk többek között, hogy kik és miért álltak meg Sándor szerb király és milyen következményekkel jár a népek igazságtalan elnyomása.

Ezt a könyvet minden magyar hazafinak, de elsősorban a csendőrség tagjainak el kell olvasnia.

A könyv ára fűzve a csendőrség tagjainak az 5 pengő, bolti ár helyett kedvezményesen 4 pengő, négy havi részletre. Részpénzfizetésre ellenben a könyv ára csupán

3.50 pengő,

(gyönyörű díszes felbőrkítésben 12 P. 6 havi részletre is.)

Fizethető a szállítók, kiadók szerint utánvittel, vagy a kiadó által küldendő csekkalapon.

Megrendelhető a Csendőrségi Lapok szerkesztőségénél.

Megtámadott Járőr. Nagy Lajos VII. törzsermesterből és Fábos Lajos csendőrből állott babócsai őrsbeli járőr február 19-én délelben hat zenészcigányt Babócsa község közelében tettenért, midőn azok a babócsai erdőből 1—1 köteg rőzsét és több darab fát vittek. A járőr a cigányokat a községhezához való elővezetés végett őrizetbe vette. Kísérése közben Horváth József és Horváth Kálmán 1—1 dorongot ütésre emelve, a járőrt megtámadta. A járőr két tagja puskáját késbe vette és ismételt, miközben Nagy Lajos puskájának az ütőszége lecsapódott és a puská elűlt. A lövésesekben senki sem télt kárt. A járőr Horváth Józsefet és Horváth Kálmánt elfogta és a kaposvári kir. ügyészségnek átadta.

Fegyverhasználatok. Major István törzsermester és Nyéki Bálint csendőrből állott pásztoi őrsbeli járőr március 3-án negyed 24 órakor Pészto község Fő-utcáján Király József és Zelenczi József ottani lakosok ellen a támadás megakadályozására lőfegyvert használt. A fegyverhasználat következtében senki sem sérült meg. Major István törzsermester bal keze 3 ujján ködöbástól eredő és 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A gyanúsítottakat az őrs őrizetbe vette és a nyomozást megindította. — A gyöngyösi őrs állományába tartozó Bagoly János őrmester március 4-én 17 óra 30 perckor Gyöngyössolymos községben Mérai Gyula ottani lakos ellen azért, mert az a járőrnek ellenesgült és annak szuronyát megfogta, szuronyt használt. A sérülés nem súlyos. Mérait a gyöngyösi kórházba szállították. Bagoly őrmester nem sérült meg. A kivizsgálások megindultak.

Magyar hadifoglyok a tsitsikari temetőben. Egy nemzetközi bizottság a mandzukói Tsitsikar város temetőjében több magyar katona sírjára bukkant. A sírkereszteken a következő magyar feliratokat találták: Pokorny József honvéd született 1892. III. 6-án, meghalt 1919 VI. 6-án. Szolga Miklós, született 1895., meghalt 1918 IX. 27. Szabó László honvéd. élt 40 évet, meghalt: 1918. VIII. 31. Spaar Ottó, született 1897., meghalt: 1918. Rákos Árpád, született 1897. IX. 15., meghalt 1919. VIII. 20. Hadifoglyok voltak Tsitsikar városában.

Vitéz Rózsás József százados: Új magyar vártán c. verseskönyve most jelent meg a Magyar Katonai Írók Körének a kiadásában és a Stádium r. t. nyomdai előállításában. Vitéz Rózsás százados verseit lapunk hasábjairól már jól ismerik olvasóink s így fölösleges bővebben fejtegetnünk, hogy ezek a költemények egészen egyéni hangjukkal, sokszor keserű, korholó, de mégis mindig felemelőhatású tartalmukkal nemcsak megkapják, de meg is acélozzák az igazi magyar lelket. A magyar katona sorsa, vívódása egybeolvad vitéz Rózsás József százados költészetében a magyar nemzet egyetemes sorsával s ebben rejlik legfőbb ereje, mert hiszen a valóságos életben is a magyar katona, a magyar csendőr együttal a legjobb magyar ember, annak kell lennie. Akik szeretik a verset és a magyar fajta sorsát a maguk egyéni sorsán túl is szenvedik, bűnbánó igazmondásért, de erőért és hitért is bizalommal fordulhatnak ehhez a verses-kötethez. Megrendelhető a szerzőnél (Budapest, Ludovika Akadémia). Ára 1.50 pengő.

Dr. Nagy János ügyvéd, városi főügyész, közölte velünk, hogy katonai védői gyakorlatot is folytat. Címe: Debrecen, Szent Anna-utca 10. Telefon: 24-41.

Perspektíva cím alatt építőművészeti szemlé indult meg, mint a „Vállalkozás és építkezés” a szaklap újraszámított melléklete. Kiváló magyar építőművészek és tervezők legalkalmasabb alkotásait közli képeken és kiterjed a polgári légvédelmi építkezés kérdéseire is. Mutatványszámot a kiadóhivatal küld az érdeklődőknek (Budapest, VII., Rákóczi-út 6. szám).

Csendőrségi Közlöny, 6. szám 1935. évi II. törvénycikk a gazdasági cselédek szolgálati idejéről. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Állandó nyugállományba helyezettek: Szűcs Sándor pécsi IV. kerületbeli tthts., Horváth József J., Ács János, Barabás Ferenc miskolci VII. kerületbeli tthtsék, Abraham György I. pécsi IV. kerületbeli tthts. és Sooky Antal székefehérvári II. kerületbeli tthts. — Várakozási illetményekkel szabadságotoltatt: vitéz Kurucz István miskolci VII. kerületbeli alhdgy. — Névváltoztatások: Sák György prb.-cső, családi nevét „Sashalmi”-ra, Bánkócics István prbcső, „Bánfal”-ra, Teiermeyer Vencel prbcső, „Váczonyi”-ra, Stéger József prbcső, „Sziklás”-ra, Jakus Gyula törm., „Jenősi”-re, Novszky (Novszki) Sándor törm., Jpolyi”-ra és Bartyik Mihály prbcső, „Bekesi”-re változtatta. — A üzti személyi változások végrehajtására vonatkozó körrendelet kiegészítése. — A csendőriegénység előléptetésére vonatkozó rendelkezések kiadása. — Méretn aluli halak árubabócsátásának piacokon való ellenőrzése. — Tehergépjármű forgalmi engedélybe kettőnél több természetes vagy jogi személynek valóadásos és jogos üzembentartóként való bejegyzése. — Rendfokozatukat veszített vagy arról lemondott egyének jogosulatlan címhasználat. — Vasvármegyében az acsádi körjegyzőséghez tartozó Alsószilvág és Felsőszilvág egyesített kisközségek idelgienes neve: Kétszilvág. — Vasvármegye törvényhatósága a szombathelyi járásból tartozó Dömötöri kisközséget a vasvári járásba csatolta át. — Hegedűs József volt csendőr részére kiadított és elvesztett szolgálati bizonyítványt a szombathelyi csendőr osztályparancsnokság érvénytelenítette.

Eladó. Mezőkeresztesen, a főutcán, léglábol épült, egyemeletes jókárban levő, adómentes ház, mellékhelyiségekkel és 7 állatnak elegendő istállóval, továbbá ugyanott egy hat holdas beltelkes lakóház 30—40 állatra megfelelő istállóval. Írásbeli megkeresésre bővebb tájékoztatást ad: Karczagyi Károly ny. alhadnagy (Mezőkeresztes).

Kourád Géza csendőrt kéri Furgó Mihály csendőr, közölje vele címét a bodvaszilasi őrsre.

negedű, Harmónium, Tárogató, Szakszofon, Grammofon, Rádió
és az összes hangszerek legjobbak, csakis itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részletre is:
MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁR
Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen!

A m. kir. csendőrtiszti és altiszti kar kipróbált, megbízható bevásárlási helye a

TRIBON

RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textil-árúk a legnagyobb választékban kaphatók.

Mérsékelt árak.

Megbízható minőség.

Pontos kiszolgálás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

TELEFON: 392-85, 312-97

SZEMÉLYI HIREK.

Halálozás. A budapesti II. csendőr osztályhoz segéd-munkásként minőségben beosztott **Gombóai János** tiszteljes március 5-én éjjel elhunyt. Holttestét március 8-án 15 óraker helyezették örök nyugalomra a dunakeszi temetőben. Temetésén előjárói és bajtársai küldöttségül vettek részt.

Szalaspáranacsuoki teendőket megbízott: a pécsi IV. kerület állományában **Kadarkuti János** tthts. Mecsek-szabolcson; és a miskolci VII. kerület állományában **Korösi Ferenc** tthts. Jászberényben.

Szalaspáranacsuolnak beosztott: a pécsi IV. kerület állományában **Pindes József** alhadgy. Bátaszékre.

Őrsparancnokká kinevezettek: a pécsi IV. kerület állományában **Németh Imre III.** tthts. és **Gombás József** tthts.

Házasságot kötöttek a budapesti I. kerület állományában: **Mészáros Lajos** törm. **Budari Margittal** Jászkarajenőn. **Palotás Pál** törm. **Barabás Magdolnával** Dunaszentbenedeken; a székesfehérvári II. kerület állományában: **Páló Márton** törm. **Cseresznyák Agnással** Kóny községben; a szombathelyi III. kerület állományában: **Kovács János II.** törm. **Némethi Margittal** Zalaapáti községben, **Simon János** törm. **Szekér Andrával** Zalaszántón, **Varga György** őrm. **Poth Margittal** Felsőmocsolád községben, a pécsi IV. kerület állományában: **Györi Lajos** tthts. **Gyentese Lujuval** Kis-kubalason; a szegedi V. kerület állományában: **Várnagy István II.** őrm. **Ocskay Mária-Rozinával** Apátfalván; a miskolci VII. kerület állományában: **Nagyfejű János** törm. **Dre-witz Irénnel** Ozdon.

Családi hírek. Született: **Jakabos István** pécsi IV. kerületbeli **Indgy-nak Judit-Mária-Magdolna-Ilona** nevű leánya. **Szomor István** székesfehérvári II. kerületbeli tthts-nak **László-Attila** nevű fia, **Déri József** szombathelyi III. kerületbeli tthts-nak **Anna-Mária** nevű leánya, **Witz Marton Mihály** szombathelyi III. kerületbeli tthts-nak **Mária-Rozália** nevű leánya, **Szabados György** szombathelyi III. kerületbeli törm-nak **Ibolya-Anna** nevű leánya, **Vucsa Simon** pécsi IV. kerületbeli tthts-nak **László-Mihály** nevű fia, **Kozma István** pécsi IV. kerületbeli v. törm-nak **Mária-Aranka** nevű leánya, **Szé-kely Imre** pécsi IV. kerületbeli őrm-nak **Erzsébet-Ilona** nevű leánya, **Zubor János** szegedi V. kerületbeli tthts-nak **Rózsika-Valéria** nevű leánya, **Varga István III.** szegedi V. kerületbeli törm-nak **Mária** nevű leánya, **Mohácsi Balázs** szegedi V. kerületbeli törm-nak **Ervin-Balázs** nevű fia, **Haranyi József** miskolci VII. kerületbeli törm-nak **Eva-Rozália** nevű leánya, **Gál Lajos** miskolci VII. kerületbeli törm-nak **Lajos** nevű fia.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk !

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bár-leitől elfogadunk, de tisztelettel gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazását átszisztelesésnek és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros írónnal: „Szószertől közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, trófépkel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlszíri sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szer-kesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvétel beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szöveges tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelölt közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogukat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utányomatni. A nyomdai korrektúrárt mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomatokat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába-sa szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet al-kor sem trunk, ha a beküldő válasz-bélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendszerezattal alá kell írni és az álló-máshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszol-

Neubart Sándor

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ.

Oklevéllel kitüntetett órásmester.

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-UTCA 23.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka evőeszközök és dísztárgyak. Ingadórak nagy választékban: óra- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szüksége, úgy kérjen portómentes választékosmagot. Aki rendetésénél a **Csendőrségi Lapokra** hivatkozik szívesen szabott áralmból 3% engedményt kap.

A csendőr
v á s á r o l j o n

MÁRTER

egyenruházati intézetében,

Budapest, VIII., Baross-tér 9. T.: 321-78

45 év óta fennálló, szakkép-zett egyenruhásabóság és sapkaműhely.

Mindenemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

lunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldöttük kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelligél legelőszerebb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másától nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénét az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 85.348 számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Magyar Mihály ny. tthts, Sarkad. Ön még a katonai nyugdíjtörvény kiterjesztése előtt ment nyugállományba, ha tehát megnősül, nem kell és nem is lehet engedélyt kérnie, viszont a feleségének özvegy nyugdíjat nem biztosíthat. Levelet nem írunk, a 20 f. bélyeget lapunk javára bevételvezetjük.

Karczagi Károly ny. alhadgy, Mezőkeresztes. Hirrovaunkban közöljük, az 150 P bélyeget lapunk javára bevételvezetjük. Ha hirdetni is akar, kérünk értesítést s akkor közöljük a feltételeket.

Dr. N. J. ügyvéd, városi főügyész, Debrecen. Hirrovaunkban csak egy ízben emlékezhetünk meg róla, ez és a megfelelő lappeldány díjtalan. Esetleges hirdetés feltételeit megkeresésre megírjuk levélben. Az irodalmi anyagot szívesen fogadjuk, de a közlés tekintetében előre senkinek sem kötik le magukat Valószínű, hogy a jelzett anyagban lesz nekünk való.

Feltámadunk. Választ a lekszikon rovatban fog kapni.

Rokkant 1848. 1. Nem kaphat. Amikor nyilvánvaló, hogy az érdekelt tényleges szolgálata többé nem lesz alkalmas, betegszabadságnak nem lehet helye. 2. Ha a nyugállományba helyezett legénységi állományú egyén az V. vagy VI. lakáspénzosztályba tartozó állomáshelyen teljesített utójára tényleges szolgálatot, akkor a lakáspénzt akkor sem lehet a IV-nél magasabb lakáspénzosztály szerint megállapítani, ha ennél

magasabb lakáspénzosztályba tartozó helyen telepedik le véglegesen. Ha pedig a IV. vagy ennél magasabb lakáspénzosztályba tartozó állomáshelyen teljesített utójára tényleges szolgálatot, a lakáspénzt akkor is ezen utolsó állomáshely szerint kell megállapítani, ha a letelepedés helye a IV-nél magasabb lakáspénzosztályba tartozik. 3. A levonások a 5000/1932., 7000/1932., 1400/1933. és a 3000/1933. M. E. rendeletek alapján történnek. Hogy a csökkentéseket megszüntetik-e valamikor, azt ma még nem lehet tudni. 4. Mikor a csendőr leszerel, azaz megszűnt az egyenruhaviselési joga, az érdekelt tehát annakidején csak felülvizálgatón volt, de mindaddig a tényleges állományba tartozott, amíg az egyenruhát le nem vetette, vagyis amíg le nem szerelt. 5. A nyugállományba helyezett az átköltözködési költségeket megkapja, ha egy éven belül megtörténik az átköltözés. Azután már, de legfeljebb 18 hónapon belül a belfüggetlen úr engedélye alapján kapja meg ezeket a költségeket.

L. J. őrm., Hajdusóvár. Az 1918 január 1-től 1919 októberéig teljesített vasúti szolgálatát nem számít be. Az 1921 február hóti teljesített szolgálat azonban igen, ha a vasútnál tagja volt a nyugbérpénztárnak. Egyebekben lapunk 1929. évi 19. számának az 591. oldalán „K. B. őrm., Tiszadrogma” jellegre adott válaszunkban talál felvilágosítást.

Szép. A rendelet kiadás előtt áll.

K. S. járásbírósi kezelő, Zirc. Helyesen idézi a törvényt. Önre is vonatkozik. A csendőrségi és községi szolgálata beszámít a nyugdíjba, a végkielégítést pedig nem kell visszafizetni, mert 2 évig távol volt.

Albánia. Rangnapja az irányadó a fizetési fokozatba való előmozdításnál. Ha esetleg ez nem jelent volna meg az állományparancsban, pótlás végett szolgálati úton tehet jelentést.

H. F. Igen, megilleti. Az 1924. évi 5600/M. E. kormányrendelet IV. fejezete szerint, ha egy nyugállományú egyén helyen tartózkodik (lakik), akkor a tartózkodási helyre nézve megállapított lakáspénz élvezetében marad továbbra is, tekintet nélkül arra, hogy egy év után kisebb vagy nagyobb lakbérosztályba tartozó községe költözik át.

Gy. M. őrm., Isaszeg. Kísérlelje meg őrsparancsnoksága útján a szegedi vegyesdandártól beszerezni a szükséges adatokat. Ha itt sem kerülnének meg, akkor volt tiszt előjárótól szerezze meg az igazolást. Tiszti címe megszerzésében szívesen támogatjuk.

REFORM

RUHÁZATI RT.

A m. kic.
csendőrség
megbízható
bevásárlási
helye

Női deabló átmenneti kabátok	30.—, 38.—, 45.— P
szürke, drapp és barna színekben	
Női tavaszi kabátok	
tiszta gyapjuszövetből, sötétkék, fekete és az összes divatszínűkből	60.— P-től
Női ruhák, tiszta gyapjuszövetből az összes színekben	22.— P-től
Műelyem marocain ruhák	32.— P-től
Crepe de chine szoknya kombinált madár szabás	9.40 P
Szines	
nausouc szoknya kombinált selyem rátétes hímzéssel	3.80 P
Charmeuse szoknya kombinált szép színes hímzéssel	6.60 P

Opalin selyem hálóing, különleges szép faronok	11.80, 12.—, 12.90 P
Gyermek Hubertus, vízmentes teveszőr loden	11.— P-től
Sötétkék matrókabát fiú és lányka-gyermek részére (3—12 évesig)	16.60 P-től
Számomként (1.— P emelkedés)	
Leányka matröz szüvetruhák	11.— P-től
Kabát- és ruhaszövetek, selymek gyönyörű választékban. Férfi felsőruháknak.	

Kérje
képes árfegyzékünket!

Mintákat szívesen küldünk.

Reform Ruházati Rt
Bp., VI., Vilmos császár-út 5

Készítéssel küldünk — vételárny-szer nélkül — több darabot is módosításra céljából

Szahara. Tegyen jelentést melőbb és különleges helyzetre tekintettel, kérjen parancsot, amely egyszersmindenkorra megoldja a bűnjelazállítási költségek elszámolását olyan helyeken, mint az önbk.

14978. 1. Tizenöt évi beszámítható idő után nincs számlái levonás 2. Vízfordási állomány személy szerint nem illetékes. 3. Nincs igénye semmiféle költségterítésre. 4. Nyugállományba helyezése esetén költözködési költségekre igénye van, ha egy éven belül költözködik. Azontúl — de csak újabb hat hónapon belül — a belügyminiszteriumtól (VI. b. osztály) kell kérnie a költségeket. 5. A katonai gyógyintézetekben ázetendő költségekről az 1932. évi 13. Cs. K.-ben közzétett 100.738/VI. b. 1932. számú rendelet ad tájékoztatást, a polgári gyógyintézetek költségeiről nem tudunk adatokat adni írja meg, melyik érdekli, arról megadjuk a felvilágosítást. 6. E kérdéscről az 1933. évi 21. Cs. K.-ben közzétett 113.274/VII. b. számú rendelet tájékoztatja.

H. S. Hajdúszovát. Várja meg a döntést. Ha azt sérelmesnek találja magára, a m. kir. közigazgatási bíróságnál módja lesz orvoslást keresni a miniszteri határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül benyújtandó panasz útján.

Dráva. Részletes adatokat kérünk. Levele nem elég világos.

66.666. Az elővezetést vonaton végezheti. A 8 pengő felszámítása jogos.

Kecskeméti örs. A kért számot és tartalomjegyzéket elküldöttük.

Bakony. A háborús emlékérem alapszabályai az 1929. évi 26. számú Csendőrségi Közlönyben vannak. Az adatok szerint igénye van a kard és azask nélküli háborús emlékéremre. Német háborús emlékérem viselése nincs megengedve a honvédség, csendőrség stb. tényleges állományú egyéneinek. Nem osztrákra gondolt?

B. Gy. tórn., Gönyű. Dr. Rubovics Artur volt tart. főhadnagy címe: Nagykálló; dr. vitéz Szabó Sándor volt tart. bogy. címe: Budapest, VIII., Szatmáry-utca 8.

D. A. tórn. Kenderes. A volt cs. és kir. 35. tábori tarackos tüzérezred iratai a kecskeméti népgondozó hivatalnál vannak.

S. M. Cs. Örökbecfogadott gyermek után kaphat családi pótlékot. Kérését a belügyminiszteriumba kell beadni (VI. b. osztály), csatolnia kell a születési anyakönyvi kivonatot. hatósági bizonyítványt arról, hogy a gyermeknek nincs

havi 32 pengő bármely forrásból származó keresete, jövedelme, azonkívül az is hatóságilag igazolandó, hogy a gyermeke szülei nem élnek, vagy ha élnek, olyan viszonyok közt vannak, hogy a gyermek eltartására és felneveltetésére képtelenek. A kérvényt az illetményeit folyósító gazdasági hivatal útján adja be.

Jenő. Egyénenként bírálják el. Biztosat senkinek sem mondhatunk. Ön valószínűleg mentesül, mert olyanok a helyi körülmények.

H. I. G. ny. thts., Székesfehérvár. Szívesen küldöttük a példányokat, pénzt nem fogadunk el értük.

Holdvilág. Bizony tévedés, de reméljük, az is eljön majd.

Megnyugszom. Tartalmas és külsőleg is szép levele után joggal hisszük, hogy megérti, ha azt mondjuk az ön esetére, hogy a szolgálati szempontok mindennél előbbrevalók. Nem kétséges, hogy az idegen nyelv elsajátítása is szolgálati érdek, ezt az utasításunk is fontosnak és elengedhetetlennek minősíti. De így is elsajátíthat sok mindent, gyarapíthatja tudását főleg sok olvasással s az olvasottak lefordításával. Új állomáshelyén is bizonyára akadnak németül beszélők. Dicséretes a törekvése, örülnénk, ha minél több fiatal bajtársunk ennyire átérzné a nyelvtudás fontosságát. Szemlén jelentheti a kérelmét, ha valóban ezért óhajtott visszamenni a régi állomáshelyére.

I. B. Miért vált szükségessé, hogy gyermekel után a családi pótlék további folyósítását kérje? Levele nem nyújt kellő felvilágosítást s így nem tudunk részletes választ adni. Egyébként az 1934. évi Zsebkönyv 305—307. oldalain feleletet talál a kérdésre, vagy ha nem, részletes adatokat írjon nekünk.

Sóstó. 1. Nem hisszük, hogy szándékuk az volna, hogy visszakényszerítsék azt, aki az ön sógorójét minden ok nélkül elhagyta. Nem is szabad. Aki elment és így ment el — az után nem szabad többé igyekezni. Csak jelentést lehetnek az előjáróknak. Jogilag pedig legfeljebb az ajándékokat követelhetik vissza kölesönösen. 2. A Szut. 86. pontja megmondja.

Rudostó. 1. A háborús emlékérem alapszabályairól az 1929. évi 26. számú Csendőrségi Közlönyben, valamint lapunk 1934. évi 3. számában „D. J. prb. csendőr Tata” jeligére adott üzenetünkben talál részletes felvilágosítást. 2. A nőiülés ügyekről pontos tájékoztatást kap az 1924. évi 9. számú Csendőrségi Közlönyben. 3. Azt kérde, hogy menyasszony nélkül is előterjeszhető-e a nőiülési kérvény? Nem ezt igazán nem lehet.

T. I. thts., Rábapordány. Lexikonválaszt fog kapni.

Kömbölda. Ugyanerről írunk a i. évi 3. számunkban „Hullám” jeligére. Különböző útcaparancsnoka hivatott a kérdés rendezésére.

Márosmente 117. A végkielégítést vissza kell fizetnie, hogy nyugdíjidejébe a 22 hónap beszámítható legyen. Részletekben is lehet. Kérelmét szolgálati úton a belügyminiszterium VI/b. osztályába kell beadnia.

Sz. A. örm. A felvilágosítást megtalálja lapunk 1934. évi 8. száma 250. oldalán, „D. I. próbacsendőr, Tata” jeligére adott üzenetünkben.

Élelbitosítás. Teendője az, hogy az életbiztosítási kötvényeket folyó évi április 15-ig postán beküldi a kötvényt kiállító intézethez. A kötvény külső oldalára olvashatóan ráírja a nevét és pontos lakcímét. Ezt minden egyes kötvényről meg kell csinálni. A valorizált összegeket a jogosított félnek postatakarék útján utalják ki. Ertesztésünk szerint, ha a valorizált összeg 100 pengőt nem halad meg, azt folyó évben teljes összegben kiutalják. Kőrülbelül május közepén kezdik meg a kifizetéseket, ami hosszabb időt fog igénybe venni, mert több, mint 200.000 darab kötvény elintézéséről van szó. A postán beküldött kötvények átvételét a kötvényt kiállító Intézet igazolni köteles.

Csonkaország. Most már értjük, hó helyett azonban tavaszi virágot szeretnénk már látni.

ORSZÁGOS RUHÁZATI INTÉZET R.-T.

Budapesti, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

A tábort zubbony beszerzését óhajtjuk megkönnyíteni, mikor kiváló minőségű szövetből, elsőrendű munkával készítve.

TÁBORT ZUBBONY . . . 28.50 pengőért ajánlunk:

A fenti ár distinkció nélkül értendő

férfi distinkció	2.50 P
férfi distinkció	3.50 "
tábornoki distinkció	4.00 "

A szövetminta a budapesti központunkban (V., Eötvös-tér 1.), valamint az alant felsorolt vidéki megbízottainknál megtekinthető.

A zubbony anyagából **LOVAGLÓ NADRAG** 42.— P

a zubbony anyagából **TÁBORTI SAPKA** 4.90 "

FEKETE TISZTI NADRAG . . . 81.50 "

Fizetés feltétel: gh levonás mellett 12 havi részlet.

Vidéki megbízottaink:

DEBRECEN:	Balázs Mihály szabómester, Péterfia-utca 40.
GYÖR:	Farkas Ferenc szabómester, Zrínyi-utca 8. sz.
KAPOSVÁR:	Csalbai és Gerics cég, Fő-utca 12.
MISKOLC:	Szatmáry József szabómester, Tiszti kaszinóval szemben.
NAGYKANIZSA:	Marien István szabómester, Kőleány-utca 10.
PECS:	Máté Jenő szabómester Ferenciek-ú. 48. szám.
SEGED:	Rádár Lajos szabómester Korona-ú. 15. szám.
SZEKESFEHÉRVÁR:	Salamon Dénes szabómester, Vilmos császártér.
SZOMBATHELY:	Sulyok István szabómester Erzsébet királyné-út 13.
VESZPRÉM:	Gyökér Mihály szabómester, Korona épület.

a magyar csendőr kedvenc cigarettapapírja
Magyar gyártmány
Csak 10 fillér

Út a börtönbe.

(G.)

(Dr. Jaoger János fejezetes írókészsé, „Hinter Kerkermauern” című gyűjteményéből fordította Pinczés Zoltán úrnagy).

Alig ültem le enni, az egyik fiatalember, aki az asztalomnál ült, oldalbalra a szomszédját és kimutat az utcára: — Nézd, ott megy Scharf. Úgy látszik, megint jól megy neki.

Scharfnak hívták azt a szélhámost, akivel annak idején a vizsgálati fogság alatt egy zárkába voltam bezárva és aki annak idején nagyon melegen érdeklődött a magánviszonyaim felől.

Felnéztem — igen, ő az, a szélhámos, még pedig az én felsőkabátomban.

Mint a villám, felugrottam s a következő pillanatban az utcán voltam. Scharf azonban már nem volt sehol. Mintha a föld nyelte volna el. Még vártam néhány percig, aztán rosszkedvűen visszatértem.

— Mi az, megbolondultál? — fogadtak — Felugrassz, elrohansz, mintha rendőr kergetne s nyitvahagyod ránk az ajtót! Azt hiszed talán, hogy olyan nagyon hiányzik nekünk a friss levegő?

Elnézést kértem tőlük és elmondtam, hogyan csalta ki holmijaimat az a család.

— Hja, tiacskám — mondta az egyik — a világ rossz és a legnagyobb csirkefogónak van a legnagyobb szerencséjük. En is jó télikabátban szaladgálhatnék, ha nem koldulnék, hanem lopnék. Úgy látom, te nagyon kezdő vagy még, azért biztosítalak, hogy addig állást nem kapsz, amíg télen kiskabátban járkálsz s ha meg munka nélkül is becsületes akarsz maradni, majd nagyon szomorú dolgokat fogsz tapasztalni. Egyébként harag ne legyen bédőle: nagyon éhes voltam s megettem a főzelékedet, úgylis meghűlt volna amire visszajöttél.

Most vettem észre, hogy az ételemnek hűt helye van. A másik kettő elbeszélte, hogy ők is kereskedők; a harmadik, a berlini, szedő volt. Úgy tervezték, hogy néhány nap múlva tovább vándorolnak és pedig Hannoverbe, mert itt elhelyezkedésről szó sem lehetett.

Elhatároztam, hogy én is úgy teszek, mert mit is csinálnék Berlinben? Talán Hannoverben több kilátásom lehet. Új ismerőseimnek nem volt kifogásuk a csatlakozásom ellen s így aztán két nappal később együtt hagytuk el a várost.

Egy hét múlva kisebített lábakkal, testileg, lelkileg összekötve elértük Hannovert. Kinondhatatlanul sokat szenvedtem a nyolc nap alatt. Kezem-lábam tele volt fagyásokkal, egykor elegáns cipőm pedig rongyokban lógott a lábamon. Az ingem és a gallérom valóságosan kemény volt a piszoktól. De ami a legrosszabb volt: állandóan olyan éhes voltam, hogy szinte az eszméletlenségig szédelegtem, mert képtelen voltam koldulni. Többször megpróbáltam, de a kapuban, az ajtóban mindig visszafordultam. És aztán az a társaság a népszállókban és a népkonyhákban, amelyeken útközben megfordultunk, még azok az éjjelezések: mindig kettesével egy ágyban és teljesen meztelenül!

Összintén szólva, sokszor csodálkoztam társaim önzetlenségén és áldozatkészségén, amellyel az összekoldult kenyérrel velem megosztották, pedig vadidegenek voltak; egyszer még, amikor az útirányt nem tudtuk betartani és így nem juthattunk élelemhez, még az éjjelei szállásunkat is a berlini fizette ki.

Hannoverben térdig koptattam a lábamat az állás után való szaladgálásban; szívesen lettem volna kifutatóú, házi-szolga, vagy akármi a világon; minden hiába: nem sikerült. Egy kereskedő adott három márkát: hálás köszönettel elfogadtam, legalább egyszer jóllaktam belőle és néhány napra az éjjelei szállásomat is biztosította.

Egyik társunkat a rendőrség koldulás és „munkakerülés” miatt letartóztatta és miután megállapították, hogy hasonló cselekményekért már kétszer büntetve volt, háromheti elzárást kapott.

— Hát látod — mondta este a berlini — így van az, ha az ember becsületes. Auguszt — így hívták az elítéltet —

Szolgálatban álló csendőrpontos óra nélküli el sem képzelhető!

Pontos órát pedig ott vegyen, ahonnan sokszáz bajtársa látta el magát órával kivétel nélkül a legnagyobb meglepődésre: a

„KRONOSZ”

óra- és ékszerkereskedelmi rt.-nál
Budapest, IV., Eskü-út 3. (félemelet)
Telefon 892-14.

Kérje árjegyzéküket!

Órák, ékszerek, verseny- és emléktárgyak.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részvételre.

„Ha egyszer vásárol, állandó vevőnk marad.”

MINTA DIVATHÁZ RT.
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 18 SZÁM.

Selyem, gyapjú és mosásálló ruhák. Női kabátok, ruhák és csinosmunkák. Férfi ruhák, kiltűk és fehérneműk. Kézi és mellények, harisnya és zokni. Férfi és női cipők. Vászutak, szíjgyégek, paplanok, függönyök. Mérték-szabóság.

A m. kir. csendőrség tájékoztatására a havi letyoszámlával, árcenológus és kezelési költség nélkül.

Pollák Rezső

„ALBA” cipőáruház
Székesfehérvár

Bőr- és lakk stílus szaporodás, csizmák női és gyermekelőki legjobb beosztású forrása. Kézen kényes árszabályok.

Kedvező fizetési feltételek.

GROSS LAJOS

egyenruha felszerelési vállalkozás

Székesfehérvár, Kossuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés

hat hete futkos munka után, mint egy bolond és mert senki sem ad neki, és mert éhségében koldulni kényszerült, itt van ni, bezárják három hétre. Ha nem koldul, hanem lop, akkor sem kapott volna sokkal többet, de akkor legalább haszna lett volna a dologból. Na és aztán, ha lopás miatt bezárnak, legalább tudom, hogy megérdemltem, de munkakerülés miatt bezárnak az embert, akkor, amikor tönkretesz a lábait a munkakerülésben: hát ez dicsőség. Én már követ is törnék, csak fizetésnek érte, itt vagyok hét hónapja munka nélkül és ha a fejem tetejére állok, akkor sem kapok. Berlinben öt éjjelt töltöttem a Fröbelstrassei menedékhelyen. Először este figyelmeztettek, hogy jól van, ott maradhatok, de igyekeznek munkát szerezni. Mikor hatodszor is kénytelen voltam odamenni, mert nem volt pénzem, hogy másutt éjjelezek, „kiemelték” és munkakerülés miatt elzártak három napra. Na, most mondd meg nekem, hol itt az igazság? Ezt az örökös vándorlást és koldulást úgy megúntam már, hogy a könyökömön jön ki; szeretnék valahol megállapodni és tisztességes életet élni, mint mások, de tisztességes úton nem bírok munkához jutni. Hát jól van, majd megpróbálok másképp.

— Igen, — feleltem. — igazad van. Itt vagyok én is; nincs a világon olyan munka, amit ne vállalnék. Egészen kétségbe vagyok esve, mi lesz velem. Borzasztó ez az élet, borzasztó!

— Az élet mindig borzasztó — felelte elgondolkozva — nézz akármerre, mindenütt ugyanazt látod. Lépésről lépésre

laktás, modern kivitelben, könnyelmű részlet-üzletre kapható.

BÚTOR

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.
Főüzlet: VI., Péterfy Sándor-é. 40. Herold-sz. 201.

A m. kir. esendőrség tagjainak a
figyelmét
felhívjuk arra,
hogy **nyomtatvány,**
papír, írószer,
egyenruházati- és
felszerelési cikkekben
leggyorsabb postai szállítást cégünk eszközli.

Árúink áral előnyösek és minőségben elsőrendűek. Szaküzletünk a magyar ipar termékelt hozza forgalomba.

Rendelések beküldését mielőbb kérjük!

Megjelent képes árjegyzékünket kívánatra megküldjük. Pontos, gyors és lelkismeretes kiszolgálást biztosítunk.

Teljes tisztelettel

GÁBOR

m. kir. esendőrségi nyomtatvány, papír, írószer,
egyenruházati és felszerelési cikkek
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 9. sz.
Telefon: 27-0-14.

taszítja az embert lefelé. És aztán, ha az ember tehetetlenül, összetörve fekszik a földön, a többiek elmennek mellette, vonogatják a vállukat és azt mondják: „Úgy kell neki, ő az oka!” De hogy mik voltak az indítókai annak, hogy az ilyen ember áldozata lett a sorsának, azaz senki sem törődik. Letört: vége.

Ehesen, fagyoskodva jártam Hannover utcáit, remélve, hogy talán mégis csak sikerül munkát kapnom; rossz időben kéteshírű lebujsukba! Lebzseltem, éjjel egy még kétesebb hírű kültelki kávéházban, ahol az életnek hozzám hasonló hajótöröttjei, az éjezaka elveszettjei mulattak, nevettek, sírtak vagy aludtak. Lakásom nem volt, ezért aztán úgy éjjel fel az egyik félreeső sarokban ütöttem fel az éjjeli szállásomat. Egy fogházbeli ismerősöm, akivel itt találkoztam, bemutatott néhány „urnak” és „hölgynek”, akik között mindig akad valaki, aki ezt-azt fizetgetett nekem.

Egy szép napon, jobban mondvá egy éjszaka megismerkedtem itt egy fiatal kereskedővel. Jómódú szülők gyermeke volt, de erkölcsileg azon a szinten állott, mint a kávé és a vendégei, akik éjjel éltek és yüölték a rendőrséget. Ez a kereskedő adott 50 pfenniget, hogy menjek el egy szomszédos kis szállodába és aludjak ki magamat, mert az arcomra volt írva, hogy egyszer már tisztességesen ki kellene aludnom magamat. Megkért azonban, hogy velem tarthasson, mert a városban nem ismerős, holnap tovább szeretne utazni Lipcsébe s talán — mondotta — ő is kap szobát a szállodában.

Kaptunk is egy kétágyas szobát és csakbamar lefeküdtünk. De én képtelen voltam elaludni. Először is rettenetesen kiroztak a poloskák, másodsor pedig ébren tartott a kísértés. Véletlenül megláttam ugyanis, hogy szobátársamnak sok pénz van a tárcájában. Valószínűleg tartottam, hogy nem szükségéből, hanem csak zsugoriságból álszik egy ilyen utolsó, poloskás szállodában azért, mert itt csak 50 pfenniget kell fizetni.

Órákhosszat hánykolódtam az ágyamon álmatlanul. Észembe jutottak az utolsó szomorú, reménytelen hónapjaim, a mocsár, amelyben vergődöm és amelyből nem bírok kivékelni és aztán — a pénz, ami a szobátársam tárcájában volt és amely egy-kettőre megmentene. Az, hogy a lopásnak következményei lehetnek, vagy éppen a hetedik parancsolat, egyáltalán nem jutott eszembe. A lelkiismeretem, amely egyébként mindig mozgólódn kezdett, most hallgatott. Volt idő, mikor még imádkoztam is, de már régen elfelejtettem az imádságot. Most pedig már nem volt annyi erőm, hogy a kísértésnek ellent tudjak állami. Hajnalodott, öt óra felé járt az idő és én még a szememet le nem hűnytam. Csendben felkeltem, kivettem alvó szobátársam tárcájából a pénzt, 280 márkát és kiszöktem a szállodából. Az érték tárgyait, az óráját, gyűrűjét stb. nem bántottam és pénzt is hagytam neki körülbelül 20 márkát aprópénzben.

A reggeli vonattal visszautaztam Berlinbe. Rögtön félhőneműt, ruhát, cipőt vásároltam és alaposan megfürödtem. Csak most, mikor rendszeren felöltözködve, megfürödve, tisztességes külsővel és jóllakottan útem egy rendes vendéglőben és amikor így nyugodt fejjel átgondoltam a dolgokat, — most jelentkezett a lelkiismeretem.

— Ember, mit tettél? Loptál! El vagy veszve!
Nyugtalanul járkált m az utcákon; úgy éreztem, minden rendőr messziről látja rajtam, hogy tolvaj vagyok. Csak egy éjszakát töltöttem Berlinben egy szállodában, azt is álmatlanul s aztán tovább állottam Frankfurtba utaztam, de

Lantos könyvkereskedés, Budapest, Múzeum-körút 3.
2 Pengő 90 fill. ellenében portómentesen szállítja a
„VILÁGHÁBORÚ”
című (Aggházy-Stepán) 320 oldalas, 54 képpel ellátott könyvet

Calderoni és Társa

látészerszék Budapest,
V., Vörösmarty-tér 1. (Haas-palota) Tel.: 611-48.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsipelek Zeiss punktal és Ult-rasin üvegekkel.
Fényképezési cikkek nagy választékban

arra, hogy állást vállaljak, egyelőre nem gondolhattam, mert tudtam, hogy ha a magam neve alatt jelentkezni, rögtön letartóztatnak.

Az egyik kávéházban véletlenül megismerkedtem egy szerencselovaggal. Ez megtámasztott nemcsak az összes kártyajátékokra, de azokra a kis fogásokra, „előnyzésekre”, ügyességekre is, amiket az ember hasznosan alkalmazhat anélkül, hogy kimondottan hamisjátékos volna. A főügyessége abban állott, hogy mint volt litográfus, csak egy pillantást vetett a kártya hátlapjára és azonnal megmondotta, hogy milyen lap. Tudniillik a játékkártyák hátoldala mintázott és az azonos színeket rendszerint együtt vágják; így aztán pl. a négy dáma hátlapjának mintázata a sarkokban másként végződik, mint a négy nyolcasé vagy a négy ajsóé stb. Ezt persze csak hosszas tanulmányozás után lehet megjegyezni s akkor is csak annak, akinek jó szeme van hozzá.

Ezzel a „művészettel” jártam ettől fogva városról-városra; beutaztuk az egész Rajnavidéket és Délnémetországot, míg végre háromnegyed év múlva Münchenben letelepedtünk.

Pénzben nem volt hiány; mindenem bőven volt, ami után régebben annyit vágódtam: szép ruhám, aranyóráim, láncom, értékes gyűrűim stb. Gondtalanul éltem, éjszakáztam — mégis hiányzott valami. Az állandó nyugtalanságot sehogysem bírtam lerázni magamról, hiányzott a lelkem békeje, nyugalma, ami nélkül pedig boldogság nincs a világon. De szívesen visszaadtam volna most az ellopott pénzt akár kétszeresen is, ha azt, amit elköttem, meg nem történté tehettem volna!

Münchenben, ahol már nyolc hete tartózkodtunk, megismerkedtem egy kedves, szerény fiatalemberrel, aki elsőrangú hamiskártyás volt, de valami állandó „pech” következtében mindig pénzzavarban szenvedett. Egészen jó családból származott, amelynek engem egy alkalommal be is mutatott. Ez az ember is kő lett az életemben, amiben megbatoltam.

Mikor náluk voltam, egy kerékpárt mutatott és azt mondta, ha esetleg ki akarok rándulni, rendelkezésemre áll. Körülbelül nyolc nap múlva megkértem, adja kölcsön a kerékpárját néhány órára, mert több ismerősömmel egy kirándulást beszéltünk meg és szeretnék azon résztvenni. Szívesen ideadta azzal, hogy majd délután vigyem el a kávéházba, ahova járni szoktunk. Úgy is tettem. A kávéházban felajánlotta, hogy ha akarom, vegyem meg a kerékpárt. Mon-

dottam, hogy nekem nincsen kerékpárra szükségem, mert az utazásaimon nem tudnám hasznát venni. Ekkor arra kért, legyek szíves, vigyem el a kerékpárt az X. utcába, ott el akarja adni, mert okvetlenül pénzre van szüksége. Azért kért meg engem a kerékpár elvitelére, mert ő világos ruhában volt és azt kímélni akarta, nem akart abban kerékpárra ülni.

Lassan haladtam, mert ő gyalog jött mellettem, a megjelölt utcába, ahol egy magánzálogház volt. Itt megkért, hogy miután nincs nála semmiféle igazolvány, anélkül pedig nem veszik be a kerékpárt, zálogosítsam el azt, de csak úgy, ha legalább 50 márkát adnak reá, ellenkező esetben adjaro el, de 90 márkánál alább semmiesetre se adjam oda.

Nem nagyon volt ügyemre ez a megbízatás, de hát hájára voltam vele szemben kötelezve s aztán meg sok minden dacára végeredményében jóindulatú ember vagyok, aki sír a színházban, aki mindenkivel szemben részvétet érez és ezért sok esetben meggondolatlanul cselekszik ahelyett, hogy bizalmatlan volna. Egyszóval eladtam a kerékpárt 90 márkáért s a pénzt átadtam neki. Még aznap este elkártyázta.

Két hét múlva Frankfurtban letartóztattak. Ha az egész világ elsüllyedt volna velem együtt, nem rázott volna meg annyira, mint ez az újabb letartóztatásom. Két hosszú hónapot töltöttem vizsgálati fogságban, aztán jött a főtárgyalás.

(Folytatjuk.)

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részletfizetésre!

Hálószoba Ebédlő Egyes bátordarabok stb.	Szalag Recamiér Fotelek Matrac Sodrony stb.	Ebédioszonyog Futók Összekötők Szeletlatharók Paplanok stb.	Fehérmű és Ágyvasmű Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.
--	--	--	---

Írjon nekünk és a legpontosabb árjegyzékkel szolgálunk
Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-tér 5. T. 271-77

Új és újjáalakított **ÍRÓGÉPEK**
írógépkellékek, javítás, karbantartás, írógép vétel — eladás —
csere. Sokszorosító kellékek. Meg-
blaható, szakszerű, olcsó!
Tel.: 16-0-87

POLGAR
[Budapest, V., Uril Víztorló Pertece. 3.]

Fennáll több mint 60 év óta

Mauthner Ödön

magtermező és magkereskedelmi Rt.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 33. Tel.: 46-3-65.

Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket
is tartalmaz, továbbá gazdasági mag külön-
árjegyzék **INGYEN ÉS BÉRMENTVE!**

FIGYELJÉTEK:

1. számú: IV., Kossuth Lajos-utca 4.
s Ferenctek templomával szemben — T. 30-2 15
2. számú: VI., Pilinos csatorna út 59.
s Nyugati pályaudvar közelében — T. 29-1 94

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS KÉZBEN LÉVŐ EGYETLEN POSZT TÖGYÁRATÓL
KÉRJE AZONNAL SZÖVETMINTÁINKAT ÉS ÁRAINKAT. BUDAPEST, XI. LENKE-ÚT 117.
SZÖVETLERAKAT ÉS MÉRTÉKSZABÓSÁG IV., PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8.
AZ EGYETEMI TEMPLOMMAL SZEMBEN

